

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego

**OKRESOWA OCENA
PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

przyjętego uchwałą nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa
Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r.

Opracowanie: **Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa
Zachodniopomorskiego w Szczecinie**

Szczecin, październik 2012 r.

Opracowanie wykonane przez **Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego**

pod kierunkiem dyrektora **Stanisława Dendewicza**.

Zespół:

generalni projektanci: Leszek Jastrzębski
Tomasz Zieliński

główni projektanci: Mieczysław Jaszczyk
Milena Nowotarska
Małgorzata Oyarce-Yuzzelli
Magdalena Racinowska-Ratajska
Bogusława Rożyńska
Justyna Strzyżewska
Jerzy Urban
Michał Urbański

projektant: Natalia Korwin-Piotrowska

starsi asystenci i asystenci: Marta Czerniejewska
Mirosław Izdebski
Tomasz Jaksina
Maciej Kurkiewicz
Anna Machowska-Naściuk
Dorota Nowoświecka
Irena Skrzyszowska-Jaksina
Jan Smutek
Marek Wiśniewski
Lilli Wolny

Spis treści

I ZESTAWIENIE PROPOZYCJI ZMIAN LUB DZIAŁAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEPROWADZONEJ OKRESOWEJ OCENY PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	5
II PODSTAWY PRAWNE I CELE OPRACOWANIA.....	11
III RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WRAZ Z PRZEGLĄDEM ZMIAN	12
3.1. Województwo zachodniopomorskie w Polsce i w Europie.....	12
A. Uwarunkowania zewnętrzne	14
3.2. Procesy integracji europejskiej	14
3.3. Analiza zmian prawnych	16
3.4. Przestrzeń województwa zachodniopomorskiego w krajowych dokumentach strategicznych ..	18
3.5. Powiązania z obszarami sąsiadującymi.....	25
B. Uwarunkowania wewnętrzne.....	27
3.6. Strategie i programy wojewódzkie.....	27
3.7. Zasoby środowiska przyrodniczego	28
3.7.1. .... Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego	28
3.7.2. .... Krajobraz	29
3.7.3. .... Klimat.....	29
3.7.4. .... Wody 29	
3.7.5. .... Gleby 29	
3.7.6. .... Lasy 30	
3.7.7. .... Kopaliny	30
3.7.8. .... Obszary chronione	31
3.7.9. .... Stan jakościowy i zagrożenia środowiska.....	31
3.8. Ludność	34
3.8.1. .... Migracje.....	34
3.8.2. .... Ruch naturalny	35
3.8.3. .... Struktura ludności według płci i wieku	35
3.8.4. .... Prognoza demograficzna	35
3.9. Sieć osadnicza	36
3.10. Dziedzictwo kulturowe i ład przestrzenny	36
3.10.1..... Krajobraz kulturowy województwa.....	36
3.10.2..... Elementy dziedzictwa kulturowego decydujące o cechach krajobrazu zachodniopomorskiego.....	36
3.10.3..... Dobra kultury współczesnej.....	38
3.10.4..... Ład przestrzenny	39
3.11. Infrastruktura społeczna	40
3.11.1..... Zasoby mieszkaniowe	40
3.11.2..... Szkolnictwo	41
3.11.3..... Ochrona zdrowia	42
3.11.4..... Uzdrowiska.....	43
3.12. Gospodarka.....	45
3.12.1..... Przestrzenne uwarunkowania działalności gospodarczej.....	45
3.12.2..... Rynek pracy.....	46
3.12.3..... Usługi	46
3.12.4..... Przemysł	47
3.12.5..... Gospodarka morska.....	48
3.12.6..... Rolnictwo	49
3.12.7..... Gospodarka leśna	50
3.12.8..... Turystyka.....	50
3.13. Infrastruktura transportowa	54
3.13.1..... Dostępność transportowa województwa.....	54
3.13.2..... Transport publiczny.....	55
3.13.3..... Infrastruktura drogowa	55

3.13.4.....	Infrastruktura kolejowa.....	56
3.13.5.....	Transport morski.....	56
3.13.6.....	Transport wodny śródlądowy.....	57
3.13.7.....	Transport lotniczy.....	57
3.13.8.....	Transport intermodalny (kombinowany).....	57
3.14.	Infrastruktura techniczna.....	59
3.14.1.....	Elektroenergetyka.....	59
3.14.2.....	Gazownictwo i paliwa płynne.....	61
3.14.3.....	Ciepłownictwo.....	61
3.14.4.....	Odnawialne źródła energii.....	61
3.14.5.....	Telekomunikacja i informatyka.....	62
3.14.6.....	Gospodarka wodno-ściekowa.....	63
3.14.7.....	Ochrona przed powodzią.....	63
3.14.8.....	Gospodarka odpadami.....	64
3.15.	Obszary problemowe.....	69
3.15.1.....	Ludnościowe obszary problemowe.....	69
3.15.2.....	Aglomeracyjne obszary problemowe.....	70
3.15.3.....	Infrastrukturalne obszary problemowe.....	70
3.16.	Szczeciński obszar funkcjonalny.....	71
3.16.1.....	Szczeciński obszar funkcjonalny w przestrzeni krajowej i europejskiej.....	71
3.16.2.....	Delimitacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.....	71
3.16.3.....	Środowisko przyrodnicze i krajobraz.....	71
3.16.4.....	Struktura funkcjonalno-przestrzenna i sieć osadnicza.....	72
3.16.5.....	Ludność i warunki życia.....	73
3.16.6.....	Uwarunkowania gospodarcze.....	73
3.16.7.....	Powiązania komunikacyjne.....	74
3.16.8.....	Infrastruktura techniczna.....	74
3.17.	Obszary wiejskie.....	77
3.17.1.....	Ludność wiejska.....	77
3.17.2.....	Infrastruktura techniczna i społeczna na obszarach wiejskich.....	78
3.17.3.....	Przedsiębiorczość i wielofunkcyjny rozwój.....	79
3.17.4.....	Rolnicze strefy funkcjonalno-przestrzenne.....	79
3.17.5.....	Rozwój lokalny.....	79
3.18.	Infrastruktura bezpieczeństwa państwa; tereny zamknięte.....	80
3.18.1.....	Infrastruktura bezpieczeństwa państwa.....	80
3.18.2.....	Tereny zamknięte i ich strefy ochronne.....	81
3.19.	Predyspozycje i bariery rozwoju przestrzennego województwa.....	82

IV. ANALIZA AKTUALNOŚCI ZAPISANYCH W PLANIE KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ORAZ DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ICH REALIZACJI..... 84

4.1.	Wizja rozwoju przestrzennego województwa.....	84
4.2.	Strategiczne cele i zasady rozwoju przestrzennego województwa.....	85
4.3.	Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa.....	85
CEL 3.3.1.	.. Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego.....	86
CEL 3.3.2.	.. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa.....	86
CEL 3.3.3.	.. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.....	87
CEL 3.3.4.	.. Rozwój potencjału demograficznego.....	88
CEL 3.3.5.	.. Przekształcenia sieci osadniczej.....	88
CEL 3.3.6.	.. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.....	88
CEL 3.3.7.	.. Rozwój infrastruktury społecznej.....	88
CEL 3.3.8.	.. Wzrost gospodarczy.....	89
CEL 3.3.9.	.. Rozbudowa infrastruktury transportowej.....	89
CEL 3.3.10.	.. Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych.....	90
CEL 3.3.11.	.. Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych.....	92
CEL 3.3.12.	.. Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.....	92
CEL 3.3.13.	.. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.....	92

CEL 3.3.14.. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.....	92
4.4. Przeniesienie ustaleń planu na szczebel lokalny.....	93
4.4.1. .... Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	94
4.4.2. .... Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	94
4.5. Rekomendacje do krajowej i regionalnej polityki przestrzennej, lobbying i współpraca międzyregionalna	97
V OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM (O KTÓRYCH MOWA W ART. 39 UST. 5 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM).....	100
5.1. Zadania rządowe	101
5.2. Zadania wojewódzkie.....	105
VI WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z OKRESOWEJ OCENY PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	108

Załączniki:

Załącznik nr 1. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe – stan na dzień 30 kwietnia 2012 r.

Załącznik graficzny nr 1.1. – przestrzenne rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Załącznik nr 2. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania samorządu wojewódzkiego – stan na dzień 30 kwietnia 2012 r.

Załączniki graficzne nr 2.1 – 2.3 – przestrzenne rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania samorządu wojewódzkiego

Załącznik nr 3. Wnioski do zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin złożone po uchwaleniu zmiany PZPWZ (po 19 października 2010 r.) – stan na dzień 30 kwietnia 2012 r.

Załącznik nr 4. Wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin złożone po uchwaleniu zmiany PZPWZ (po 19 października 2010 r.) – stan na dzień 30 kwietnia 2012 r.

Załącznik graficzny: Okresowa ocena planu – realizacja planu na poziomie lokalnym, realizacja wybranych zadań określonych w planie – na tle rysunku obowiązującego planu. Mapa w skali 1:200 0000.

I ZESTAWIENIE PROPOZYCJI ZMIAN LUB DZIAŁAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEPROWADZONEJ OKRESOWEJ OCENY PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

W wyniku przeprowadzonej okresowej oceny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przyjętego uchwałą nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego zarekomendowało Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego jako uzasadnione i celowe przystąpienie do prac nad zmianą planu, której zakres i harmonogram prac należy powiązać przede wszystkim z procesem wdrażania planu działań dla KPZK 2030.

Zestawienie najważniejszych elementów PZPWZ wymagających zmian lub podjęcia innych działań

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
Uwarunkowania prawne	
Nowelizacja ustawy Prawo Wodne: <ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie nowych pojęć dla jednolitych części wód: „wód przejściowych” i „wód przybrzeżnych”, – wprowadzenie 15 definicji legalnych dla obiektów naturalnych i budowli hydrotechnicznych, – wprowadzenie pojęcia „celów środowiskowych” w dziale dotyczącym ochrony wód, – wprowadzenie pojęcia „obszary szczególnego zagrożenia powodzią” w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, – obowiązek uwzględniania w dokumentach planistycznych obszarów wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego i na mapach ryzyka powodziowego, – obowiązek uwzględniania w planach zagospodarowania przestrzennego województw ustaleń planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i dorzecza Ücker.	Uwzględnienie nowych przepisów ustawy w PZPWZ.
Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym: <ul style="list-style-type: none"> – zobowiązanie do opracowania planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.	Uwzględnienie ustaleń PZPWZ w planach zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.
Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących: <ul style="list-style-type: none"> – wyłączenie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w stosunku do inwestycji energetyki jądrowej.	Uwzględnienie przepisów ustawy w PZPWZ z zachowaniem rekomendacji dotyczącej budowy elektrowni jądrowej w województwie zachodniopomorskim.

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>	
<p>Brak w ustaleniach KPZK 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65, – Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina, – drogi ekspresowej S3 do granicy z Republiką Czeską, – połączenia Szczecina z centrum Polski linią kolei dużych prędkości, – postulatu utworzenia obszarów kulturowo-krajobrazowych (nowa forma ochrony przyrody i krajobrazu), – postulatu ustanowienia ochrony dóbr kultury współczesnej, – potrzebę pogłębienia toru wodnego Świnoujście - Szczecin do 12,5 m, – rekomendację budowy elektrowni jądrowej w województwie zachodniopomorskim, – właściwego oznaczenia polskich obszarów morskich i określenia zakresu kompetencji województw nadmorskich w odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego na przylegającym morzu terytorialnym i morskich wodach wewnętrznych.	<p>Wprowadzenie ustaleń PZPWZ do KPZK 2030 i planu działań.</p>
<p>Obowiązek wprowadzenia do planu zagospodarowania przestrzennego województwa obszarów funkcjonalnych i objęcia ich zaprogramowanymi działaniami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ośrodków wojewódzkich, w tym obszarów metropolitalnych, – wiejskich obszarów funkcjonalnych, wymagających wsparcia procesów rozwojowych, – strefy przybrzeżnej, – obszarów cennych przyrodniczo, – obszarów ochrony krajobrazów kulturowych, – obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych, – obszarów strategicznych złóż kopalin, – miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, – obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr usług warunkujących możliwości rozwojowe, – obszarów przygranicznych.	<p>Uwzględnienie w PZPWZ ustaleń KPZK 2030, po przeprowadzeniu delimitacji obszarów funkcjonalnych.</p>

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
Zalecenie wprowadzenia do planu zagospodarowania przestrzennego województwa obszarów funkcjonalnych i objęcia ich zaprogramowanymi działaniami: <ul style="list-style-type: none"> – ośrodków regionalnych, – wiejskich obszarów funkcjonalnych, uczestniczących w procesach rozwojowych, – obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, – obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich, – ewentualnie innych (ośrodków subregionalnych, ośrodków lokalnych).	Uwzględnienie w PZPWZ zaleceń KPZK 2030, na podstawie decyzji samorządu województwa, po przeprowadzeniu delimitacji obszarów funkcjonalnych.
Strategie i programy regionalne i ponadregionalne	
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 (przyjęta Uchwałą Nr XLII/482/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 czerwca 2010 r.): <ul style="list-style-type: none"> – podział województwa na obszary wieloprzestrzenne i obszary funkcjonalne, niezgodny z ustaleniami PZPWZ.	Dostosowanie zapisów strategii do ustaleń PZPWZ.
Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy 2018-2023 (przyjęta Uchwałą Nr XVI/218/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 r.): <ul style="list-style-type: none"> – wyznaczenie nowych regionów gospodarowania odpadami, odmiennych od zapisanych w PZPWZ.	Uwzględnienie w PZPWZ nowego podziału na regiony gospodarowania odpadami.
Studium integracji przestrzennej polskiej części pogranicza Polski i Niemiec.	Uwzględnienie w PZPWZ celów i kluczowych projektów o charakterze ponadwojewódzkim i międzyregionalnym, wyznaczonych w dokumencie.
Założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, przyjęte 2 kwietnia 2012 r.	Uwzględnienie w PZPWZ celów i kluczowych projektów o charakterze ponadwojewódzkim i międzyregionalnym, wyznaczonych w dokumencie.
Koncepcja rozwoju przestrzennego Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina.	Uwzględnienie w PZPWZ celów i kluczowych projektów o charakterze ponadwojewódzkim i międzyregionalnym, wyznaczonych w dokumencie
Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego	
Wskaźniki i dane ilustrujące stan zagospodarowania przestrzennego i sytuację społeczno-ekonomiczną województwa.	Aktualizacja danych w PZPWZ.

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
Planowanie przestrzenne na obszarach morskich.	Uwzględnienie w PZPWZ wybranych aspektów planowania przestrzennego na obszarach morskich, oddziałujących na obszar lądu; rozbudowa opracowania ekofizjograficznego o przestrzeń polskich obszarów morskich.
Włączenie do transeuropejskich sieci transportowych TEN-T dróg S6 (obecnie droga krajowa nr 6), S10 (droga krajowa nr 10), S11 (droga krajowa nr 11) oraz portu w Policach.	Uwzględnienie w PZPWZ nowego stanu faktycznego.
Niewłączanie do TEN-T postulowanych przez województwo zachodniopomorskie autostrad morskich Świnoujście - Ystad i Świnoujście - Kłajpeda oraz uzupełnienia Odrzańskiej Drogi Wodnej o odcinek od ujścia Nysy Łużyckiej do Brzegu Dolnego.	Podtrzymanie w PZPWZ postulowanych zmian w sieci TEN-T.
Poprawa dostępności zewnętrznej województwa w wyniku oddania do użytku drogi ekspresowej S3 na odcinku Szczecin - Gorzów Wielkopolski.	Uwzględnienie w PZPWZ nowego stanu faktycznego (opis uwarunkowań i diagnoza stanu).
Projekt lokalizacji planowanej elektrowni jądrowej w Gąskach (gmina Mielno).	Uwzględnienie w PZPWZ nowego stanu faktycznego.
Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy 2018-2023: <ul style="list-style-type: none"> – wyznaczenie nowych regionów gospodarowania odpadami: CZG R-XXI, szczecińskiego, koszalińskiego, szczecineckiego.	Uwzględnienie w PZPWZ nowego podziału na regiony gospodarowania odpadami.
Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego	
Ustalenia, zalecenia, projekty, rekomendacje.	Weryfikacja i uściślenie w PZPWZ definicji i zakresu wymienionych działań, m.in. pod kątem zobowiązań realizacyjnych samorządu województwa.
Zalecenia 2 w kierunku <i>Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi</i> : „Ujednolicenie zasad gospodarowania i doprowadzenie do spójności przestrzennej form ochrony przyrody z sąsiednimi województwami i przylegającymi obszarami po stronie niemieckiej”.	Zmiana w PZPWZ na rekomendację, skierowaną do instytucji odpowiedzialnej za ochronę środowiska na szczeblu krajowym i wojewódzkim.
Zmiana liczby stref podlegających ocenie jakości powietrza z 16 na 3 w ustaleniu 1 w kierunku <i>Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery</i> .	Uwzględnienie zmiany w PZPWZ.
Ustalenie 1 w kierunku <i>Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego</i> : „Uwzględnienie wskazanych do utworzenia 44 parków kulturowych w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego”.	Zmiana w PZPWZ na zalecenie lub rekomendację.

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
Dodatkowa rekomendacja w kierunku <i>Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego</i> : „Wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO Wałów Chrobrego oraz układu urbanistycznego Szczecina”.	Uwzględnienie w PZPWZ; skierowanie rekomendacji do władz centralnych.
Dodatkowa rekomendacja w kierunku <i>Ochrona dóbr kultury współczesnej</i> : „Wprowadzenie zmian prawnych, ustalających zasady ochrony dóbr kultury współczesnej wraz z ich ekspozycją”.	Uwzględnienie w PZPWZ; skierowanie rekomendacji do władz centralnych.
Dodatkowe ustalenie lub zalecenie w kierunku <i>Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie</i> : „Rozbudowa portu morskiego w Policach”.	Uwzględnienie ustaleń/zaleceń w PZPWZ.
Inwestycje w kierunku <i>Usprawnianie systemu dróg wojewódzkich, spójnego przestrzennie z systemem dróg krajowych</i> .	Weryfikacja pod kątem umocowania prawnego w PZPWZ, po wykonaniu studium drogowego województwa zachodniopomorskiego.
Ustalenie 1 w kierunku <i>Poprawa żeglowności na Odrze</i> na: „Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej w celu osiągnięcia parametrów V klasy technicznej Odrzańskiej Drogi Wodnej na odcinku Szczecin - Zatoń Górna (Hohensaaten), zrównanie z parametrami niemieckiego odcinka Kanału Odra-Hawela”.	Zmiana w PZPWZ w treści ustalenia z „V klasy” na: „IV/V klasy”.
Zalecenie 1 w kierunku <i>Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii</i> : „Lokalizacja zespołów elektrowni wiatrowych (...) przy przyjęciu następujących zaleceń: minimalna odległość pomiędzy zespołami elektrowni wiatrowych 5 km i odległość od budynków zabudowy mieszkalnej min. 1000 metrów” z lokalizacją/obszarem działania w wybranych gminach.	Rozszerzenie w PZPWZ lokalizacji/obszaru działania zalecenia na całe województwo.
Rekomendacja 2 w kierunku <i>Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych</i> : „Lokalizacja elektrowni jądrowej; wybór lokalizacji elektrowni jądrowej w obszarze województwa będzie wymagała przeprowadzenia procedury zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w zakresie infrastruktury towarzyszącej inwestycji, w tym w szczególności infrastruktury elektroenergetycznej”.	Zmiana lokalizacji/obszaru działania w PZPWZ na wskazaną na mocy ustawy.
Ustalenie 1 w kierunku <i>Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego</i> : „Utworzenie zakładów gospodarowania odpadami w regionach: szczecińsko-polickim, środkowo-pomorskim, Celowego Związku Gmin R-XXI, stargardzko-wałeczkim, południowo-zachodnim”.	Zmiana ustalenia w PZPWZ; uwzględnienie nowego podziału na regiony gospodarowania odpadami (CZG R-XXI, szczeciński, koszaliński, szczecinecki).
Zalecenie 3 w kierunku <i>Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego</i> : „Wyznaczenie alternatywnego przebiegu drogowej obwodnicy zachodniej Szczecina – zbliżenie do centrum miasta”.	Rezygnacja w PZPWZ z zalecenia (decyzja środowiskowa na inny przebieg drogi).

Zakres merytoryczny różnic i uzupełnień w stosunku do obowiązującego PZPWZ	Proponowane lub wymagane działania
Zalecenie 5 w kierunku <i>Odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego, z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego: „Likwidacja mogilników i rekultywacja terenów zdegradowanych składowaniem przeterminowanych środków ochrony roślin”.</i>	Rezygnacja w PZPWZ z zaleceń (zrealizowane).
<i>Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym</i>	
Programy i inwestycje w różnym stanie realizacji (załączniki nr 1 i 2).	Aktualizacja w PZPWZ.
Zadania wojewódzkie nieujęte w planach finansowych województwa.	Przekonstruowanie zapisów PZPWZ.
Programy finansowane z funduszy strukturalnych, związane z nowym okresem finansowania	Uwzględnienie PZPWZ przy formułowaniu listy zadań

II PODSTAWY PRAWNE I CELE OPRACOWANIA

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr XLV/530/10 z dnia 19 października 2010 roku przyjął zmianę Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego z roku 2002. Załącznikiem do tej uchwały jest obowiązujący obecnie Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ) z horyzontem czasowym do roku 2020.

Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 717, z późn. zm.) w art. 45 stanowi, że plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie. Zarząd województwa co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Decyzją Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z 30 marca 2012 r., rozpoczęto prace nad okresową oceną planu.

Opracowanie ma na celu określić stan zagospodarowania przestrzennego oraz zobrazować zmiany jakie zaszły od czasu uchwalenia planu. W części dotyczącej celów i kierunków dokument zawiera również ocenę ich aktualności. Dokument przedstawia stopień realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zapisane są w planie.

Opracowanie zawiera części omawiające uwarunkowania, cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego, informację o realizacji inwestycji celu publicznego oraz innych narzędzi realizacji planu (przeniesienie ustaleń planu na szczebel lokalny, rekomendacje do krajowej i wojewódzkiej polityki przestrzennej, lobbing). Zachowano strukturę Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego z niewielkimi odstępstwami, wynikającymi z dodania nowych uwarunkowań, które powstały po uchwaleniu planu i z potrzeb niniejszego dokumentu.

Dokument kończy się wnioskami dotyczącymi m.in. aktualności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i dalszego postępowania w tej mierze, zwłaszcza w kontekście wymagań stawianych przez obowiązującą od grudnia 2011 r. Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

III RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WRAZ Z PRZEGLĄDEM ZMIAN

Zgodnie z art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokonano przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa zachodniopomorskiego oraz innych uwarunkowań, czego odzwierciedleniem jest niniejszy raport. W raporcie przedstawione zostały główne uwarunkowania przestrzenne województwa z uwypukleniem zmian, które nastąpiły od czasu uchwalenia planu. W odniesieniu do diagnozy stanu, sformułowanej w planie i przedstawionej w tabelach, stwierdzona została aktualność jej poszczególnych zapisów bądź też zmiany – o ile takie nastąpiły.

Dane statystyczne dla uwarunkowań, omówionych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, pochodzą z roku 2008. W niniejszym opracowaniu uwzględniono dane z roku 2011, lub – w niektórych przypadkach – inne dostępne w statystyce GUS. Analizowanym okresem jest zatem w niniejszym opracowaniu zasadniczo okres 2008-2011.

3.1. Województwo zachodniopomorskie w Polsce i w Europie

Powierzchnia województwa zachodniopomorskiego wynosi 22 892 km², liczba ludności 1 693,1 tys. osób (w 2010 r.). Zachodniopomorskie jest piątym pod względem wielkości województwem w Polsce (7,3% powierzchni kraju i 4,5% ludności). Gęstość zaludnienia wynosi 74 osoby na 1 km², przy średniej krajowej 124.

Uwarunkowania fizycznogeograficzne i geopolityczne województwa zachodniopomorskiego przedstawione w planie zagospodarowania przestrzennego nie zmieniły się. Niewielkie zmiany nastąpiły w odniesieniu do sytuacji demograficznej i w podziale administracyjnym na miasto i wieś:

- liczba ludności wzrosła o 115 osób,
- liczba miast od 1 stycznia 2011 r. zwiększyła się o jedno (Gościno) i obecnie wynosi 64, co zarazem pociągnęło za sobą zmianę liczby gmin miejsko-wiejskich (53) i wiejskich (50),
- liczba wsi zmniejszyła się o 36 i wynosiła w 2011 r. 3 086,
- liczba ludności miejskiej wzrosła o 2 tys. osób i stanowi 68,9% ogólnej liczby ludności województwa.

W niewielkim stopniu zmieniła się liczba mieszkańców największych miast województwa: wzrosła (o 0,5 tys.) w Kołobrzegu, Koszalinie i Szczecinku, zmalała umiarkowanie (o 0,2-0,6 tys.) w Stargardzie Szczecińskim i Świnoujściu oraz znacznie (o 2 tys.) w Szczecinie. Stolica województwa liczy obecnie 405,6 tys. mieszkańców.

Obszary chronione, należące do krajowego systemu obszarów chronionych oraz do obszarów Natura 2000, zajmują 47% powierzchni województwa; ich powierzchnia nie uległa istotnej zmianie.

W sferze dziedzictwa kulturowego ważną zmianą jest wpisanie na listę pomników historii zespołu kościoła pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Królowej Świata oraz średniowiecznych murów obronnych w Stargardzie Szczecińskim; jest to drugi, obok zespołu katedralnego w Kamieniu Pomorskim, pomnik historii w województwie.

W sferze gospodarki województwa zachodniopomorskiego w dalszym ciągu największe znaczenie mają: transport, turystyka, gospodarka morska, przemysł oraz rolnictwo, przy czym w związku z likwidacją Stoczni Szczecińskiej i Stoczni Odra można mówić o znacznie zmniejszonym – w stosunku do przedstawionego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa – potencjale gospodarki morskiej.

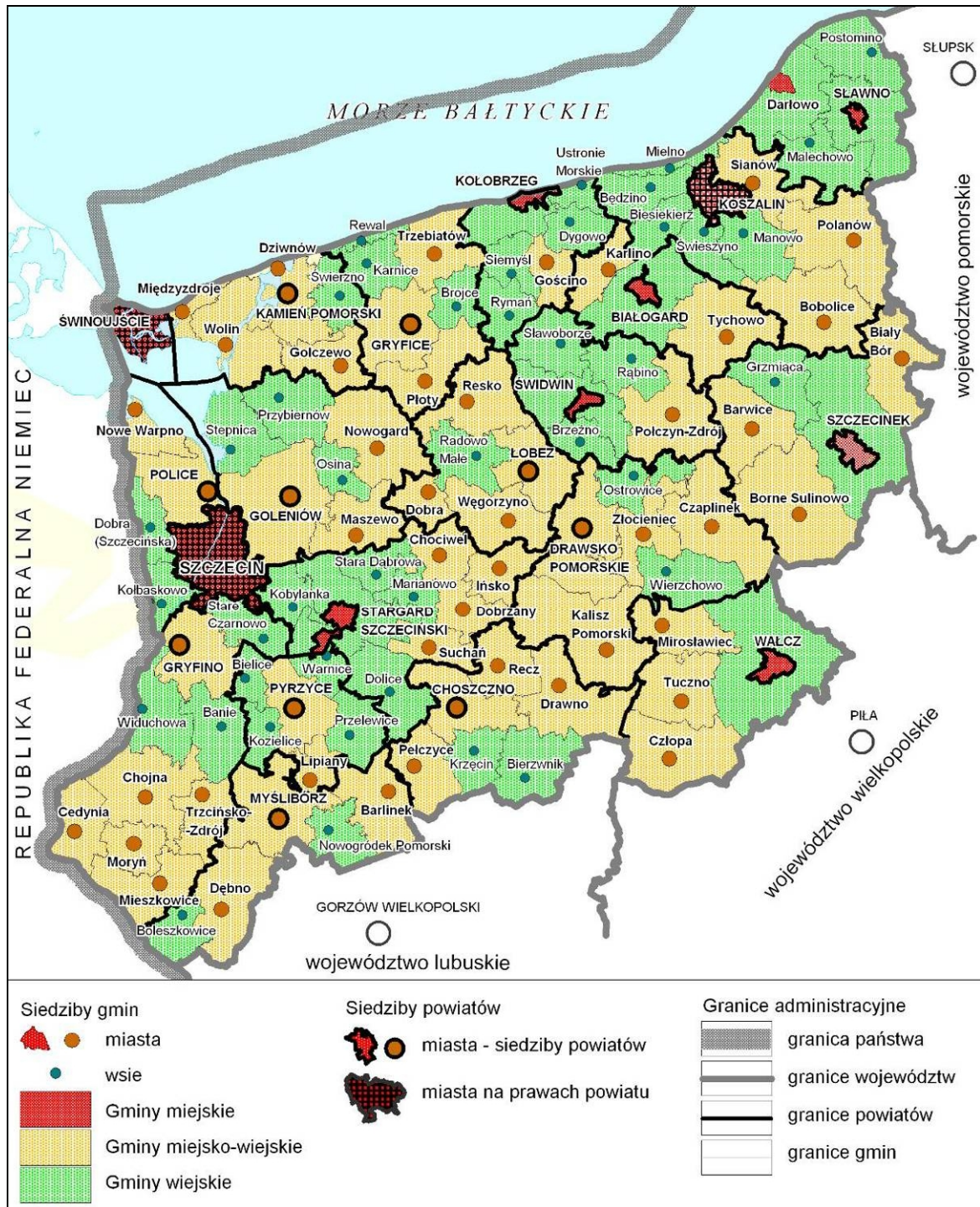
Liczba szkół wyższych w latach 2008-2011 nie zmieniła się – jest ich wciąż 22. W 2011 r. studiowało na nich 67,5 tys. osób, co w porównaniu z rokiem 2008 oznacza spadek aż o 10,7 tys.

Nie zmieniła się ranga i główne kierunki powiązań komunikacyjnych województwa. Istotną zmianą, usprawniającą połączenia aglomeracji szczecińskiej, w tym także portów w Szczecinie i Świnoujściu,

z Wielkopolską i Dolnym Śląskiem było oddanie do użytku w 2011 roku całego odcinka drogi ekspresowej S3 Szczecin - Gorzów Wielkopolski. Inne połączenia drogowe i kolejowe województwa nie poprawiły się, podobnie jak nie zmieniły się w odczuwalny sposób mankamenty sieci komunikacyjnej wymienione w planie zagospodarowania przestrzennego: brak zachodniego obejścia drogowego Szczecina, brak stałej przeprawy przez Świnę w Świnoujściu, brak obwodnic miast na głównych drogach (poza Nowogardem i Stargardem Szczecińskim), zły stan techniczny dróg niższych kategorii oraz zły stan techniczny linii kolejowych.

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego (na dzień 1 stycznia 2012 r.)

Podstawowymi strukturami przestrzennymi, w ramach których odbywa się transgraniczna współpraca międzyregionalna, są: Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy CETC-ROUTE65 oraz Euroregion Pomerania. W 2011 r. województwo przystąpiło także do Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX. Niezależnie od tego utrzymywane są kontakty instytucjonalne, m.in. w dziedzinie planowania przestrzennego, między Berlinem, Brandenburgią, Meklemburgia-Pomorzem Przednim a województwem zachodniopomorskim i Szczecinem. Nowym elementem tej współpracy jest projekt Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina. Brak jednak równie intensywnych kontaktów z regionem Øresund, przede wszystkim z Kopenhagą.

Zdiagnozowane w planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczniki pozycji województwa zachodniopomorskiego w przestrzeni krajowej:

- duże porty morskie w ujściu Odry oraz mniejsze porty na wybrzeżu Bałtyku,
- Szczecin jako potencjalna metropolia i Koszalin jako krajowy ośrodek równoważenia rozwoju północno-zachodniej Polski,
- Szczecin jako węzeł transportowy na przecięciu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych północ-południe i wschód-zachód,
- walory przyrodnicze i leśne,
- walory turystyczne wybrzeża morskiego i pasa pojezierzy,
- przemysł, skupiony głównie w ujściu Odry, w dużym stopniu związany z gospodarką morską,
- współpraca transgraniczna z Niemcami i transbałtycka, głównie ze Szwecją

oraz w przestrzeni europejskiej:

- położenie w Regionie Bałtyckim, na południowym wybrzeżu Bałtyku, w najbliższej odległości od brzegów Szwecji,
- duże porty morskie w ujściu Odry, stanowiące potencjalne punkty węzłowe „autostrady bałtyckiej” i zaplecze transportowe metropolii berlińskiej,
- Odrzańska Droga Wodna, należąca w dolnym odcinku do sieci europejskich dróg wodnych, wraz z portem w Szczecinie,
- obszary chronionej przyrody jako część składowa systemu ekologicznego południowego wybrzeża Bałtyku i korytarza migracji ptaków,
- walory przyrodnicze i kulturowe regionu, wykorzystywane w turystyce pobytowej i weekendowej,
- Szczecin jako stolica i centralny ośrodek historycznego Pomorza

zachowują aktualność. Jednakże w krajowych analizach sytuacji społeczno-gospodarczej podkreśla się malejącą – na tle innych województw – dynamikę rozwoju województwa zachodniopomorskiego lub nawet regres, zwłaszcza w sektorze przemysłu i gospodarki morskiej. Słabnie również pozycja Szczecina w stosunku do innych polskich metropolii.

A. Uwarunkowania zewnętrzne

3.2. Procesy integracji europejskiej

Unia Europejska nie ma przepisów normalizujących praktykę planowania przestrzennego w krajach członkowskich, jednakże przesłania dotyczące zagospodarowania przestrzennego wynikają w sposób bezpośredni lub pośredni z dyrektyw i rozporządzeń wspólnotowych, unijnych strategii oraz programów współpracy międzynarodowej państw UE.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wskazuje w tej dziedzinie przede wszystkim na Europejską Perspektywę Rozwoju Przestrzennego (ESDP), przyjętą w roku 1999, oraz Agendę Terytorialną Unii Europejskiej (TAUE) z 2007 roku i Zieloną Księgę, podsumowującą prace nad tematem planowania przestrzennego, przyjętą przez Komisję Europejską w 2008 roku. Zielona Księ-

ga określa główne problemy przestrzeni europejskiej – społeczne i ekonomiczne (m.in. wyludnianie się obszarów wiejskich), transportowe w nowo przyjętych krajach członkowskich, problemy regionów słabo zaludnionych, górskich, wyspiarskich i stref przybrzeżnych – które powinny być przedmiotem działań w praktyce planowania przestrzennego w krajach członkowskich UE. Są to problemy, dotyczące również Polski i w dużej mierze województwa zachodniopomorskiego.

Z dokumentami tymi powiązane są inne dokumenty, dotyczące ochrony struktur ekologicznych (ECONET, Natura 2000, konwencje europejskie), rozbudowy sieci transportowych (TEN-T), zrównoważonego rozwoju miast (Karta Lipska), wzmacniania procesów metropolizacji, planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego (program VASAB 2010) oraz projekty współpracy transgranicznej.

Priorytety Unii Europejskiej, obowiązujące dokumenty unijne i wiążące się z nimi wytyczne w tym dotyczące współpracy bałtyckiej i transgranicznej, nie uległy zmianie.

W bieżącym dziesięcioleciu podstawowym dokumentem, na którym opierać się ma rozwój regionalny państw Unii Europejskiej, jest Strategia Europa 2020, a w Regionie Morza Bałtyckiego – Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego sformułowała cztery priorytety, których celem jest aktywizacja i wykorzystanie potencjału Regionu Morza Bałtyckiego powstałego w wyniku rozszerzenia Unii Europejskiej w 2004 roku:

- stworzenie zrównoważonego ekologicznie regionu (w dziedzinie przyrodniczej, rybołówstwa, transportu morskiego),
- rozwoju dobrobytu (w dziedzinie otwartego rynku, wykorzystania potencjałów regionalnych, rozwoju przedsiębiorczości),
- wzrostu dostępności i atrakcyjności (w dziedzinie bezpieczeństwa rynków energetycznych, połączeń transportowych, turystyki, edukacji, zdrowotności),
- zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony w regionie Morza Bałtyckiego (w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego i ochrony przed innymi zagrożeniami).

Ustalenia i zalecenia planu mieszczą się – w zakresie zgodnym ze specyfiką regionalną województwa zachodniopomorskiego i jego miejscem w przestrzeni europejskiej – w priorytetach wyżej wymienionych dokumentów.

W dokumentach europejskich województwo zachodniopomorskie omijają ustanowione na szczeblu rządów państw europejskich paneuropejskie korytarze transportowe oraz główne osie transportowe. Śródkoeuropejski Korytarz Transportowy CETC-ROUTE65, ze Skandynawii do Grecji, nie jest inicjatywą rządową, lecz inicjatywą regionów europejskich.

Od czasu uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zostały rozpoczęte (na mocy porozumienia zawartego 28 czerwca 2010 przez marszałków trzech województw i Ministra Infrastruktury) i zintensyfikowane prace nad Studium Integracji Przestrzennej Polskiej Części Pogranicza Polski i Niemiec. Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło również w marcu 2011 r. do międzynarodowego projektu URMA (Urban-rural partnership in metropolitan areas, Partnerstwo miejsko-wiejskie w obszarach metropolitalnych), realizowanego w ramach programu INTERREG IVc. Projekt ma na celu rozwój partnerstwa miejsko-wiejskiego, jako narzędzia wzmocnienia potencjału innowacji w europejskich obszarach metropolitalnych. Prace nad projektem prowadzone są w Regionalnym Biurze Gospodarki Przestrzennej. W ramach inicjatywy powstaną także podprojekty,

dotyczące bezpośrednio województwa m.in. w zakresie stworzenia modeli współpracy miejsko-wiejskiej w Transgranicznym Obszarze Metropolitalnym Szczecina. Zaproponowane zostaną również narzędzia służące zminimalizowaniu negatywnych skutków suburbanizacji.

Projekt INVOLVE (Promowanie zarządzania wielostopniowego w Regionie Morza Bałtyckiego) nie uzyskał dofinansowania UE, ale kontakty zawarte z partnerami powinny być podtrzymywane w celu kontynuacji wybranych działań w ramach innych programów lub form współpracy.

3.3. Analiza zmian prawnych

Stan prawny, który obowiązywał w momencie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, uległ zmianom. Zmiany w siedmiu ustawach mogą mieć wpływ na zapisy planu lub zmieniać oddziaływanie planu na inne dokumenty.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Od momentu uchwalenia PZPWZ ustawa ta zmieniana była trzykrotnie, ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo Wodne oraz niektórych innych ustaw oraz ustawą z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która realizowała wyrok Trybunału Konstytucyjnego w zakresie ustalania różnicy wartości nieruchomości w związku z wprowadzeniem planu miejscowego.

21 października 2010 r, dwa dni po uchwaleniu planu weszła w życie ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ponieważ była ona znana przed uchwaleniem planu, zapisy w niej zawarte zostały już wcześniej uwzględnione w PZPWZ.

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne

Głównym celem nowelizacji ustawy Prawo Wodne była transpozycja do polskiego systemu prawnego postanowień dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej ws. oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa), uzupełnienie transpozycji do polskiego prawa postanowień tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej, a także zweryfikowanie i poprawienie tych przepisów obowiązującej ustawy, które utrudniają prawidłowe stosowanie ustanowionego prawem wodnym systemu gospodarowania wodami w zakresie wprowadzanych zmian. Ustawa wprowadziła zmiany w sześciu ustawach, najważniejsze w ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne. Ponadto w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawie Prawo Budowlane, ustawie Prawo Ochrony Środowiska, a także w ustawie o obszarach morskich RP i administracji morskiej.

Nowelizacja ustawy wprowadziła min. następujące zmiany, mające wpływ na PZPWZ:

- wprowadzenie nowych pojęć dla jednolitych części wód: wód przejściowych i przybrzeżnych,
- wprowadzenie 15 definicji legalnych m.in. budowle przeciwpowodziowe, cieki naturalne, obszar dorzecza, obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi,
- wprowadzenie pojęcia „celów środowiskowych” w dziale dotyczącym ochrony wód.

Największe zmiany nastąpiły w działach dotyczących ochrony przed powodzią: w miejsce studiów ochrony przeciwpowodziowej, na których wyznaczano obszary wymagające ochrony przed zalaniem, obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz obszary potencjalnego zagrożenia powodzią, ustawodawca wprowadził:

- wstępne oceny ryzyka powodziowego dla obszarów dorzeczy, w tym wstępną ocenę ryzyka powodziowego od strony morza,
- w ocenach ryzyka wskazuje się obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których sporządza się mapy zagrożenia powodziowego; na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się między innymi obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest raz na 500 lat (dotychczas wyznaczano wodę 100-letnią i na obszarach szczególnego znaczenia 200-letnią),

- dla obszarów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi sporządza się mapy ryzyka powodziowego.

W ustawie tej art. 88f ust. 5 nakazuje, aby w dokumentach planistycznych oraz decyzjach lokalizacyjnych uwzględniać obszary wskazane na mapach zagrożenia powodziowego oraz mapach ryzyka powodziowego; ust. 7 stanowi, że zmiany w ww. dokumentach wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map; przepis ust. 8 kosztami wprowadzenia zmian, w planach i decyzjach, obciąża budżety właściwych województw i gmin.

Ustawa spowodowała również zmianę w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zmieniając zwrot „obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi” na „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”; dotyczy to również art. 39 ust. 3, odnoszącego się do wymaganego zakresu rzeczowego planów zagospodarowania przestrzennego województw. Usunięto zapis o potrzebie wskazywania w planach obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych (art. 38 ust. 3 pkt 6.)

Ponadto ukazały się plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (ogłoszony 27 maja 2011 r., M.P. z 2011 r. nr 40 poz. 451) i dorzecza Ücker (ogłoszony 28 czerwca 2011 r., M.P. z 2011 r. nr 56 poz. 567), których ustalenia, zgodnie z art. 118 ustawy Prawo Wodne uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planach zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo Górnicze i Geologiczne

Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2012 roku, zastępując obowiązującą dotychczas ustawę z 4 lutego 1994 r. Nowa ustawa wprowadza nowe rozwiązania w planowaniu miejscowym. W art. 95 obowiązującej obecnie ustawy wprowadzono zapis: „*udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województw*”. W stosunku do podobnego zapisu art. 48 uchylonej ustawy zmiana polega na zastąpieniu zwrotu „uwzględnia się” zwrotem „ujawnia się” oraz rozszerzeniem liczby dokumentów, w których to ujawnienie jest wymagane, o studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz plany zagospodarowania przestrzennego województw. W obowiązującym PZPWZ ujawnione są: udokumentowane złoża kopalin, strefy pośrednie ujęć wód podziemnych oraz główne zbiorniki wód podziemnych, co powoduje że wypełnione są regulacje nowego prawa i wymagają one jedynie ewentualnej aktualizacji w zakresie nowych obiektów.

Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej

Najważniejsza zmiana w tej ustawie została wprowadzona ustawą z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy o obszarach morskich RP i administracji morskiej. Ustawa w art. 23 dodała ust. 1a, w którym zakazuje się wznoszenia i wykorzystywania elektrowni wiatrowych na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym. Oznacza to, że m.in. polska część Zalewu Szczecińskiego będąca w całości w granicach województwa zachodniopomorskiego została wyłączona z możliwości lokalizowania elektrowni wiatrowych.

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła dodatkowe przepisy, obejmujące zarządzanie bezpieczeństwem dróg w transeuropejskiej sieci drogowej. Zarządzanie bezpieczeństwem w myśl nowych przepisów polega na przeprowadzeniu:

- oceny wpływu planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- audytu bezpieczeństwa ruchu

oraz dokonywaniu klasyfikacji odcinków dróg:

- ze względu na koncentrację wypadków śmiertelnych,

- ze względu na bezpieczeństwo sieci drogowej.

Ocenę wpływu planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego przeprowadzić należy na etapie planowania drogi przed wszczęciem postępowania w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena powinna analizować alternatywne rozwiązania pod kątem bezpieczeństwa ruchu. Przepisy przejściowe ustawy stanowią, że zapisów nowej ustawy nie stosuje się dla inwestycji, dla których ogłoszono postępowanie przetargowe na opracowanie karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na potrzeby decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach do czasu zakończenia oceny oddziaływania na środowisko. Zmiany przepisów w tym zakresie mogą mieć znaczenie przy wyborze alternatywnych przebiegów dróg, dla których nie uzyskano jeszcze decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Inne zmiany w ustawie o drogach publicznych nie mają wpływu na PZPWZ.

Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym

Ustawa określa zasady organizacji i funkcjonowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym realizowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w strefie transgranicznej, w transporcie drogowym, kolejowym, innym szynowym, linowym, linowo-terenowym, morskim oraz w żegludze śródlądowej. Ustawa w art. 9 zobowiązuje samorządy terytorialne do opracowania planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego oraz nakazuje przy opracowywaniu tych planów uwzględniać w szczególności stan zagospodarowania przestrzennego oraz ustalenia odpowiednio:

- koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy,
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto uwzględnić należy również m.in. sytuację społeczno-gospodarczą obszaru, wpływ transportu na środowisko, potrzeby zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, a w zakresie transportu kolejowego – przepustowość infrastruktury.

W związku z powyższymi ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa muszą być uwzględniane przy planowaniu transportu zbiorowego, co sprawia, że może to mieć znaczenia dla zapisów planu.

Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących

Ustawa ta wyłącza przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w zakresie przygotowania inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących.

Zmiany pozostałych aktów prawnych powszechnie obowiązujących nie miały wpływu na zapisy planu zagospodarowania przestrzennego.

3.4. Przestrzeń województwa zachodniopomorskiego w krajowych dokumentach strategicznych

Krajowymi dokumentami strategicznymi, planami i programami rządowymi, określającymi politykę regionalną państwa i uwzględnionymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego pozostają: Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Narodowa Strategia Spójności 2007-2013, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie oraz inne programy rządowe, w tym m.in. Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012 (obecnie 2011-2015), Program dla Odry 2006, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków, programy operacyjne: Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki. Zapisy zawarte w tych dokumentach, odnoszące się do województwa zachodniopomorskiego, dotyczące m.in. poprawy powiązań komunikacyjnych Szczecina i całego regionu, zwiększenia konkurencyjności zespołu portowego Szczecin-

-Świnoujście, wykreowania funkcji metropolitalnych Szczecina, odtworzenia infrastruktury transportowej Odry i ochrony przeciwpowodziowej, nie straciły aktualności.

Zasadnicza zmiana nastąpiła w sferze kształtowania zasad zagospodarowania przestrzennego kraju. Obowiązująca od 2000 roku Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK), która stanowiła podstawę formułowania kierunków polityki przestrzennej zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, została zastąpiona Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), przyjętą uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 roku (M.P. z 27 kwietnia 2012 r. poz. 252).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 odstąpiła od obowiązującego w KPPZK modelu równoważenia rozwoju w oparciu o bieguny polaryzacji (metropolie stołeczne, europole, miasta ośrodki równoważenia rozwoju), pasma przyspieszonego rozwoju o znaczeniu europejskim i krajowym oraz strefy wielofunkcyjnego, ekologicznie uwarunkowanego rozwoju. W PZPWZ elementy tego modelu zostały uwzględnione i rozwinięte w formie kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa.

KPZK 2030 ustala, że celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest *efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie*. Kluczową rolę w realizacji tego celu ma odgrywać sieć głównych ośrodków miejskich, do której należy 10 metropolii, w tym Szczecin, oraz ośrodki krajowe i regionalne. Szczecin powinien rozwijać funkcje metropolitalne i podstawowe powiązania funkcjonalne z Poznaniem, a za jego pośrednictwem z centrum Polski, i inne, słabsze – z Koszalinem, duopolem Bydgoszcz-Toruń i Gorzowem Wlkp. (przedłużone do Gdańska, Zielonej Góry i Wrocławia). Koszalin zaliczony został w tym dokumencie do najważniejszych ośrodków regionalnych. Według KPZK 2030 zagraniczne powiązania metropolii szczecińskiej ukierunkowane mają być na Berlin (silniejsze) i region Øresund (słabsze).

KPZK 2030 formułuje działania służące realizacji głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Są nimi:

- wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich,
- intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym,
- integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich,
- wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe - Polska Zachodnia - Polska Centralna - Polska Wschodnia (w tym wzmocnienie powiązań transportowych Polski Zachodniej i Pomorza Środkowego z Polską Centralną i siecią głównych miast w kraju i wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich),
- regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzenianie procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej (w tym zwiększenie dostępności transportowej wewnątrz regionów, wspieranie rozwoju ośrodków subregionalnych oraz integracji przestrzennej i funkcjonalnej obszarów wiejskich),
- wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych (w tym wspomaganie obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast, wzmocnianie procesów integracji obszarów przygranicznych),
- poprawa dostępności polskich miast i regionów (w tym wzajemnej dostępności głównych ośrodków miejskich, ośrodków subregionalnych i obszarów wiejskich),
- zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu, w tym środowiskowych (m.in. przez modernizację śródlądowych dróg wodnych, preferencje dla transportu publicznego na obszarach funkcjonalnych, utworzenie zintegrowanego multimodalnego systemu transportowego),
- poprawa dostępności teleinformatycznej,
- integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju,

- przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,
- wprowadzanie gospodarowania krajobrazem (zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej),
- racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby,
- zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych,
- przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego (w tym rozbudowa sieci przesyłowych i poprawa bezpieczeństwa zasilania dużych miast Polski Północnej),
- zapewnienie alternatywnych dróg dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej na obszar Polski,
- zwiększenie możliwości wydobycia gazu ziemnego na terytorium Polski,
- zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi (w tym bezpieczeństwa przeciwpowodziowego),
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- działania w sferze prawnej i społecznej na rzecz przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego (w tym na obszarach morskich).

Wszystkie wyżej wymienione działania znajdują odzwierciedlenie w ustaleniach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w sposób zgodny z kierunkami działań wytyczonymi w dokumencie krajowym z uwzględnieniem specyfiki przestrzennej województwa. Inwestycje komunikacyjne i inne, będące ustaleniami planu, odpowiadają przedsięwzięciom sformułowanym w KPZK 2030 w różnych horyzontach czasowych.

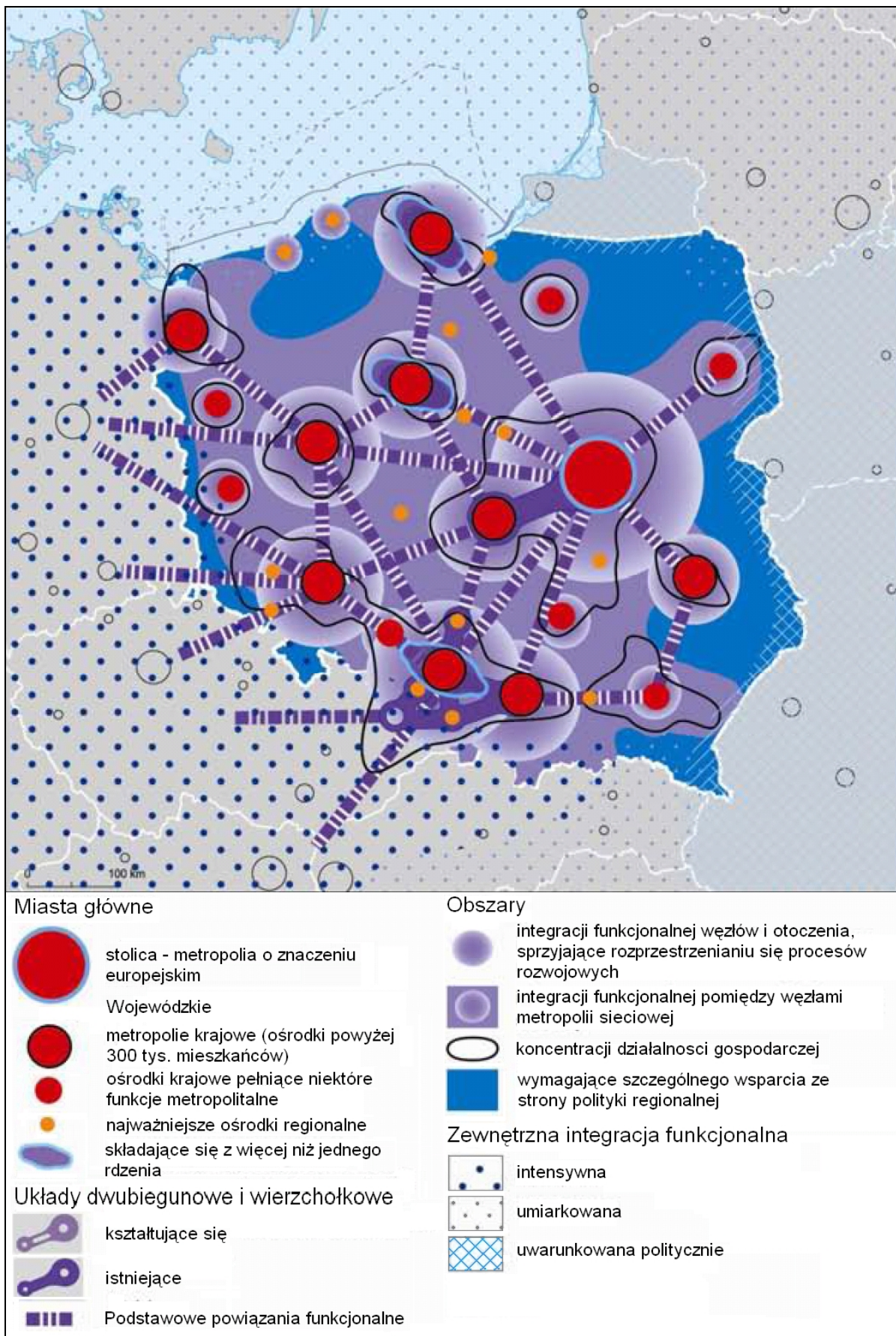
W stosunku do zapisów KPZK 2030 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zawiera nieujęte w dokumencie krajowym:

- przebieg i rozwój Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65,
- rozwój Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina,
- potrzebę ukończenia budowy drogi ekspresowej S3, łączącej porty w Szczecinie i Świnoujściu na odcinku Gorzów Wlkp. - granica z Republiką Czeską, i połączenia Szczecina z centrum Polski linią kolei dużych prędkości,
- potrzebę zintegrowania ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu (obszary kulturowo-krajobrazowe) i ustanowienia ochrony dóbr kultury współczesnej,
- potrzebę pogłębienia toru wodnego Świnoujście - Szczecin do 12,5 m,
- rekomendację budowy elektrowni atomowej w województwie zachodniopomorskim

oraz silniej akcentuje:

- potrzebę silnego powiązania funkcjonalnego Szczecina i Koszalina,
- potrzebę rozwoju powiązań funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich w relacji północ-południe – między Szczecinem, Gorzowem Wlkp., Zieloną Górą i Wrocławiem,
- utrzymanie powiązań funkcjonalnych województwa z przylegającymi doń obszarami Niemiec,
- wzmocnienie powiązań metropolii szczecińskiej z regionem Øresund do poziomu równego powiązaniom z Berlinem oraz z Hamburgiem.

Rysunek 2. Kierunki integracji polskiej przestrzeni w 2030 r. (wg KPZK 2030)

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wprowadza dwie kategorie obszarów funkcjonalnych, które muszą lub mogą być wprowadzone do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Wprowadzenie do planu obszarów funkcjonalnych, które dokument wskazuje jako obligatoryjne, i objęcie ich zaprogramowanymi działaniami jest warunkiem uzgodnienia planu z KPZK 2030 przez właściwego ministra oraz zgodności dokumentów planistycznych niższych stopni z planem. Drugą kategorią są obszary funkcjonalne zalecone do ujęcia w planie jako realizacja ogólnych wskazań celów polityki przestrzennej państwa, pomocnych przy formułowaniu zapisów planu.

KPZK 2030 wyznacza typy obszarów funkcjonalnych:

- miejskie obszary funkcjonalne (obligatoryjne – ośrodki wojewódzkie, w tym obszary metropolitalne),
- wiejskie obszary funkcjonalne (obligatoryjne – wymagające wsparcia procesów rozwojowych),
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej (obligatoryjne – strefa przybrzeżna, obszary górskie, Żuławy),
- obszary kształtowania potencjału rozwojowego (obligatoryjne – obszary cenne przyrodniczo, obszary ochrony krajobrazów kulturowych, obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych, obszary strategicznych złóż kopalin),
- obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej (obligatoryjne – miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, obszary przygraniczne).

KPZK 2030 nie przesądza o szczegółowej delimitacji poszczególnych obszarów funkcjonalnych, pozostawiając to zadanie organom państwa, w tym samorządom wojewódzkim lub mniejszym jednostkom. Kryteria delimitacji zostaną wypracowane wspólnie przez stronę rządową i samorządową przy udziale partnerów społecznych i gospodarczych.

Według harmonogramu wdrażania KPZK 2030 delimitacja obszarów funkcjonalnych ma być wykonana do połowy 2013 r., a przygotowanie opracowań dotyczących rozwoju obszarów funkcjonalnych – do końca 2013 roku. Równolegle wprowadzane mają być zmiany prawa umożliwiające oparcie planowania przestrzennego na nowych zasadach. Zmiany te potrwać dłużej niż termin wyznaczony dla sporządzenia planów dla obszarów funkcjonalnych, co oznacza, że proces planistyczny może się odbywać częściowo w „pustce prawnej” lub też zmiana prawa może wywołać potrzebę kolejnej aktualizacji planu.

Obowiązek uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych – ich zasięgów i programów rozwoju dla nich – oznaczał będzie konieczność przeprowadzenia zmiany obowiązującego obecnie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w odpowiednim zakresie.

Wprowadzenie nowego strategicznego dokumentu planistycznego zmieniło w niewielkim zakresie krajowe priorytety planowania przestrzennego na obszarze województwa zachodniopomorskiego – tylko tam, gdzie pochodziły one wprost z Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju z 2000 roku lub nie były w tym dokumencie uwzględnione. Nowe treści, pochodzące z KPZK 2030, były objęte ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. W poniższej tabeli zostały wyróżnione kursywą.

Tabela 1. Europejskie i krajowe priorytety planowania przestrzennego na obszarze województwa zachodniopomorskiego

Obszar działań planistycznych	Priorytety europejskie	Priorytety krajowe
Kształtowanie podstawowej struktury przestrzennej.	Koordynacja kształtowania struktur przestrzennych na obszarach wzdłuż Odry i wokół Zalewu Szczecińskiego.	
	Zagospodarowanie pasa nadmorskiego pod kątem rozwoju żeglugi, turystyki i rekreacji przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska i krajobrazu.	
	Kształtowanie ośrodka metropolitalnego w Szczecinie.	<i>Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich.</i>
	Kształtowanie Koszalina jako centrum aglomeracji.	<i>Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych słabszych ośrodków miejskich.</i>
	Wzmacnianie policentrycznej sieci ośrodków miejskich i ich wzajemnych powiązań.	<i>Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym.</i>
		<i>Wsparcie restrukturyzacji bazy społeczno-gospodarczej miast średnich i wybranych małych i optymalizacji dostarczania przez nie usług publicznych.</i>
		Zapobieganie wyludnianiu się obszarów wiejskich i zatracaniu ich rolniczego charakteru.
		Różnicowanie rozwoju wsi w kierunku działalności nierolniczej.
	<i>Wzmacnianie procesów integracyjnych obszarów przygranicznych aż do wytworzenia się transgranicznych obszarów funkcjonalnych.</i>	
Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe.	Ochrona przyrodniczych struktur wchodzących w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.	Ochrona obszarów Natura 2000.
	Ochrona przyrodniczych struktur transgranicznych (wód Bałtyku, pasa nadmorskiego, Zalewu Szczecińskiego, doliny Odry i terenów przylegających).	<i>Ustanowienie transgranicznego rezerwatu biosfery Doliny Dolnej Odry.</i>
	Ochrona obszarów o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, wykorzystywanych turystycznie.	Zwiększenie powierzchni obszarów chronionych do 32% i lesistości.
		Utrwalanie i rozwijanie krajowego systemu ochrony środowiska w powiązaniu z systemami europejskimi.
	<i>Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.</i>	

Obszar działań planistycznych	Priorytety europejskie	Priorytety krajowe
	Ochrona i poprawa czystości rzek i jezior.	Poprawa jakości wód, w tym Morza Bałtyckiego, Odry i Zatoki Pomorskiej (redukcja 75% biogenów do 2015 r.), uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminach nadmorskich.
	Ochrona zabytków.	Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego.
		Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb, kopalni i wód podziemnych.
		Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, opuszczonych przez wojsko.
Gospodarka.	Tworzenie klastrów.	
	Wykorzystanie potencjału regionu w dziedzinie badań i innowacji.	Wykorzystanie potencjału regionu w dziedzinie badań i innowacji; budowa sieci współpracy dużych miast.
	Rozwój turystyki nadmorskiej.	Rozbudowa sieci portów turystycznych.
Transport i komunikacja.		<i>Wzmocnienie powiązań transportowych Pomorza Środkowego i Polski Zachodniej z Polską Centralną i siecią głównych miast w kraju.</i>
		<i>Poprawa dostępności do obszarów o najniższym poziomie dostępności czasowej do największych miast (Pomorze Środkowe).</i>
	Wykorzystanie portów w Szczecinie i Świnoujściu w połączeniach transbałtyckich.	Rozbudowa infrastruktury portów morskich z poprawą dostępu do nich, modernizacja toru wodnego Świnoujście - Szczecin.
	Wykorzystanie gospodarcze i turystyczne małych portów i przystani.	
	Rozbudowa i modernizacja podstawowego tranzytowego układu drogowego w kierunku południkowym (Środkowo-europejski Korytarz Transportowy) i równoleżnikowym.	Budowa drogi ekspresowej S3, poprawa stanu dróg wszystkich kategorii, rozwój sieci autostrad i dróg ekspresowych na najbardziej obciążonych kierunkach i powiązaniach z siecią europejską.
	Modernizacja sieci kolejowej.	Modernizacja głównych linii kolejowych: Szczecin - Poznań, Szczecin - Zielona Góra - Wrocław, Szczecin - Gdańsk.
	Modernizacja zabudowy regulacyjnej Odry.	Inwestycje hydrotechniczne na Odrze
	Budowa terminalu intermodalnego i centrum logistycznego w Szczecinie.	Budowa terminalu intermodalnego i centrum logistycznego w Szczecinie.
	Budowa stałego połączenia (tunelu) przez Świnę w Świnoujściu.	
Infrastruktura energetyczna.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.	Rozwój energetyki wiatrowej, wodnej oraz produkcji energii uzyskiwanej z biomasy.

Obszar działań planistycznych	Priorytety europejskie	Priorytety krajowe
		Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej.
		Zapewnienie alternatywnych dróg dostaw gazu ziemnego na obszar Polski; budowa gazociągu Baltic Pipe; budowa terminalu skroplonego gazu ziemnego na wybrzeżu Bałtyku.

3.5. Powiązania z obszarami sąsiadującymi

Opisane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego powiązania z obszarami sąsiadującymi z województwem zachodniopomorskim – Morzem Bałtyckim, województwami: pomorskim, wielkopolskim i lubuskim, Republiką Federalną Niemiec – i obejmujące środowisko naturalne i kulturowe, elementy infrastruktury, działalność społeczno-gospodarczą w różnych fazach rozwoju oraz strefy oddziaływania na przestrzeń nie uległy zmianom. Odnotować należy jednak zmiany, które dotyczą stanu tych powiązań.

Morze Bałtyckie

Rozpoczęto eksploatację gazociągu północnego Rosja-Niemcy, ułożonego na głębokości 17 m na dnie Zatoki Pomorskiej i przecinającego tory podejściowe do Świnoujścia – północny i zachodni – i stanowiącego przeszkodę nawigacyjną dla statków o dopuszczalnym na Bałtyku maksymalnym zanurzeniu do 15 m, wynikającym z głębokości Cieśnin Duńskich.

Województwo lubuskie

Przekazano do eksploatacji odcinek drogi ekspresowej S3 Pyrzyce - Gorzów Wielkopolski o długości 53,4 km, co umożliwi przejazd tą drogą między Szczecinem a Gorzowem Wlkp. Dotychczasowa droga krajowa nr 3 (przez Pyrzyce - Lipiany) jest obecnie drogą gminną. Postuluje się podniesienie jej rangi do kategorii drogi wojewódzkiej.

Republika Federalna Niemiec

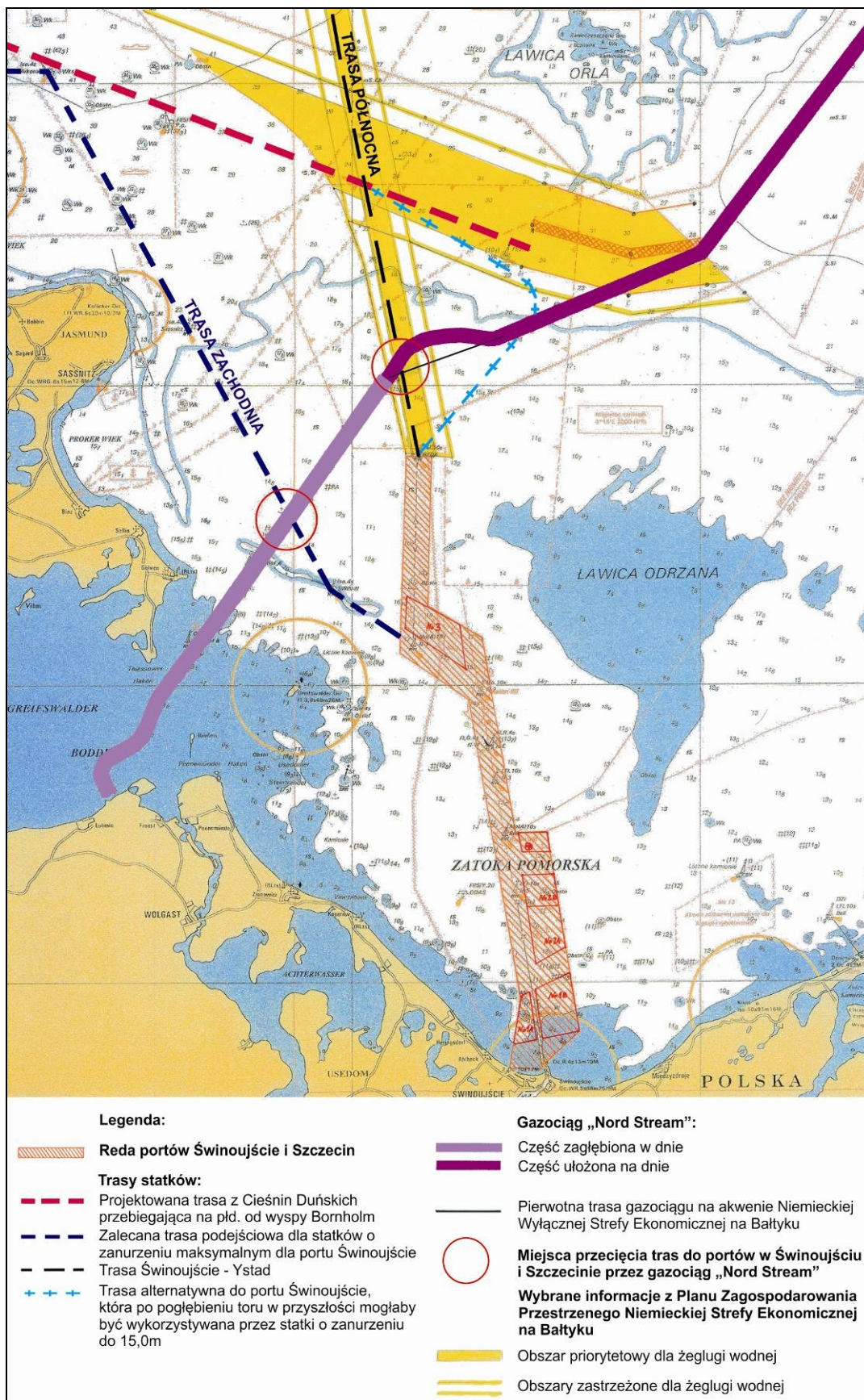
Rozpoczęto eksploatację gazociągu północnego Rosja-Niemcy na Zatoce Pomorskiej.

Planowany jest rozwój połączeń niemieckiej kolei UBB, mającej stację końcową w Świnoujściu, przez połączenie Świnoujścia z lotniskiem w Garz na wyspie Uznam i dalej w kierunku Berlina.

Po polskiej stronie trwają prace planistyczne, mające na celu utworzenie Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina, obejmującego m.in. przygraniczny rejon Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii.

Rysunek 3. Trasy podejściowe do portów w Świnoujściu i Szczecinie, położenie gazociągu Nord Stream (na podstawie materiałów źródłowych Urzędu Morskiego w Szczecinie)

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Województwo leży w Regionie Bałtyckim, w sąsiedztwie Niemiec, Danii i Szwecji.	Aktualny.
2.	Intensywna jest współpraca międzyregionalna województwa z regionami niemieckimi, dużo słabsza ze szwedzkimi, brak współpracy z regionami duńskimi i innych krajów nadbałtyckich.	Aktualny.
3.	Porty ujścia Odry są obszarem węzłowym transportu w relacjach północ-południe i wschód-zachód; mankamentem są połączenia komunikacyjne portów z ich zapleczem lądowym, w tym zwłaszcza Odrzańską Drogą Wodną; rola mniejszych portów morskich jest zbyt mała w stosunku do ich potencjału. Przez województwo z północy na południe przebiega Środkoeuropejski Korytarz Transportowy, łączący południową Skandynawię z Czechami, Słowacją, Austrią, Węgrami i Słowenią.	Aktualny.
4.	Szczecin jest wskazywany jako jeden z głównych krajowych ośrodków rozwoju (potencjalny europol, potencjalna metropolia); tymczasem słabnie jego pozycja w stosunku do innych dużych krajowych ośrodków wzrostu oraz Berlina.	Aktualny.
5.	Województwo wyróżnia się w skali kraju walorami przyrodniczymi (duża powierzchnia lasów i wód powierzchniowych, wybrzeże morskie) i kulturowymi (historyczne Pomorze); słabo wykorzystane pod względem turystycznym są obszary pojezierzy.	Aktualny.
6.	Duża część województwa objęta jest Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000; w obrębie województwa znajdują się również ponadregionalne korytarze ekologiczne i transgraniczne obszary chronionej przyrody.	Aktualny.

B. Uwarunkowania wewnętrzne

3.6. Strategie i programy wojewódzkie

Podstawowym dokumentem strategicznym, który wyznacza cele i zasady polityki regionalnej i przestrzennej, jest Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, zaktualizowana w czerwcu 2010 roku. Wyznaczone w niej cele strategiczne, odnoszące się do sfery przestrzennej, zostały w pełni uwzględnione w ustaleniach i zaleceniach planu.

Zasadnicza różnica między strategią a planem dotyczy przyjętego w strategii – za planem zagospodarowania przestrzennego województwa z 2002 r. – podziału województwa na sześć obszarów wielkoprzestrzennych i 28 obszarów funkcjonalnych. Jest on niezgodny z ustaleniami obowiązującego planu, w którym województwo podzielono na pięć stref funkcjonalno-przestrzennych.

W analizowanym okresie nie uległa zmianie większość strategii i programów wojewódzkich, w oparciu o które formułowane były zapisy planu. Zmiany objęły następujące dokumenty:

- Program Rozwoju Sektora Energetycznego w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r., przyjęty przez Zarząd Województwa w listopadzie 2010 r.; program określa trendy i kierunki rozwojowe, łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian,
- zaktualizowana Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej w Województwie Zachodniopomorskim do roku 2015, przyjęta przez Zarząd Województwa w grudniu 2010 r.; zapisy programu skoordynowano z celami dokumentów strategicznych na szczeblu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym

- dowym oraz wprowadzono do niego projekty infrastrukturalne o szczególnym znaczeniu dla osiągnięcia celów strategicznych, m.in. budowę elementów sieci transportowej w Środkowoeuropejskim Korytarzu Transportowym, budowę terminalu LNG, Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego i inne,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 (zastąpił poprzednio obowiązujący Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015), przyjęty przez Sejmik Województwa w grudniu 2011 r.; program uwzględnia m.in. cele i działania Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego,
  - Koncepcja Programu Wsparcia Rozwoju Aglomeracji Szczecińskiej oraz Subregionu Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego, nowy dokument, poparty przez Sejmik Województwa w lutym 2012 r.; priorytetami są poprawa dostępności komunikacyjnej dla aglomeracji szczecińskiej i utworzenie centrum badawczo-wdrożeniowego techniki morskiej i oceanotechniki w Szczecinie – oba zgodne z ustaleniami i zaleceniami planu,
  - projekt Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy 2018-2023 (aktualizacja obowiązującego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy 2013-2018), przygotowany przez Zarząd Województwa; w projekcie proponowane są inne regiony gospodarowania odpadami niż ustalone w planie i we wcześniej obowiązującym programie,
  - „Założenia strategii rozwoju Polski Zachodniej”, przekazane Ministrowi Rozwoju Regionalnego w kwietniu 2012 r. przez pięć województw – dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie – zawierające m.in. cele strategiczne i listę kluczowych projektów o charakterze ponadwojewódzkim i regionalnym; projekty te są zbieżne z celami i działaniami planów zagospodarowania przestrzennego uczestniczących województw (zostały sformułowane m.in. na podstawie analizy planów, wykonanej przez RBGP).

Powyższe zmiany mogą mieć wpływ na ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i na odwrót – plan może rekomendować zmiany w dokumentach regionalnych.

Spośród wyżej wymienionych dokumentów największy wpływ na zmiany w planowaniu przestrzennym może mieć strategia rozwoju Polski Zachodniej i skonstruowany na jej podstawie program operacyjny. Przedsięwzięcia wskazane w tych dokumentach, integrujące obszar Polski Zachodniej pod względem celów rozwoju, mogą wymagać zmiany planów zagospodarowania przestrzennego w pewnych zakresach.

3.7. Zasoby środowiska przyrodniczego

3.7.1. Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego

W województwie zachodniopomorskim użytki rolne zajmują 1 133,2 tys. ha, tj. 49,5% ogólnej powierzchni. W latach 2008-2011 powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 5,2 tys. ha.

Według danych GUS w 2008 roku grunty leśne zajmowały 36% powierzchni województwa. Do 2011 r. ich powierzchnia wzrosła do 36,2%.

W związku ze wzrostem zainteresowania państw nadbałtyckich planowaniem przestrzennym na obszarach morskich konieczna jest rozbudowa opracowania fizjograficznego o przestrzeń polskich obszarów morskich, obejmujących morze terytorialne i polską wyłączną strefę ekonomiczną. Przenikające się nawzajem obszar morski, strefa brzegowa i obszar lądu nie były do tej pory objęte kompleksowymi badaniami pod kątem możliwości racjonalnego i zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego. Morskie planowanie przestrzenne wymaga opracowania dokumentów, które będą mogły pogodzić kwestie często sprzeczne ze sobą, m.in. zasoby morskie, transport, obszary i gatunki chronione, zrównoważony rozwój. Z powyższych względów prowadzone są wstępne prace nad przygotowaniem materiału do publi-

kacji monografii pt. „Pomorze Zachodnie. Środowisko przyrodnicze: stan i prognozy zmian”, będącej uzupełnieniem opracowania fizjograficznego.

3.7.2. Krajobraz

W województwie zachodniopomorskim w oparciu o rzeźbę terenu wydzielono siedem głównych jednostek krajobrazowych o odmiennych funkcjach użytkowania:

- 1) strefa brzegowa Bałtyku – rekreacyjno-wypoczynkowa,
- 2) nadmorski pas wysoczyznowy – zaplecze rekreacyjne,
- 3) środkowopomorski obszar wysoczyznowy – rolniczo-leśny,
- 4) pomorski obszar czołowo-morenowy – obszar ochrony przyrody i rekreacji,
- 5) obszar równin sandrowych – obszar ochrony przyrody, leśny z przemysłem,
- 6) obszar równin aluwialnych i pradolin – rolniczo-leśny z przemysłem,
- 7) obszar równin zastoiskowych – rolniczo-leśny.

Jednostki krajobrazowe nie uległy zmianom i zachowały swoje funkcje użytkowe. W PZPWZ aktualny jest zapis dotyczący wykonania projektu studium ochrony krajobrazu, który nie został jeszcze zrealizowany.

3.7.3. Klimat

Na obszarze województwa wydzielone jest dziesięć krain klimatycznych. Średnie roczne temperatury powietrza wahają się między 7°C a 8,5°C, a średnia roczna wysokość opadów od 490 do 770 mm. Przeważającym kierunkiem wiatrów jest zachodni i południowo-zachodni. Klimat województwa zachodniopomorskiego badany był na podstawie danych wieloletnich. W ciągu dwóch lat, prowadzone badania nie wskazały zmian w skali regionu.

Obserwowane są globalne zmiany klimatyczne, które przyczyniają się do zmiany uwarunkowań klimatycznych w długim okresie. Skutkiem tych zmian może być podniesienie się poziomu morza, wzrost temperatur i ich rozkładu w roku oraz zmiany sum opadów. Zmiany klimatyczne są przedmiotem badań m.in. przez Międzyrządowy Panel ds. Zmian Klimatycznych (Intergovernmental Panel on Climate Change) czy też inicjatywy narodowe jak niemiecki projekt KLIMA MORO, dotyczący polityki przestrzennej na szczeblu regionalnym, jaka powinny być realizowana w odpowiedzi na zmiany klimatyczne. Najważniejszym polskim projektem zajmującym się zagadnieniem zmian klimatu jest projekt KLIMAT, realizowany przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Wyniki projektów powinny być wykorzystane w opracowaniu ekofizjograficznym do PZPWZ, jak i w samym planie.

3.7.4. Wody

Łączna długość cieków w granicach województwa zachodniopomorskiego wynosi 30,2 tys. km, a łączna powierzchnia jezior 65 991 ha, tj. blisko 2,9% powierzchni województwa.

Na obszarze województwa występuje w całości lub w części jedenaście głównych zbiorników wód podziemnych, w tym 3 w całości w granicach województwa.

Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych nie zmieniły się w analizowanym okresie.

3.7.5. Gleby

W województwie przeważają gleby średniej wartości (klasy IVa i IVb), które zajmują 50,8% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Drugą co do wielkości grupę stanowią gleby słabe i bardzo słabe (klasy V i VI). Zajmują 25,1% powierzchni gruntów ornych. Najmniej jest gleb dobrych (klasy II, III a i III b), które zajmują 24,1% powierzchni gruntów ornych.

Stan i zasoby gleb nie zmieniły się.

3.7.6. Lasy

Województwo zachodniopomorskie zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem wielkości powierzchni leśnej. Lasy zajmują 35,3% całej powierzchni województwa i 8,9% powierzchni leśnej Polski. Krajowy Program Zwiększenia Lesistości zakłada, że w okresie 2001-2020 przybędzie w województwie ok. 37 tys. ha lasów, w tym na gruntach państwowych 17,5 tys. ha oraz na gruntach niepaństwowych 19,4 tys. ha. W 2008 roku grunty leśne zajmowały powierzchnię 825,2 tys. ha i do roku 2011 ich powierzchnia zwiększyła się do o 3,5 tys. ha, w tym lasów publicznych o 1,2 tys. ha i lasów prywatnych o 2,3 tys. ha.

W sferze zarządzania lasami Skarbu Państwa nie nastąpiły żadne zmiany. Zarządzane są one przez trzy regionalne dyrekcje: w Szczecinie (22 nadleśnictwa), w Szczecinku (22 nadleśnictwa) i w Pile (10 nadleśnictw).

3.7.7. Kopaliny

W województwie zachodniopomorskim występują złoża m.in. gazu ziemnego, ropy naftowej, kruszyw naturalnych, kredy jeziornej, torfów, piasków kwarcowych, surowców ilastych.

Zasoby eksploatacyjne gazu ziemnego w 2008 r. wynosiły 9 280,5 mld m³; w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyły się o 13 611,9 mln m³. Największy przyrost zasobów wydobywalnych nastąpił w złożu Cychry w powiecie myśliborskim, gdzie wydobycie wzrosło o 13 872,6 mln m³. Aktualnie ze złoża Cychry wydobywa się azotowy gaz ziemny. Złoże Daszewo N (gmina Karlino) zostało wyłączone z eksploatacji i przeznaczone na podziemny magazyn gazu ziemnego. Pozostałe w tym złożu zasoby gazu są traktowane jako gazy przeznaczone do trwałego przechowywania w magazynie w celu utrzymania odpowiedniego ciśnienia (poduszka gazowa) i nie będą wydobyte w okresie istnienia magazynu. Największe dotychczas eksploatowane złożo Różańsko (gmina Dębno) jest od 2010 r. eksploatowane okresowo.

Zasoby ropy naftowej w 2008 r. wynosiły 10 685,3 tys. ton; w porównaniu z rokiem 2010 zmniejszyły się o 787,1 tys. t. Największy spadek zasobów wydobywalnych nastąpił w złożu Sławoborze w powiecie świdwińskim, gdzie wydobycie zmalało z 29,8 tys. t do 7,5 tys. ton.

Wydobycie kredy jeziornej od 2008 r. nie uległo znacznym zmianom. Niektóre złoża udokumentowane i wskazane do eksploatacji zostały rozpoznane szczegółowo. Złoża Hanki (gmina Mirosławiec), Pęczorzyno-Rynowo (gmina Łobez) i Tyczewo I (gmina Tychowo) są eksploatowane okresowo. Wydobycie ze złoża Strzeszów (gmina Trzcińsko-Zdrój) zostało zaniechane.

Wydobycie piasków formierskich od 2008 r. nie wykazuje znacznych zmian. Udokumentowane są dwa złoża, z czego złożo Sulechowo (gmina Malechowo) zostało rozpoznane szczegółowo.

Wydobycie kruszyw naturalnych – powyżej 3 mln ton w 2010 roku – utrzymywało się na podobnym poziomie jak w roku 2008. Największe zmiany zasobów stwierdzono w złożach: Ratajki VI (gmina Sianów) – powyżej 12 mln t i Lepino (gmina Sławoborze) – powyżej 9 mln t. Większość złóż została rozpoznana szczegółowo. Złoża Golin (gmina Nowogródek Pomorski), Skotnica (gmina Moryń) i Stępień (gmina Biały Bór) są eksploatowane okresowo.

Zasoby eksploatacyjne piasków kwarcowych i szklarskich od 2008 r. nie uległy znacznym zmianom. Niektóre złoża udokumentowane i wskazane do eksploatacji zostały rozpoznane szczegółowo. Złoża Łozienica (gmina Goleniów) i Łęknica (gmina Barwice) są eksploatowane okresowo.

Zasoby surowców ilastych ceramiki budowlanej od 2008 r. nie uległy znacznym zmianom. Zewidencjonowane zasoby w złożu Złocieniec zwiększyły się o 4 mln m³, a wydobycie ze złoża Bukowo-Płonia (Szczecin) zostało zaniechane.

Zasoby eksploatacyjne torfów od 2008 roku zmalały o ok. 200 tys. m³. Złoże Łazice (gmina Czaplunek) jest eksploatowane okresowo, a ze złoża Reptowo (gmina Kobylanka) zaniechano wydobycia.

Zasoby eksploatacyjne wód mineralnych i termalnych od 2008 r. nie zmieniły się.

3.7.8. Obszary chronione

Łączna powierzchnia obszarów chronionych, która powstała w wyniku połączenia nakładających się form ochrony przyrody do 2010 r. stanowiła 1 076 975 ha (47% powierzchni województwa). W granicach województwa było m.in. 111 rezerwatów przyrody o powierzchni 12 387 ha i 61 specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 (SOO). W ciągu dwóch lat powierzchnia obszarów chronionych nieznacznie zwiększyła się. Ustanowiono trzy nowe rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 157 ha i 2 nowe specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000. Dodatkowo 4 obszary SOO zostały powiększone. Nie wpłynęło to jednak na znaczące zwiększenie powierzchni obszarów chronionych, ponieważ znajdują się one w granicach terenów, które już są objęte ochroną ustawową.

Tabela 2. Nowe rezerваты przyrody

Symbol na mapie	Nazwa rezerwatu	Typ rezerwatu	Powierzchnia w ha	Gmina	Akt powołania
112	Bagno Raczyk	krajobrazowy	34,38	Człopa	Dz. U. Woj. Zach. nr 128/2011 poz. 2329
113	Mokradła koło Leśniczówki Łowiska	torfowiskowy	101,75	Wałcz	Dz. U. Woj. Zach. nr 128/2011 poz. 2330
114	Mszar koło Siemidarżna	torfowiskowy	20,93	Brojce	Dz. U. Woj. Zach. nr 128/2011 poz. 2331

Tabela 3. Nowe specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Powierzchnia w ha
PLH320069	Ostoja Wełtyńska	1 470,9
PLH320070	Jezioro Dobropolskie	397,9

Tabela 4. Powiększone specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Powierzchnia w 2008 r. w ha	Powierzchnia w 2012 r. w ha
PLH320037	Dolna Odra	29 536,0	30 458,1
PLH320060	Dziczy Las	1 436,8	1 765,7
PLH320038	Gogolice-Kosa	1 424,8	1 451,7
PLH320020	Wzgórza Bukowe	11 971,2	12 011,1

W województwie istnieją dwa leśne kompleksy promocyjne (LKP). Zmieniona została nazwa LKP „Lasy Warcińsko-Polanowskie” na „Lasy Środkowopomorskie” – jego powierzchnia w województwie zachodniopomorskim zwiększyła się z 16 831 ha do 35 037 ha.

3.7.9. Stan jakościowy i zagrożenia środowiska

Na obszarze województwa występuje w całości lub częściowo 17 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Są to podziemne naturalne zbiorniki wód i podziemne „rzeki” o znaczących zasobach. W latach 2007-2010 poprawił się stan chemiczny i ilościowy JCWPd nr 36 (gminy Człopa i Wałcz), natomiast w dalszym ciągu słaby stan chemiczny i ilościowy wykazują JCWPd nr 1 (Świnoujście) i nr 26 (gminy Nowogródek Pomorski i Barlinek); pogorszeniu uległy również JCWPd nr 2 (Świnoujście, gminy: Stepnica, Przybiernów, Nowogard, Osina, Maszewo, Goleniów). Zarekomendowano utrzymanie monitoringu operacyjnego dla JCWPd nr 1 i objęcie takim monitoringiem JCWPd nr 2 i nr 26.

Nastąpiła poprawa jakości wód podziemnych.

Tabela 5. Zmiany stanu jakości wód w latach 2007-2010

Wyszczególnienie	2007 r.	2010 r.
Liczba punktów pomiarowych	76	65
Wody dobrej jakości (II klasa)	18%	31%
Wody zadowalającej jakości (III klasa)	71%	49,2%
Wody niezadowalającej jakości (IV klasa)		12,3%
Wody złej jakości (V klasa)	11%	7,7%

Źródło: Ocena stanu wód województwa zachodniopomorskiego w roku 2007 i 2010. WIOŚ.

Jak wynika z powyższej tabeli, zmniejszyła się ilość punktów pomiarowych, więc dane nie muszą odzwierciedlać faktycznego stanu jakości wód.

W 2010 r. badania jakości rzek wykazały, że na terenie województwa zachodniopomorskiego przeważają wody o umiarkowanym potencjale ekologicznym. W wodach wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności wystąpiły przekroczenia wartości granicznych dla wskaźników zanieczyszczeń organicznych. Jakość wód rzecznych obniżają głównie zanieczyszczenia organiczne, biogenne oraz procesy eutrofizacji. Zrealizowano badania stanu ekologicznego 11 jezior – żadne z tych jezior nie spełnia wymagań dobrego stanu ekologicznego. Ocena przydatności do spożycia wód jeziora Miedwie – głównego źródła wody pitnej dla Szczecina – wskazuje na nadmierną koncentrację związków organicznych. Ogólna ocena wykazała, że na terenie województwa zachodniopomorskiego przeważają wody o umiarkowanym stanie ekologicznym, jednak znacząca ich część jest zagrożona nieosiągnięciem do 2015 roku celu określonego w Ramowej Dyrektywie Wodnej, czyli dobrego stanu dla wszystkich wód powierzchniowych.

Roczną ocenę jakości powietrza w 2011 roku wykonano dla nowego układu stref w województwie:

- aglomeracji szczecińskiej,
- Koszalina (miasto o liczbie ludności powyżej 100 tys.),
- strefy zachodniopomorskiej (pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalina).

Dwie strefy – aglomeracja szczecińska i strefa zachodniopomorska – zostały zaliczone do klasy C, dla której wymagane są programy ochrony powietrza. Wszystkie 3 strefy zostały zaliczone do klasy D2, dla której działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	W oparciu o rzeźbę terenu, wydzielenia fizycznogeograficzne oraz strefy jednorodnych obszarów turystycznych wydzielono 7 głównych jednostek krajobrazowych o odmiennych typach krajobrazu i odmiennej funkcji użytkowania.	Aktualny.
2.	Przy dużej zmienności warunków pogodowych istnieje konieczność uzyskania pełnej informacji o warunkach klimatycznych z uwzględnieniem zdarzeń ekstremalnych.	Aktualny.
3.	Uwzględnienie wpływu zmian warunków klimatycznych na inne komponenty środowiska przyrodniczego.	Aktualny.
4.	Na obszarze województwa sieć rzeczna jest dość mocno przekształcona przez człowieka.	Aktualny.
5.	Koncentracja jezior w części południowej regionu stwarza sprzyjające warunki do rozwoju turystyki.	Aktualny.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
6.	Lokalne zagrożenia powodziowe dla dolnych odcinków rzek przymorza i doliny Odry.	Aktualny.
7.	Zagrożenia zasoleniem wód podziemnych obejmują pas przymorski, okolice Białogardu, Polic, Nowego Warpna i Stepnicy.	Aktualny.
8.	Niedostatecznie rozpoznane i udokumentowane zasoby wód podziemnych.	Aktualny.
9.	W wielu rejonach województwa występuje deficyt wód podziemnych oraz powierzchniowych i związane z tym deficytem, potęgujące się groźne zjawisko suszy hydrologicznej.	Aktualny.
10.	Niezbędna jest identyfikacja źródeł zanieczyszczeń wraz z ich oceną wpływu na środowisko wodne i podejmowanie wszechstronnych działań w celu ich eliminacji lub ograniczenia.	Aktualny.
11.	Wykorzystanie rekreacyjne i hodowlane jezior.	Aktualny.
12.	Eksploatacja wód mineralnych.	Aktualny.
13.	Wykorzystanie wód geotermalnych.	Eksploatacja odbywa się tylko w Pyrzycach; w Stargardzie Szczecińskim jest wstrzymana ze względów technologicznych.
14.	Istnieje znaczna powierzchnia gleb wysokiej jakości wykorzystywanych rolniczo (m.in. w pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicach Kołbaskowa, Dobrej (Szczecińskiej), Cedyni i Mieszkowic.	Aktualny.
15.	Duży areał gleb gorszej jakości jest wykorzystywany przez gospodarke leśną.	Aktualny.
16.	Niedostateczne rozpoznanie zanieczyszczeń gleb.	Aktualny.
17.	Na obszarach o silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu istnieje zagrożenie gleb erozją stwierdzone w powiatach: pyrzyckim, choszczeńskim, łobeskim.	Aktualny.
18.	Konieczne jest zachowanie zróżnicowanego i wielofunkcyjnego charakteru lasów oraz kontynuacja działań zmierzających do uzyskania zgodności drzewostanów z warunkami glebowo-siedliskowymi i do eliminacji gatunków obcych geograficznie.	Aktualny.
19.	Wysoki stopień lesistości szczególnie w obszarach sandrowych z dominantą monokultury sosny.	Aktualny.
20.	Niewielki stopień naturalności ekosystemów leśnych oraz niski wskaźnik zdolności produkcyjnej siedlisk.	Aktualny.
21.	Występuje zjawisko wypierania świerka przez gatunki liściaste.	Aktualny.
22.	Niszczenie zabytkowych skupisk zieleni w wyniku usuwania pojedynczych drzew czy też całych grup drzew, przy jednoczesnym niedostatku nowych nasadzeń, brak profesjonalizmu w wykonywanych cięciach pielęgnacyjnych koron drzew, zanieczyszczenia środowiska lub zaniedbań (dziczenie zespołów zabytkowej zieleni).	Aktualny.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
23.	Istnienie nielegalnych wyrobisk eksploatacji piasków i żwirów.	Aktualny.
24.	Zniekształcenia krajobrazu na skutek górniczego wykorzystania surowców naturalnych.	Aktualny.
25.	Około 47% powierzchni województwa objęte jest formami ochrony przyrody o silnie zróżnicowanym reżimie ochronnym; poza ochroną prawną znajdują się inne obszary cenne i wrażliwe przyrodniczo.	Aktualny. Powierzchnia obszarów chronionych zwiększyła się.
26.	Brak projektów planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony dla niektórych parków krajobrazowych.	Aktualny.
27.	Konieczność ochrony przed hałasem i zanieczyszczeniem powietrza (w województwie wyznaczono 16 stref dla badania zanieczyszczeń; obowiązują programy ochrony powietrza dla stref aglomeracji szczecińskiej, powiatu gryfińskiego i miasta Koszalina).	Aktualny.

3.8. Ludność

Liczba ludności w województwie zachodniopomorskim pod koniec 2010 r. wynosiła 1 693,1 tys., z czego 1 164,5 tys. mieszkało w miastach. W stosunku do stanu opisanego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (koniec września 2008 r.) nastąpił, według danych GUS, wzrost liczby ludności województwa o 115 osób.

Tabela 6. Zmiana liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego w latach 2008-2010 w osobach

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Ludność województwa ogółem	686	241	-126
Ludność w miastach	-1 486	-1 447	1 898
Ludność na wsi	2 172	1 688	-2 024

W 2010 r. w miastach mieszkało 68,8% ludności województwa. W roku 2009 odsetek ludności miejskiej był najniższy w ostatnich latach (68,7%), po czym w roku 2010 ponownie się zwiększył, co było wynikiem nadania praw miejskich Tychowiu i powiększenia powierzchni Koszalina i Szczecinka, a nie odwrócenia się trendu przenoszenia ludności miejskiej dużych miast do stref podmiejskich. W 2011 r. prawa miejskie uzyskało Gościno, z liczbą 2 430 mieszkańców.

3.8.1. Migracje

Analizy demograficzne w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego dotyczyły roku 2007 (dostępne dane GUS) – od tego okresu utrzymuje się ujemne saldo migracji zewnętrznych, choć jest już nieco mniejsze. Spadek ten spowodowany jest głównie zmniejszeniem emigracji zagranicznych. W latach 2000-2008 w województwie było stałe ujemne saldo migracji, jednak lata 2009 i 2010 charakteryzują się już dodatnim saldem migracji z zagranicą, głównie za sprawą spadku wymeldowań.

Tabela 7. Saldo migracji w latach 2007-2010 w osobach

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
Saldo migracji ogółem	-1 772	-1 416	-843	-937
w tym saldo migracji zagranicznych	-227	-265	147	174

Ujemne saldo migracji międzywojewódzkich dla województwa zachodniopomorskiego w 2007 roku wyniosło 1 545 osób i było najwyższe w analizowanym okresie. Kolejne lata potwierdzają tę tendencję: -1 151 osób w 2008 r., -990 osób w 2009 r. i -1 111 w roku 2010. Zmniejszenie ujemnego salda migracji spowodowane było lekkim spadkiem emigracji do innych województw przy utrzymaniu stałej liczby imigracji.

Analiza migracji województwa z innymi województwami przedstawiona w PZPWZ pozostaje aktualna co do głównych kierunków migracji. Wciąż największe emigracje odbywają się do województwa mazowieckiego, wielkopolskiego, pomorskiego i lubuskiego. Z tymi województwami zachodniopomorskie ma też największe ujemne saldo migracji.

W migracjach wewnątrzwojewódzkich utrzymują się stałe tendencje spadku ludności w miastach i na terenach wiejskich oddalonych od miast oraz wzrostu liczby ludności na terenach wiejskich wokół dużych miast i w pasie nadmorskim. W latach 2008-2010 największe ujemne saldo migracji zaobserwowano na obszarach wiejskich gmin strefy centralnej i wschodniej części województwa: Mirosławiec (-68,72 osób na 1000 mieszkańców), Ostrowice (-41,75), Kalisz Pomorski (-35,72), Dobra (-31,16) i Barwice (-27,86).

3.8.2. Ruch naturalny

W latach 2008-2010 przyrost naturalny był dodatni z tendencją spadkową: 1870 osób w 2008 r. i 811 w roku 2010, przy czym w miastach był już ujemny. Najniższy przyrost naturalny zanotowano w małych miastach oddalonych od miast dużych: Trzcińsku-Zdroju, Resku, Połczynie-Zdroju, Bornem Sulinowie, Międzyzdrojach, Mieszkowicach, Myśliborzu.

3.8.3. Struktura ludności według płci i wieku

Analiza struktury demograficznej w planie wykonana była na podstawie stanu w roku 2007. W roku 2010 nastąpiło zmniejszenie udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej populacji z 19,5% do 18,5% oraz zwiększenie udziału ludności w wieku poprodukcyjnym o z 14,6% do 15,8%.

W roku 2010 współczynnik feminizacji wyniósł 106,2, podczas gdy w roku 2007 wyniósł 105,9. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn corocznie się zwiększa.

3.8.4. Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna sporządzona przez GUS na lata 2007-2035 pozostaje aktualna. Przewiduje ona spadek liczby mieszkańców województwa zachodniopomorskiego o 6,6% (do 1 580 131 osób), przy czym najbardziej zmniejszy się liczba ludności w powiatach grodzkich: Świnoujściu (o 21%), Szczecinie (o 17,7%) i Koszalinie (o 17,2%).

Trendy demograficzne zaobserwowane w uwarunkowaniach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego utrzymują się, niektóre zdiagnozowane zjawiska (spadek przyrostu naturalnego głównie w miastach oraz starzenie się społeczeństwa) wręcz się nasiliły, co oznacza, że postawiona w planie diagnoza pozostaje aktualna.

LUDNOŚĆ DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Odływ ludności do wszystkich sąsiednich województw i do Mazowsza.	Aktualny.
2.	Spadek przyrostu naturalnego w dużych miastach.	Aktualny.
3.	Starzenie się miast; duża liczba osób w wieku produkcyjnym (najliczniejsze roczniki 50-65 lat, których nie ma kto zastąpić na rynku pracy).	Aktualny.
4.	Skupianie się ludności wokół dużych miast, depopulacja wszystkich miast i peryferyjnych obszarów wiejskich.	Aktualny.

3.9. Sieć osadnicza

W województwie zachodniopomorskim liczba miejscowości ogółem zmniejszyła się w latach 2008-2010 z 3 122 do 3 086. Liczba miast, w związku z nadaniem 1 stycznia 2010 r. praw miejskich Tychowu, a 1 stycznia 2011 r. Gościniu, zwiększyła się do 64.

Powiększył się obszar dwóch miast: Koszalina i Szczecinka. W tych miastach oraz w 13 małych miastach województwa (do 10 tys. mieszkańców) nastąpił niewielki wzrost liczby ludności, największy w Kaliszu Pomorskim (109 osób w dwa lata), we wszystkich pozostałych odnotowano spadek.

Struktura i rozkład przestrzenny sieci osadniczej nie uległy istotnym zmianom. Najważniejsze miasta znajdują się przy granicy województwa, co powoduje, że strefa centralna ma najgorszą dostępność do bardziej specjalistycznych usług i lepiej rozwiniętych rynków pracy.

Oddanie do użytku drogi S3, obwodnicy Stargardu Szczecińskiego (fragment S10) i obwodnicy Nowogardu (fragment S6) poprawiło dostępność do miast leżących na ich przebiegu.

SIEĆ OSADNICZA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Acentralny układ sieci osadniczej, polaryzacja sieci w dwóch obszarach; słaba dostępność dużej części województwa do głównych miast.	Aktualny.
2.	Słabe powiązania wschodniej części województwa (Wałcz, Szczecinek) ze Szczecinem.	Aktualny.
3.	Niekontrolowane rozlewanie się miast; wzrost transportochłonności i kosztów kongestii obszarów aglomeracyjnych.	Aktualny.
4.	Niedostosowanie infrastruktury technicznej drogowej i społecznej do kierunków przemieszczania się ludności.	Aktualny.
5.	Wyludnianie się miast.	Aktualny.
6.	Słaba sieć osadnicza w centralnej części województwa, brak istotnych ośrodków miejskich, ale znaczący potencjał zespołu miast Pojezierza Drawskiego.	Aktualny.
7.	Regres społeczno-gospodarczy w centralnej części województwa.	Aktualny.
8.	Wyludnianie się miast małych i średnich, peryferyjne położenie i słaba dostępność miast położonych poza szczecińskim obszarem funkcjonalnym i aglomeracją koszalińską.	Aktualny.

3.10. Dziedzictwo kulturowe i ład przestrzenny

3.10.1. Krajobraz kulturowy województwa

Należy przyjąć, że krajobraz województwa zachodniopomorskiego nie zmienił się. Historyczne podziały nie zmieniają się, a ukształtowanie kulturowe i specyficzne cechy morfogenetyczne wskazuje dalej te same mikroregiony.

3.10.2. Elementy dziedzictwa kulturowego decydujące o cechach krajobrazu zachodniopomorskiego

W skład zasobu chronionego wchodzi zabytki wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki występujące w gminnej ewidencji zabytków, niewpisane do rejestru zabytków, lecz chronione ustaleniami planów miejscowych, a także parki kulturowe ustanowione uchwałami rad gmin.

Relikty osadnictwa pradziejowego

Obecnie w rejestrze zabytków zewidencjonowanych jest 369 stanowisk archeologicznych. Ich liczba, w stosunku do wymienionej w planie, zmniejszyła się o jedno stanowisko.

Stan ochrony prawnej dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

Rejestr zabytków prowadzony przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zawiera obecnie 2 926 zabytków; plan wymieniał 2 785. Konserwator nie dysponuje danymi określającymi dokładną liczbę zabytków nieruchomości z podziałem na poszczególne typy: obiekty sakralne, pałace, dwory, parki, ogrody, cmentarze, budynki mieszkalne, zabytki techniki.

Parki kulturowe

Na terenie województwa zachodniopomorskiego nie ma parków kulturowych.

Pomniki historii

W województwie zachodniopomorskim znajdują się dwa pomniki historii:

- zespół katedralny w Kamieniu Pomorskim, powołany rozporządzeniem Prezydenta RP z 25 sierpnia 2005 r. (Dz. U. nr 167 poz. 1401),
- zespół kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średniowieczne mury obronne miasta w Stargardzie Szczecińskim, powołany rozporządzeniem Prezydenta RP z 17 września 2010 r. (Dz. U. 2010 nr 184 poz. 1236).

DZIEDZICTWO KULTUROWE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Niewielka powierzchnia województwa objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a tym samym brak ochrony prawnej znacznego procenta dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.	Aktualny.
2.	Brak należytej ochrony prawnej krajobrazu kulturowego w postaci: <ul style="list-style-type: none"> – parków kulturowych, – ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Aktualny.
3.	Zmiany w krajobrazie będące skutkiem transformacji społeczno-ekonomicznych: <ul style="list-style-type: none"> – zagrożone likwidacją obiekty związane z charakterem gospodarki regionu: stocznie, porty rybackie i inne, – opuszczone obiekty wojskowe, – niszczące zabudowania pofolwarczne (dawnych PGR), – popadające w ruinę wiejskie dwory i pałace.	Aktualny.
4.	Powszechna realizacja inwestycji na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu bez uwzględnienia szerszego kontekstu przestrzennego.	Aktualny.
5.	Uniformizacja krajobrazu w wyniku realizacji rozwiązań przestrzenno-architektonicznych obcych tradycji lokalnej – zanik indywidualnych cech krajobrazu historycznych regionów.	Aktualny.
6.	Lokalizacja substandardowej zabudowy tymczasowej dewaloryzującej obszary o wartościach zabytkowych.	Aktualny.

DZIEDZICTWO KULTUROWE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
7.	Deformacja krajobrazu w wyniku niewłaściwej lokalizacji inwestycji wielkokubaturowych (np. hal, magazynów), wieloprzestrzennych (np. nowych zespołów mieszkalnych), dominant wysokościowych (np. masztów, wież elektrowni wiatrowych).	Aktualny.
8.	Nadmierna ingerencja nośników informacji (np. wielkopłaszczyznowych reklam, słupów) w krajobraz.	Aktualny.
9.	Degradacja terenów przyrzecznych – zniszczone młyny i inne urządzenia, chaotycznie powstająca obudowa brzegów.	Aktualny.
10.	Zanikanie charakterystycznego elementu historycznego krajobrazu, jakim są m.in. koleje normalno- i wąskotorowe.	Aktualny.
11.	Zagospodarowywanie zabytkowych centrów miast i miejscowości w sposób funkcjonalnie i przestrzennie nieuwzględniający historycznych wartości, powodujące zacieranie ich charakteru, a w konsekwencji spadek atrakcyjności i możliwości promocji wartości kulturowych.	Aktualny.
12.	Negatywny wpływ ruchu tranzytowego na stan zabudowy i korzystanie z przestrzeni – zwłaszcza na obszarach staromiejskich.	Aktualny.
13.	Degradacja zabytkowego krajobrazu miejskiego i wiejskiego przez nową zabudowę nieuwzględniającą kontekstu historycznego.	Aktualny.
14.	Zmiana historycznych układów komunikacyjnych na obszarach staromiejskich i zabytkowych – likwidacja kamiennych nawierzchni (chodników i jezdni), zmiany przekroju ulic.	Aktualny.
15.	Rozpraszanie zabudowy poza obręb istniejących jednostek osadniczych.	Aktualny.
16.	Zły stan techniczny zabytkowej zabudowy, brak emocjonalnego uzasadnienia zachowania tradycyjnego budownictwa, brak ekonomicznych bodźców do inwestowania w remonty.	Aktualny.
17.	Niewłaściwe realizacje remontowe w budowlach zabytkowych.	Aktualny.
18.	Zagospodarowywanie terenów dawnych fos – zielonych pierścieni wokół miast – na wprowadzenie zabudowy.	Aktualny.
19.	Dewastacje terenów historycznych parków i cmentarzy.	Aktualny.
20.	Zmniejszanie/likwidacja zasobów zieleni przydrożnej – wycinanie alei przydrożnych.	Aktualny.
21.	Marginalne traktowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego w raportach i ocenach dotyczących wpływu przedsięwzięcia na środowisko.	Aktualny.

3.10.3. Dobra kultury współczesnej

Diagnoza stanu dla dóbr współczesnych pozostaje aktualna z zaznaczeniem, że temat ten powinien zostać przyporządkowany do zadań kompetentnej jednostki z uwagi na pojawiające się coraz częściej dewastacje ekspozycji cennych obiektów niekwalifikujących się jeszcze z różnych względów do wpisu do rejestru zabytków. Należy podjąć kroki w celu stworzenia ewidencji dóbr kultury współczesnej.

DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Trudności w stworzeniu obiektywnych kryteriów przynależności do kategorii dóbr kultury współczesnej podlegających ochronie.	Aktualny.
2.	Brak ewidencji dóbr kultury współczesnej.	Aktualny.
3.	Brak jednostki systemowo realizującej zadania z tego obszaru tematycznego na poziomie województwa.	Aktualny.
4.	Brak systemu szerszej konsultacji opracowanej listy dóbr współczesnych, w tym zgłaszania nowych propozycji.	Aktualny.
5.	Brak metody wizualnego oznaczania dóbr kultury współczesnej wskazanych do ochrony.	Aktualny.
6.	Zagrożenie utrzymania walorów obiektów przez niewłaściwe utrzymanie, przebudowę czy modernizację zmieniającą jej cechy.	Aktualny.
7.	Niewystarczająca świadomość społeczna dotycząca walorów dóbr kultury współczesnej i niezrozumienie potrzeb ich ochrony.	Aktualny.
8.	Zagrożenie zmian ekspozycji, zmiana kontekstu otoczenia w wyniku nowych inwestycji w sąsiedztwie wytypowanych dóbr.	Aktualny.
9.	Nadmierne eksponowanie wielkopowierzchniowych reklam zewnętrznych i nośników informacji na obiektach i w ich bezpośrednim otoczeniu.	Aktualny.

3.10.4. Ład przestrzenny

Ład przestrzenny jest uporządkowaną różnorodnością form i funkcji użytkowania przestrzennego. Kształtowanie i podtrzymywanie ładu przestrzennego jest jednym z głównych obowiązków i celów polityki przestrzennej na szczeblu gminnym, wojewódzkim i krajowym. Wszelkie inwestycje, przedsięwzięcia oraz plany powinny powstawać ze szczególnym uwzględnieniem realizacji konstytucyjnego zapisu dotyczącego zrównoważonego rozwoju, którego integralnym składnikiem jest ład przestrzenny.

Wytyczne dotyczące kształtowania ładu przestrzennego nie uległy zmianie. W dalszym ciągu aktualne są tendencje i zjawiska wskazane w diagnozie.

ŁAD PRZESTRZENNY DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Brak dostatecznego zainteresowania samorządów lokalnych zagadnieniami kształtowania ładu przestrzennego, brak współpracy ze strony społeczności lokalnych i wiedzy na ten temat.	Aktualny.
2.	Niedostateczne pokrycie obszaru województwa planami miejscowymi (ok. 20%).	Aktualny.
3.	Samowola inwestycyjna, nieprawidłowe decyzje planistyczne i projektowe w zakresie gabarytów i lokalizacji obiektów.	Aktualny.

ŁAD PRZESTRZENNY DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
4.	Suburbanizacja i niektóre problemy z nią związane: <ul style="list-style-type: none"> – bezplanowa zabudowa przedmieść, – braki w zakresie infrastruktury, – „rozlewanie się” miast, – zagarnianie obszarów rolniczych pod zabudowę, – zanieczyszczenie środowiska na skutek rosnącej intensywności transportu na przedmieściach, – zanikanie więzi społecznych, – marginalizacja rdzennej wsi.	Aktualny.
5.	Degradacja obszarów miejskich przez wprowadzanie wtórnych podziałów i dogęszczania zabudowy oraz brak działań restrukturyzacyjnych na obszarach poprzemysłowych i powojkowych.	Aktualny.
6.	Zakłócenia czytelnej sylwety miast i osad oraz agresywne zawłaszczanie przestrzeni publicznej (np. reklamami, nieuporządkowanymi inwestycjami, zaniedbaniami w zakresie utrzymania zieleni).	Aktualny.
7.	Deformacja krajobrazu przez niewłaściwą lokalizację inwestycji wielkokubaturowych, wieloprzestrzennych, dominant wysokościowych itp. (np. elektrowni wiatrowych, wielkogabarytowych obiektów usługowych i przemysłowych).	Aktualny.
8.	Występowanie w miastach przestrzeni i miejsc sprzyjających przestępczości oraz zachowaniom aspołecznym.	Aktualny.
9.	Występowanie barier uniemożliwiających niepełnosprawnym swobodne przemieszczanie się w przestrzeni publicznej.	Aktualny.

3.11. Infrastruktura społeczna

3.11.1. Zasoby mieszkaniowe

W województwie zachodniopomorskim pod koniec 2010 r. było 604 147 mieszkań, co w porównaniu z rokiem 2007 stanowi wzrost o 18 632 (3,2%). Na jedno mieszkanie przypadało 2,8 osoby (w 2007 roku 2,9). Przeciętna liczba izb w mieszkaniu praktycznie nie uległa zmianie i wyniosła średnio 3,7. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 0,83 m², do 67,1 m². W dalszym ciągu największe mieszkania znajdują się przede wszystkim w pasie nadmorskim (gminy: Mielno, Rewal, Ustronie Morskie, Kołobrzeg) oraz w aglomeracji szczecińskiej (gminy: Dobra, Kobylanka) i koszalińskiej (gmina Biesiekierz).

Wzrósł wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na jedną osobę i w 2010 r. wynosił 24 m² (wzrost o 1,08 m²). Największą powierzchnią mieszkania na osobę dysponują mieszkańcy gmin nadmorskich. Zwiększył się udział mieszkań należących do osób fizycznych (z 55% do 65% zasobów), zmalał odsetek mieszkań spółdzielczych (z 27% do 21%) i komunalnych (z 12,4% do 10,7%).

Uznany za dobry stan wyposażenia mieszkań w instalacje techniczne uległ niewielkiej poprawie. Największą zmianę zanotowano w dostępie mieszkań na terenach wiejskich do sieci gazowej (w roku 2007 dostęp miało 11,7%, w 2010 r. – 17,6%) oraz w wyposażeniu mieszkań w centralne ogrzewanie (odpowiednio 67,6% i 68,7%).

W 2010 r. oddano do użytku 6 135 mieszkań – o 12,8% mniej niż w roku 2008. Spadek nastąpił w każdym rodzaju własności budownictwa, z wyjątkiem mieszkań społecznych czynszowych. Najwięcej mieszkań na 1000 ludności oddano w powiatach polickim i kamieńskim, najmniej w powiatach chosz-

czeńskim, gryfickim, łobeskim i szczecineckim. W latach 2008-2010 oddano do użytku 1 224 mieszkania społeczne czynszowe (TBS), w tym najwięcej (747) w Szczecinie.

Sektor mieszkań na sprzedaż i wynajem zmniejszył swoje tempo wzrostu zarówno w największych miastach, ich strefach podmiejskich, jak i w pasie nadmorskim. Wyjątkiem są Międzyzdroje, gdzie oddano do użytku 270 mieszkań na sprzedaż lub wynajem, a tendencja wzrostowa i zainteresowanie deweloperów utrzymuje się. W dalszym ciągu budownictwo indywidualne rozwija się na obszarach wokół dużych miast, gdzie w przeliczeniu na 1000 ludności przodują powiaty policki i koszaliński.

3.11.2. Szkolnictwo

W 2010 roku liczba przedszkoli w województwie zachodniopomorskim wyniosła 297, co oznacza wzrost o 40 placówek w porównaniu z rokiem 2007. W miastach działało 248 przedszkoli (więcej o 29), 49 na wsi (wzrost o 11), otwarto także 2 nowe przedszkola specjalne. Uczęszczało do nich 32 558 dzieci, czyli o 14,4% więcej niż w 2007 r. Do 374 wzrosła liczba oddziałów przedszkolnych, do których uczęszczało 10 391 dzieci (wzrost o 32,1%). W województwie w 2010 r. uczęszczało do przedszkoli 48,5% dzieci w wieku 3-6 lat (w 2007 r. 43,9%).

Tabela 8. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2010

Rodzaj szkoły		2008	2009	2010
Ogółem	podstawowe	100 002	96 488	94 122
	gimnazja	63 191	60 591	57 460
Miasto	podstawowe	70 591	68 388	67 448
	gimnazja	50 164	47 960	45 798
Wieś	podstawowe	29 411	28 100	26 674
	gimnazja	13 027	12 631	11 662

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba szkół, podobnie jak uczniów i absolwentów systematycznie maleje. W latach 2009-2010 liczba szkół zmniejszyła się o 12,2%. Średnio do jednej szkoły podstawowej w 2010 r. uczęszczało 183 uczniów (w kraju średnio 157). Udział procentowy szkół podstawowych i gimnazjów dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) wyposażonych w komputery wzrasta, lecz w dalszym ciągu jest niższy niż średnio w kraju.

Tabela 9. Odsetek szkół dla dzieci i młodzieży wyposażonych w komputery (bez szkół specjalnych)

Wyszczególnienie	Szkoly podstawowe		Gimnazja	
	2007	2010	2007	2010
Zachodniopomorskie – ogółem	84,6	93,0	77,02	77,65
Polska – ogółem	86,1	93,3	80,49	82,92
Zachodniopomorskie – miasto	91,2	93,9	76,22	80,24
Polska – miasto	92,7	96,0	81,17	84,89
Zachodniopomorskie – wieś	80,1	92,3	78,57	72,73
Polska – wieś	83,4	92,1	79,87	81,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie województwa liczba gimnazjów zwiększyła się o 77 szkół, do 325 (220 w miastach i 105 na terenach wiejskich) w 2010 r. Średnio w gimnazjum w 2010 r. uczyło się 177 uczniów – o 75 mniej niż w 2007 r.

W roku 2010 działało 119 liceów ogólnokształcących dla młodzieży (o 3 więcej niż trzy lata wcześniej), do których uczęszczało 26 898 uczniów. Liczba ta zmalała o 10,5% w porównaniu z rokiem 2007. W jednym liceum uczyło się średnio 226 uczniów (o 33 mniej). W powiatach wałeckim, stargardzkim, choszczeńskim oraz polickim licea są tylko w jednej miejscowości.

Zlikwidowano 41 liceów profilowanych; na terenie województwa pozostało 10 takich placówek, kształcących 437 uczniów (wcześniej 3 230). Do 116 zmalała także ilość techników, w których uczyło się 22 326 uczniów. Zahamowana została wcześniejsza tendencja wzrostowa liczby uczniów techników. O 5 zmniejszyła się liczba zasadniczych szkół zawodowych.

Szkolnictwo wyższe

W województwie zachodniopomorskim w 2011 roku były, podobnie jak w 2008 r., 22 szkoły wyższe. Kształciło się w nich 67,5 tys. studentów, co oznacza spadek o 13,7%.

W województwie zachodniopomorskim znajduje się 8 uczelni publicznych:

- w Szczecinie: Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Uniwersytet Szczeciński, Pomorski Uniwersytet Medyczny, Akademia Morska, Akademia Sztuki,
- w Koszalinie: Politechnika Koszalińska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie,
- w Wałczu: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu.

W 2011 r. 79,6% studentów studiowało na uczelniach publicznych, co potwierdza niewielką tendencję spadkową w stosunku do lat poprzednich. Naukę w trybie stacjonarnym pobierało 72,2%, natomiast na uczelniach niepublicznych odsetek ten wynosił 7,9% z widoczną niewielką tendencją spadkową.

Trend spadkowy liczby studentów na 10 tysięcy mieszkańców województwa utrzymuje się; wskaźnik ten w 2010 roku wynosił 424. Nieznacznie zmalał także odsetek studiujących w wieku 19-24 lat. Wzrosła natomiast do 1 115 liczba doktorantów studiujących na zachodniopomorskich uczelniach; w latach 2007-2010 zanotowano wzrost o 32,6%.

W 2010 roku na kierunkach społecznych studiowało 16,9% ogółu studentów (9,8% w 2007 r.). Wzrosło zainteresowanie kierunkami inżynieryjno-technicznymi (9,6% w 2010 r.) oraz ekonomią i administracją (15,8%). Na kierunkach pedagogicznych w 2010 r. studiowało 13,5% ogółu studentów.

3.11.3. Ochrona zdrowia

Podobnie jak w latach wcześniejszych najczęstszymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa zachodniopomorskiego były choroby układu krążenia (44,8%), nowotwory (27%) oraz urazy i wypadki (6,8%). Wzrosła liczba stacjonarnych zakładów opieki zdrowotnej – w 2010 roku było ich 46 (bez zakładów psychiatrycznych i leczenia uzdrowiskowego), dysponowały 8 375 łózkami.

W województwie funkcjonowało 31 szpitali ogólnych (w tym 9 szpitali niepublicznych), w których było 7 786 łóżek (ubytek o 185 łóżek w stosunku do roku 2008). Zwiększono do 390 liczbę łóżek w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Wskaźnik łóżek na 10 tys. ludności wyniósł 46. Liczba leczonych w szpitalach ogólnych zmalała o 20 225 i wynosiła w 2010 r. 299 926 osób.

Na terenie województwa w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (łącznie ze szpitalami resortowymi i opieką długoterminową) było 8 493 łóżek. W dalszym ciągu mocno zróżnicowany jest wskaźnik liczby łóżek na 10 tys. mieszkańców w zachodniopomorskich powiatach. Najwyższe wskaźniki mają Szczecin (79,3), powiat choszczeński (78,1) i gryficki (76,6), najniższe natomiast powiaty: łobeski (7,9), gryfiński (12,2) i kamieński (21,0).

Zwiększyła się liczba praktykujących lekarzy do 3 756 (wzrost o 274), liczba pielęgniarek do 7 370 (wzrost o 200) i położnych do 923 (wzrost o 52).

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

W dalszym ciągu poprawia się dostępność do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. W 2009 roku w województwie funkcjonowało 1 255 publicznych i niepublicznych poradni specjalistycznych (bez jednostek w zakładach karnych oraz jednostek podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych), w których udzielono 3 642 tys. porad, co dało wskaźnik na 1 mieszkańca równy 2,15 (2,1 w 2008 r.). W porównaniu z rokiem 2008 liczba poradni wzrosła o 42 placówki, a liczba porad wzrosła o ponad 122 tys. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej porad udzielono w Szczecinie, Koszalinie i powiecie kołobrzeskim.

Podstawowa opieka zdrowotna

W latach 2008-2009 o 7 zmniejszyła się liczba lekarzy pracujących w podstawowej opiece zdrowotnej. Nieznacznie wzrosła natomiast liczba pielęgniarek (1 457 w 2009 r.) i położnych (274 w 2009 r.). Wskaźniki personelu medycznego podstawowej opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców nie uległy znaczącym zmianom.

Ratownictwo medyczne

Na początku 2011 roku w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 10 szpitalnych oddziałów ratunkowych (o 6 więcej niż w 2008 r.): w Choszcznie, Gryficach, Szczecinie, Koszalinie, Drawsku Pomorskim, Stargardzie Szczecińskim i Szczecinku.

W 2010 r. zespoły ratownictwa medycznego Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego stacjonowały w 41 miejscowościach. O 3 zwiększyła się całkowita liczba zespołów ratownictwa medycznego w województwie. Działały 32 zespoły specjalistyczne (30 w 2009 r.) i 50 zespołów podstawowych (49 w 2009 r.).

Wzrosła liczba interwencji zespołów ratownictwa medycznego – w 2009 r. było ich 157 993 (149 995 w 2008 r.), w tym 135 250 do stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W 2012 roku w województwie zachodniopomorskim docelowa struktura powiadamiania ratunkowego oparta ma być na funkcjonowaniu dwóch dyspozytorni medycznych zlokalizowanych w Szczecinie i Kołobrzegu, które będą otrzymywać zgłoszenia od operatorów Wojewódzkiego Centrum Powiadamiania Ratunkowego zlokalizowanego w Szczecinie. Zmiany organizacji struktury powiadamiania ratunkowego są w fazie końcowej.

Lotnicze Pogotowie Ratunkowe

W zasobach i funkcjonowaniu Lotniczego Pogotowia Ratunkowego nie nastąpiły zmiany. Nadal na terenie województwa stacjonuje jeden śmigłowiec EC 135 na lotnisku w Goleniowie oraz w sezonie letnim jeden dodatkowo w Zegrzu Pomorskim.

Ratownictwo na obszarach morskich

Oparte jest nadal o Pomocnicze Centrum Koordynacyjne w Świnoujściu oraz 4 Morskie Stacje Ratownictwa (Trzebież, Dziwnów, Kołobrzeg i Darłowo). W zasobach i funkcjonowaniu Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa (SAR Search and Rescue) nie nastąpiły zmiany.

3.11.4. Uzdrowiska

Pięć miejscowości w województwie ma status uzdrowiska; ich liczba nie zmieniła się, podobnie jak liczba miejscowości, gdzie zlokalizowane są obiekty sanatoryjne (10). W 2009 roku sanatoria rehabilitacyjne przyjęły 10 954 kuracjuszy (o 7 039 mniej niż w roku poprzednim), co jednak w dalszym ciągu daje ponad 52% wszystkich leczonych w kraju.

Aktualna pozostaje możliwość lokalizacji nowego uzdrowiska w Bornem Sulinowie, gdzie znajduje się NZOZ Centrum Rehabilitacji dla osób chorych na stwardnienie rozsiane.

Trendy dotyczące infrastruktury społecznej i jej funkcjonowania, zaobserwowane w uwarunkowaniach do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, utrzymują się i nie uległy istotnym zmianom. Wyjątkiem jest spowolnienie aktywności deweloperskiej, która i tak ciągle jest najwyższa na wymienionych terenach oraz wzrost liczby kadry medycznej. Kształtowanie nowej struktury ratownictwa medycznego jest w fazie końcowej i do końca 2012 roku powinno zostać zakończone.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Mała powierzchnia mieszkań.	Aktualny.
2.	Złe warunki mieszkaniowe, zwłaszcza w miastach i wsiach popegeerowskich.	Aktualny.
3.	Rozwój funkcji mieszkaniowych z dala od centrów miast.	Aktualny.
4.	Sytuacja demograficzna jest w dużej mierze powiązana z sytuacją mieszkaniową.	Aktualny.
5.	Duża aktywność deweloperska w największych miastach województwa i w pasie nadmorskim.	Aktualny.
6.	Niedostosowanie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego do zmian demograficznych zachodzących w szczecińskim obszarze funkcjonalnym.	Aktualny.
7.	Brak instytutów PAN i jednostek badawczo-rozwojowych na obszarze województwa.	Aktualny.
8.	Zbyt słabe kontakty uczelni ze Skandynawią.	Aktualny.
9.	Spadek liczby studentów szkół wyższych.	Aktualny.
10.	Słaba konkurencyjność zachodniopomorskich uczelni na tle kraju.	Aktualny.
11.	Słabe kwalifikacje zawodowe bezrobotnych na obszarach o najwyższym bezrobociu.	Aktualny.
12.	Wdrażanie nowej strategii ramowej w sprawie wielojęzyczności.	Aktualny.
13.	Równomierne rozmieszczenie szpitali posiadających podstawowe oddziały chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położnicze i pediatryczne.	Aktualny.
14.	Zlokalizowanie ośrodków leczenia wysokospecjalistycznego na bazie szpitali w Szczecinie i Koszalinie.	Aktualny.
15.	Niedobór łóżek opieki długoterminowej, rehabilitacyjnej oraz leczenia onkologicznego i psychiatrycznego.	Aktualny.
16.	Spadek liczby lekarzy, pielęgniarek, położnych i techników analityki medycznej.	Wzrost liczby kadry medycznej.
17.	Budynki i infrastruktura wielu szpitali wymaga dalszej, systematycznej modernizacji.	Aktualny.
18.	Brak skoordynowanej sieci teleinformatycznej w ochronie zdrowia.	Aktualny.
19.	System ratownictwa medycznego znajduje się na etapie dalszego kształtowania struktury i rozmieszczania jednostek.	Kształtowanie nowej struktury ratownictwa medycznego jest w fazie końcowej.
20.	Dobrze rozwinięta sieć uzdrowisk, znacząca rola zachodniopomorskich uzdrowisk na rynku krajowym.	Aktualny.

3.12. Gospodarka

Udział województwa zachodniopomorskiego w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2009 roku (aktualne dane GUS) wyniósł 3,9% i nieznacznie spadł względem 2007 roku. Województwo zajmuje nadal pod tym względem 9. miejsce w kraju. W stosunku do roku 2007 PKB na mieszkańca w regionie wzrósł o 4,9%, przy wzroście krajowego PKB o 6,7%. Znaczenie województwa w gospodarce Polski zmalało w większości sektorów; maleje zwłaszcza rola przemysłu, wzrasta natomiast rola sektora rolnego i leśnego oraz turystyki. Spadek udziału województwa w roku 2011 w stosunku do roku 2008 nastąpił m.in. w następujących działach:

- produkcji przemysłowej z 3% do 2,6% (poziom porównywalny z województwem lubuskim),
- przeladunkach towarów przewożonych drogą morską z 37,9% do 35,5% (drugie miejsce w kraju na 3 klasyfikowane województwa),
- ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej z 5,7% do 5,5% (8. miejsce w kraju),
- wytworzonej energii elektrycznej z 5,3% do 5,1% (8. miejsce),
- krajowej produkcji budowlano-montażowej z 4,9% do 4,3% (8. miejsce),
- krajowych nakładach inwestycyjnych z 4,2% do 3,8% (10. miejsce).

Natomiast wzrost udziału nastąpił m.in. w:

- pozyskaniu drewna z 10,6% do 11,1% (1. miejsce w kraju),
- krajowym ruchu turystycznym z 8,9% do 11,4% (4. miejsce),
- produkcji rolniczej z 3,9% do 4,1% (10. miejsce),
- krajowych wydatkach na działalność badawczo-rozwojową z 1,6% w 2007 roku do 1,7% w 2010 roku (11. miejsce w kraju),
- krajowych wydatkach na działalności innowacyjną w przemyśle z 1,6% do 2,2% (10. miejsce).

Poziom PKB najwolniej wzrastał w podregionie szczecińskim i w Szczecinie, a wschodnia część województwa rozwijała się szybciej niż zachodnia. Różnice w poziomie rozwoju gospodarczego między obu częściami województwa, na korzyść Szczecina i podregionu szczecińskiego, jednak pozostały.

3.12.1. Przestrzenne uwarunkowania działalności gospodarczej

Nadal jednym z atutów województwa jest jego nadmorskie położenie, które stanowi o potencjale i możliwościach rozwoju branż gospodarki morskiej. Najważniejszą inwestycją w tej dziedzinie jest realizowana obecnie budowa portu zewnętrznego i terminalu LNG w Świnoujściu. Oddano do eksploatacji w granicach województwa odcinek drogi ekspresowej S3, która poprawia dostępność województwa do centralnej i zachodniej Polski, Czech, Węgier, Austrii. Powołano specjalną strefę ekonomiczną w Szczecinie; obszary największej aktywności gospodarczej nie uległy jednak znaczącym zmianom.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON osiągnęła w 2011 roku 214 584 wobec 213 124 w 2008 roku, czyli 127 na 1000 mieszkańców. Przestrzenne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych nie uległo większym zmianom, jedynie w powiecie polickim, zwłaszcza w gminach Dobra (Szczecińska) i Kołbaskowo zanotowano znaczący wzrost ich liczby, co spowodowane jest migracjami mieszkańców Szczecina na teren tego powiatu. Duży przyrost nastąpił w gminie Dziwnów i w powiecie myśliborskim, natomiast największy spadek liczby podmiotów gospodarczych w relacji do liczby mieszkańców zanotowano w Kołobrzegu oraz w Mielnie, jednak ich liczba pozostała tam w dalszym ciągu wysoka.

Udział województwa w krajowych nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw nie uległ znaczącej zmianie. Wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na mieszkańca spadła, podobnie jak w całym kraju, z 2 848 złotych w roku 2008 do 2 368 złotych w 2010 r. (średnio w Polsce 2 987 złotych). W Szczecinie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw pozostały na tym samym poziomie, jednocześnie

jednak nastąpił spadek w pozostałych powiatach, w tym w szczególności w Koszalinie, powiatach polickim i stargardzkim. Ze względu na realizację inwestycji w gospodarce morskiej wzrosły nakłady inwestycyjne w Świnoujściu.

3.12.2. Rynek pracy

W porównaniu z 2008 rokiem aktywność zawodowa mieszkańców województwa zachodniopomorskiego nie zmieniła się. Wskaźnik aktywności zawodowej wzrósł z 65,8% do 68,4% w roku 2010, jednak wskaźnik krajowy rósł znacznie szybciej i tylko województwo warmińsko-mazurskie osiągnęło niższą wartość.

W przestrzennej strukturze zatrudnienia również nie zaszły zasadnicze zmiany, a zaobserwowane tendencje są kontynuacją trendów stwierdzonych w planie. Jedynie w powiecie polickim zatrudnienie wzrosło o 20%, co było spowodowane rozwojem sektora usług w urbanizującej się strefie podmiejskiej Szczecina.

Wzrastająca koncentracja przestrzenna rynku pracy obejmuje działalność finansową i ubezpieczeniową. W Szczecinie i Koszalinie zatrudnionych jest 60% osób pracujących w tej działalności. Szczecin, będący największym pod względem zatrudnienia ośrodkiem przemysłowym województwa, zanotował spadek zatrudnienia w przemyśle o 25%. Powiatami o znaczącym udziale zatrudnienia w przemyśle są policki, goleniowski i myśliborski (ok. 40%), a powiatami o najmniejszym zatrudnieniu (19-20%) są: kamieński, choszczeński oraz Świnoujście i Szczecin. Zaobserwować można przenoszenie miejsc pracy związanych z handlem, naprawą pojazdów, transportem i gospodarką magazynową z dużych miast do stref podmiejskich, co znajduje wyraz w niewielkim (2%) spadku liczby miejsc pracy w Szczecinie i Koszalinie oraz wzroście (20-44%) w powiatach podmiejskich: polickim, goleniowskim i koszalińskim. Z kolei obszarami, na których rolnictwo ma największe znaczenie dla rynku pracy, pozostają powiaty: pyrzycki, koszaliński, sławieński i choszczeński. Bezrobocie jest nadal jednym z najpoważniejszych problemów społecznych i gospodarczych województwa. W stosunku do 2009 roku stopa bezrobocia w 2011 roku, podobnie jak w całym kraju, wzrosła i wynosiła 17,5%, przy średniej krajowej 12,5% (wyższe bezrobocie było tylko w województwie warmińsko-mazurskim). Stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła najbardziej w powiatach sławieńskim i koszalińskim, a spadła w łobeskim i drawskim. W większości powiatów bezrobocie wzrastało w 2010 roku, a spadło w 2011, nadal pozostaje jednak niższe niż przed wejściem Polski do UE i wyższe niż w latach, które po nim nastąpiły.

Nie zmieniła się przestrzenna lokalizacja obszarów o najwyższym wskaźniku bezrobocia. W gminach Białogard (gmina wiejska), Tychowo i Barwice przekraczał on 20%, a w gminach Karlino, Biały Bór, Grzmiąca, Brzeźno, Rąbino, Przelewice i Świerżno 18%. Do gmin o najniższym wskaźniku bezrobocia należą Dobra (Szczecińska), Świnoujście, Kołobrzeg (gmina miejska i gmina wiejska) oraz Szczecin i Kobylanka. Na uwagę zwraca uwagę spadek Szczecina z pierwszej lokaty (2,7% w 2008 roku) na piątą (6,2% w 2010 r.).

3.12.3. Usługi

Udział sektora usług w wartości dodanej brutto wzrósł z 59% w 2008 roku do 59,7% w roku 2010, natomiast udział w zatrudnieniu w tym sektorze spadł z 62,5% do 61,9%. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze usług spadła z 163 tysięcy do 162 tys. Nadal problemem rozwoju sektora jest niewielki poziom wydatków na badania i rozwój oraz niewielki poziom innowacyjności. Mając na uwadze przejście w statystyce publicznej z Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej 2004 na PKD 2007 jako podstawy porównania dynamiki działalności usługowej w analizowanym okresie, jak również zachodzące procesy gospodarcze, można wskazać na następujący udział podmiotów świadczących usługi w poszczególnych sekcjach w ogólnej liczbie podmiotów sektora usług:

- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (sekcja G) – 30-43% (poprzednio 35-48%) w poszczególnych powiatach,
- działalność związana z obsługą nieruchomości (poprzednio sekcja K, obecnie sekcja L) – 5-17% w zależności od powiatu,
- transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N), opieka

- zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q), pozostała działalność usługowa (sekcja S i T) – 4-17% w poszczególnych powiatach,
- informacja i komunikacja (sekcja I), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (sekcja O), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K), edukacja (sekcja P), działalność związana z kulturą i rozrywką (sekcja R) – 0,5%-4% w zależności od powiatu,
  - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznym (sekcja I) – 3-27% w poszczególnych powiatach.

Działalność usługowa skoncentrowana jest w dużych miastach: Szczecinie, Koszalinie, Stargardzie Szczecińskim i Kołobrzegu. Szczecin w dalszym ciągu dominuje nad pozostałymi ośrodkami, została też zatrzymana tendencja do zmniejszania się liczby podmiotów usługowych w tym mieście. Powiat policki pozostaje powiatem o najwyższej dynamice rozwoju działalności usługowej, co jest skutkiem migracji mieszkańców stolicy województwa na obszary podmiejskie. Obszarami o niskiej dynamice rozwoju działalności usługowej czy nawet regresu są centralna oraz wschodnia i południowa część województwa. Pomimo walorów przyrodniczych i turystycznych obszarów pojezierzy działalność gospodarcza związana z turystyką jest tam rozwinięta w mniejszym stopniu niż na wybrzeżu Bałtyku i brak sygnałów zmiany tej sytuacji.

Szczecin oraz w mniejszym stopniu Koszalin powoli stają się miejscami rozwoju usług BPO (Business Process Outsourcing); projekty tego typu, świadczone dla zewnętrznego zleceniodawcy, obejmują tworzenie ośrodków technologii informacyjnej, usługi księgowo-finansowe oraz centra telefonicznej obsługi biznesu.

3.12.4. Przemysł

Dostępne dane statystyczne dotyczące przemysłu pochodzą z roku 2010, czyli z roku uchwalenia planu. W analizowanym okresie zaobserwowano jedynie potwierdzenie istotnych dla gospodarki województwa wydarzeń, w tym upadku Stoczni Szczecińskiej. Udział województwa w krajowym zatrudnieniu w przemyśle wyniósł 3,7% i praktycznie się nie zmienił. Zatrudnienie w liczbach bezwzględnych spadło jednak z 91,6 tys. do 79,2 tys. osób. Ponad 7 tysięcy osób straciło pracę w Szczecinie, głównie w Stoczni Szczecińskiej; ubytek ten został częściowo zrekompensowany wzrostem zatrudnienia w przemyśle w innych rejonach. Od tego czasu nie wystąpiła upadłość dużych i znaczących zakładów przemysłowych. Tereny Stoczni Szczecińskiej nie zostały jednak dotychczas zagospodarowane w sposób ustalony w planie dla terenów poprzemysłowych – przekształcenie w strefy wielofunkcyjne z możliwością zachowania działalności gospodarczej – ani zgodnie z zaleceniem udzielania preferencji dla lokalizacji produkcji stoczniowej i przemysłów nowoczesnych technologii.

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu województwa zachodniopomorskiego w 2010 r. była taka sama jak w roku 2008 – 25 mld zł. Udział województwa w krajowej produkcji sprzedanej przemysłu spadł natomiast z 3% do 2,6%.

Do branż, które odczuły znaczny spadek produkcji w okresie 2008-2010, należą: produkcja sprzętu transportowego, czyli stoczniowa, produkcja metali i wyrobów mineralnych. Spadła także produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych. Bez większych zmian pozostała produkcja papieru, poligraficzna, zaopatrzenie w wodę i ścieki. Wzrost zanotowały natomiast przemysły: chemiczny (wyroby chemiczne, gumowe), tekstylny i odzieżowy oraz maszynowy (produkcja maszyn i urządzeń, produkcja urządzeń elektrycznych). W odniesieniu do przemysłu maszynowego i maszynowo-elektrycznego można mówić o odwróceniu negatywnego, spadkowego trendu.

Zaszły zmiany w przestrzennej koncentracji przemysłu. Największy rozwój działalności przemysłowej nastąpił w powiecie goleniowskim, Również Stargard Szczeciński odzyskuje swoją rangę jako ośrodek przemysłowy. Odnotowano wzrost produkcji przemysłowej w powiecie białogardzkim. Zmiany te były wynikiem ukończenia części inwestycji będących w trakcie realizacji w momencie uchwalania planu.

Działalność przemysłowa koncentruje się zasadniczo w parkach przemysłowych: Goleniowskim, Polickim, Stargardzkim, Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii w Stargardzie Szczecińskim. Na

terenie parków lub niezależnie od nich istnieją też podstrefy specjalnych stref ekonomicznych: Kostrzyńsko-Słubickiej, Słupskiej, Pomorskiej i SSE Euro-Park Mielec. Powierzchnia terenów inwestycyjnych objętych specjalnymi strefami ekonomicznymi wynosi obecnie (w maju 2012 r.) 600 ha.

Oferowana powierzchnia inwestycyjna w województwie wzrosła w latach 2008-2012 z 5 339 ha do 6 338 ha. Wzrosła też oferowana powierzchnia biurowa; obecnie jest to 80 tys. m², z czego zdecydowana większość jest skoncentrowana w Szczecinie. Zaszły zmiany w przestrzennym rozkładzie oferowanych terenów inwestycyjnych. Największą ich powierzchnię oferowały gminy: Będzino (519,5 ha), Stargard Szczeciński (508,3 ha), Szczecin (328,9 ha) oraz Kozielice (278,7 ha). Wzrost powierzchni terenów inwestycyjnych w gminie Kozielice, a także w gminach Gryfino i Myślibórz ma związek z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S3, przy której gminy wyznaczyły strefy aktywności gospodarczej.

Odrębną kategorię, pośrednio związaną z przemysłem i usługami, stanowią parki naukowo-technologiczne: Szczeciński oraz Park Naukowo-Technologiczny Politechniki Koszalińskiej.

3.12.5. Gospodarka morska

Pozycja województwa zachodniopomorskiego w gospodarce morskiej zmalała. Jedynym wyjątkiem od tej tendencji jest budowany obecnie port zewnętrzny w Świnoujściu z terminalem LNG. Obserwuje się systematyczny spadek udziału portów morskich województwa w krajowych przeładunkach towarów przewożonych drogą morską.

Porty morskie i ich otoczenie

W województwie zachodniopomorskim znajduje się 18 portów morskich o zróżnicowanej wielkości, funkcjach i oddziaływaniu na przestrzeń. Tylko kilka ma istotne znaczenie gospodarcze. Portami o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej są morskie porty Szczecin i Świnoujście. Zauważalny jest wzrost przeładunków i przewozów promowych w Świnoujściu; w porównaniu z rokiem 2008 nastąpił też duży wzrost przeładunków w innych portach, z wyjątkiem Polic i Stepnicy. Spadły przeładunki kontenerów w Szczecinie z 14 tys. TEU w 2008 r. do 11 tys. TEU w 2011 r. Brak odpowiedniej głębokości toru wodnego blokuje zawijanie do Szczecina dużych kontenerowców i w związku z tym przeładunek kontenerów przenoszony jest do portów Trójmiasta i do portów niemieckich.

Tabela 10. Działalność portów morskich w województwie zachodniopomorskim w 2011 r.

Port	Przeładunki					Międzynarodowy ruch pasażerski	
	ogółem w tys. t	2008=100	w tym			w osobach	2008 =100
			drobnica w tys. ton	kontenery w TEU	tranzyt w tys. ton		
Darłowo	80,4	26 800,0	6,7	-	-	-	-
Kołobrzeg	264,2	259,7	42,3	-	-	28 443	76,2
Międzyzdroje*	-	-	-	-	-	53 856	73,0
Police	2 022,6	93,6	8,1	-	-	-	-
Stepnica	-	-	-	-	-	-	-
Szczecin	8 064,0	103,6	1 824,5	43 591	1 286,8	1 340	96,8
Świnoujście	10 679,8	120,8	465,2	44	2 312,4	863 799	103,8
Trzebież	-	-	-	-	-	1 197	93,9

* Przystań pasażerska na molo.

Źródło: Dane GUS.

Oba główne porty Pomorza Zachodniego, Szczecin i Świnoujście, przegrywają rywalizację z portami niemieckimi: Lubeką, Rostockiem i Hamburgiem o obsługę zaplecza, którym są zachodnie i południowe regiony Polski, Czechy, Słowacja, Węgry, Austria. Odwrócenie tego negatywnego trendu zależy od reali-

zacji inwestycji infrastrukturalnych w portach oraz na ich bezpośrednim zapleczu. W okresie od uchwalenia planu narasta potrzeba pogłębienia i poszerzenia podejściowego toru wodnego do Szczecina na Zalewie Szczecińskim, co znacznie podniosłoby konkurencyjność tego portu. Świnoujście, gdzie trwa budowa portu zewnętrznego, wymaga z kolei pogłębienia toru podejściowego na Zatoce Pomorskiej, umożliwiającego wpływanie statków o zanurzeniu do 15 m (obecnie 13,2 m). Oddanie do eksploatacji w listopadzie 2011 r. rosyjsko-niemieckiego gazociągu północnego, ułożonego na odcinku przebiegającym przez tor podejściowy na głębokości 15 metrów, zablokowało możliwość wykonania tej inwestycji.

Przemysł stoczniowy w Szczecinie, po likwidacji Stoczni Szczecińskiej S.A., reprezentują stocznie remontowe Gryfia S.A. oraz Pomerania sp. z o.o. Tereny poprzemysłowe Stoczni Szczecińskiej są w znacznej mierze niewykorzystywane, prób wznowienia tam produkcji stoczniowej na razie nie podjęto. W regionie działają jeszcze stocznie remontowe w Świnoujściu, Kołobrzegu i Darłowie.

Warunki funkcjonowania średnich i małych portów nie uległy zmianom w analizowanym okresie. W portach, które prowadzą działalność handlową (Police, Kołobrzeg, Darłowo), wielkość przeładunków jest zmienna. Z tej kategorii portów znika Stepnica, do której przestały zawijać statki handlowe. Stepnica jest wskazana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego jako port, który po zapewnieniu odpowiedniego dojazdu od strony wody, dostosowaniu infrastruktury komunikacyjnej i suprastruktury mógłby obsługiwać przeładunki na potrzeby Goleniowskiego Parku Przemysłowego, na razie jednak nie zostały podjęte działania w tym kierunku.

Małe porty morskie posiadają potencjał do pobudzania rozwoju gospodarczego gmin lub większych przyległych do nich obszarów. Dobra dostępność komunikacyjna od strony morza i lądu jest dla portów podstawowym czynnikiem decydującym o ich rozwoju.

Eksploatacja zasobów morza

Warunki działania sektora rybołówstwa, eksploatacji podmorskich złóż mineralnych czy wykorzystania wiatru do produkcji energii elektrycznej w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej nie zmieniły się w analizowanym okresie.

3.12.6. Rolnictwo

Grunty użytkowane rolniczo zajmowały w 2011 roku powierzchnię 966,1 ha, co oznacza spadek o 12,2% w stosunku do 2008 roku. Spadła również powierzchnia użytków rolnych o 8,9%, która wynosi obecnie 879,4 tys. ha, tj. 38,4% powierzchni województwa.

Użytkowanie rolnicze gruntów

Grunty orne w 2011 r. zajmowały 72,7% użytków rolnych co oznacza spadek o blisko 91,7 tys. ha w stosunku do 2008 roku. Wzrosła powierzchnia trwałych użytków zielonych do 16,2% (wzrost o 1,6 tys. ha.), wzrosła również powierzchnia upraw wieloletnich, w tym sadow z 17,2 tys. ha do 27,3 tys. ha.

W ostatnich latach z uwagi na niską opłacalność produkcji rolnej odnotowano tendencję do zaniechania produkcji, zarówno zwierzęcej (która jest na bardzo niskim poziomie), jak i roślinnej. O ile jest możliwe odbudowanie stad przy sprzyjającej koniunkturze, to o wiele trudniej jest przywrócić produktywność ziemi, na której zaniechano upraw.

Przekształcenia w strukturze własnościowej gruntów i użytków rolnych

W 2008 r. w sektorze publicznym było 454,6 tys. ha gruntów, z tego 446,2 tys. w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa Agencji Nieruchomości Rolnych. Od roku 2008 powierzchnia gruntów skarbu państwa zmalała i wynosi obecnie 364,2 tys. ha, w tym 312,4 tys. ha użytków rolnych.

Liczba gospodarstw rolnych spadła z 59,6 tys. do 47,1 tys. Największy spadek – z 21,1 tys. do 12 tys. – dotknął gospodarstwa o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha. O 5,9 tys. zmalała liczba gospodarstw do 10 ha. Gospodarstwa te stanowią dominującą grupę. Grupa gospodarstw średnich o powierzchni 10-50 ha liczy 14,4 tys. (wzrost w stosunku do 2008 roku o 4 tys. Zdecydowanie spadła liczba dużych gospodarstw powyżej 50 ha (spadek blisko o 1 tys. w stosunku do 2008 roku). Duże i bardzo duże prywatne gospodarstwa rolne przyjmują często prawną formę spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Nowo powstałe na bazie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa gospodarstwa rolne, których podstawową prawną formą użytkowania ziemi jest dzierżawa, znacznie przewyższają średnią wielkość gospodarstwa rolnego w województwie. Za niekorzystny uznaje się fakt, że aż jedna piąta właścicieli (dzierżawców) nie mieszka w gminie, gdzie położone są te gospodarstwa.

Produkcja roślinna i zwierzęca

W stosunku do 2008 roku powierzchnia zasiewów spadła z 708,6 tys. ha do 608,7 tys. ha przy wzroście powierzchni gruntów ugorowanych z 26 tys. ha do 30,3 tys. ha. W strukturze zasiewów nadal dominowały uprawy zbożowe (71,3% w stosunku do 72,3% w roku 2008), rośliny przemysłowe (buraki i rzepak) uprawiane były na 13,4% powierzchni (w 2008 było 15,6%), ziemniaki zajmowały 2,2% (3,6% w 2008 r.). Struktura zasiewów w województwie zachodniopomorskim charakteryzuje się wysokim udziałem upraw roślin zbożowych oraz ciągłym wzrostem udziału roślin oleistych (rzepak).

W hodowli zwierzęcej nastąpił spadek pogłowia zwierząt; tendencja spadkowa utrzymuje się od 1999 roku. W stosunku do roku 2008 pogłowie bydła spadło z 110,7 tys. szt. do 98 tys., trzody chlewnej z 416,7 tys. szt. do 357,1 tys., wzrosła za to hodowla drobiu. Nieznacznie wzrosła liczba koni i owiec. W przeliczeniu na 100 ha hodowla bydła wynosi 11 szt. i jest to najniższy wynik w kraju.

Niski stan produkcji zwierzęcej stoi w sprzeczności z zasadami kodeksu dobrych praktyk rolniczych i ma negatywny wpływ, na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i jej zdolność plonotwórczą. Utrzymywanie tego stanu może doprowadzić na niektórych obszarach do degradacji użytków rolnych, a w następstwie – konieczności ich rekultywacji. Tym bardziej, że gospodarstwa wielkoobszarowe, stosując monokulturę i chemizację upraw jako podstawowe metody użytkowania ziemi, powodują pogorszenie jakości gleb.

Koncepcje rozwoju rolnictwa

Sformułowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego trzy równoległe koncepcje rozwoju rolnictwa pozostają aktualne, z tym, że zauważalny jest trend wzmacniającej pierwszą z nich, przy marginalizacji drugiej:

- rolnictwo konwencjonalne (uprzemysłowione) – nastawione na maksymalizację produkcji i zysku przez producenta rolnego,
- rolnictwo ekologiczne – to całościowy system gospodarowania, wspierający bioróżnorodność, cykle biologiczne i biologiczną aktywność gleby,
- rolnictwo zrównoważone – dominujące, bazujące na gospodarstwach średnioobszarowych, oparte o politykę zintegrowanego rozwoju, która implikuje traktowanie ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania jego zasobów jako immanentnej części składowej procesu gospodarowania; ten typ rolnictwa zalecany jest na całym obszarze województwa zachodniopomorskiego.

3.12.7. Gospodarka leśna

W województwie zachodniopomorskim grunty leśne zajmowały w 2008 roku powierzchnię 826,9 tys. ha (35%); nie uległa ona znaczącym zmianom. W strukturze własnościowej lasy publiczne stanowią 98,4%, a lasy prywatne 1,6%. Lasy publiczne są w 99,4% własnością Skarbu Państwa i w 0,6% własnością gmin.

Wzrosło pozyskanie drewna z 3,6 mln m³ w 2008 roku do 4,2 mln m³ w 2011 roku. Słabsze jest tempo zalesiania – 825 ha w 2008 roku i 329 ha w roku 2011. Przeznaczanie nowych obszarów pod zalesienia wyhamowało ze względów ekonomicznych – zwiększenia dopłat do produkcji rolnej.

3.12.8. Turystyka

W 2008 roku województwo zachodniopomorskie odwiedziło 1 742 tys. osób, z czego 380 tys. stanowili obcokrajowcy; w 2011 było to odpowiednio 1 863 tys. i 401 tys. osób. Pod względem liczby udzielonych noclegów województwo zachodniopomorskie z liczbą 9 928 tysięcy w dalszym ciągu znajduje się na pierwszym miejscu w kraju.

Strefy turystyczne

Pas nadmorski

W pasie nadmorskim od roku 2008 nie zaszły zasadnicze zmiany w wielkości bazy noclegowej i liczbie turystów. W 2011 roku na wybrzeżu Bałtyku było 88,6 tys. miejsc noclegowych, skorzystało z nich 1 179,1 tys. osób. Zmianie ulega struktura bazy noclegowej – wzrasta liczba hoteli o wyższym standardzie, jednak wszędzie, z wyjątkiem Kołobrzegu i Świnoujścia, gdzie dużą część turystów stanowią kurasjusze, przeważa sezonowa baza noclegowa o średnim standardzie.

Najbardziej oblegany przez turystów jest zachodni odcinek pasa nadmorskiego – od Świnoujścia do Rewala – oraz odcinki w okolicy Kołobrzegu i Mielna. Dominującą pozycję na wybrzeżu umocnił Kołobrzeg, odwiedzany rocznie przez ok. 378 tys. turystów (wzrost o 128 tys.). Rewal (137 tys.) odnotował blisko 11% wzrost liczby turystów. W innych ośrodkach nastąpił spadek ich liczby w przedziale 9-12%. Odsetek turystów zagranicznych, których w 2011 roku przybyło ok. 34 tys., spadł z 21,8% do 20,3%.

Ujście Odry i Zalew Szczeciński

W strefie tej w 2008 roku było 6,7 tys. miejsc noclegowych (6,2% ogółu miejsc noclegowych w województwie), do 2011 r. przybyło 2 tys. miejsc. Liczba odwiedzających wzrosła z 436 tys. do 456 tysięcy. Głównym ośrodkiem turystycznym, zarówno na tym obszarze, jak i w całym województwie, jest Szczecin (376 tys. turystów w 2011 r. przy 370 tys. w roku 2008), w którym skupia się przede wszystkim turystyka biznesowa. Szczecin jest także głównym celem turystów zagranicznych, przybywających do województwa zachodniopomorskiego. Z tego względu w mieście przeważa całoroczna baza noclegowa z dużym udziałem hoteli o wyższym standardzie.

Intensywność ruchu turystycznego w gminach ujścia Odry i nad Zalewem Szczecińskim jest zróżnicowana, największym ośrodkiem turystycznym jest tu Szczecin; wyróżniają się też gminy Kobylanka, Police, Stepnica, Nowe Warpno. Gmina Kołbaskowo w 2008 nie miała żadnej bazy noclegowej, natomiast w 2011 roku były tu już dwa hotele, które przyjęły ponad 10 tys. gości.

Pas pojezierzy

Pas pojezierzy, w skład którego wchodzi w całości lub w części pojezierza: Myśliborskie, Choszczeńskie, Dobiegniewskie, Ińskie, Drawskie, Wałęckie, Szczecińskie oraz doliny Drawy i Gwdy, skupia w dalszym ciągu 6,3% miejsc noclegowych i w 2011 roku gościło tu 95,4 tys. turystów (spadek o około 10% w porównaniu z rokiem 2008). Miejsca całoroczne stanowią 42,6% ogólnej liczby miejsc noclegowych.

Zagospodarowanie turystyczne na całym obszarze pojezierzy nie uległo zasadniczym zmianom, jedynie na Pojezierzu Drawskim zanotowano wzrost liczby miejsc noclegowych; na innych obszarach miejsc noclegowych ubyło (zwłaszcza całorocznych). Potencjał turystyczny pojezierzy pozostaje niewykorzystany, a co więcej notuje się coraz mniejsze zainteresowanie tą częścią województwa. Największą popularnością wśród turystów cieszy się Pojezierze Myśliborskie. Zmniejszył się natomiast znacznie napływ turystów na Pojezierze Wałęckie.

Obszary pozostałe

Na pozostałych obszarach województwa uwarunkowania rozwoju turystyki nie uległy znacznym zmianom w analizowanym okresie. Zlokalizowanych jest tu zaledwie 3% miejsc z liczbą turystów sięgającą 132 tys. (w 2008 było 126 tys.). Głównymi miastami skupiającymi ruch turystyczny są Koszalin (wzrost z 31,5 tys. w roku 2008 do 42,5 tys. w roku 2011) oraz uzdrowisko Połczyn-Zdrój (8,8 tys.). W części powiatów łobeskiego, gryfickiego, kołobrzесьkiego i świdwińskiego, jak również w gminach leżących dalej na wschód, nie ma żadnej bazy turystycznej.

Zagospodarowanie turystyczne

Według Głównego Urzędu Statystycznego w województwie zachodniopomorskim w roku 2008 było 840 obiektów noclegowych turystyki, w tym 378 całorocznych. Do 2011 r. nastąpił wzrost ogólnej liczby obiektów do 845, przy jednoczesnym wzroście liczby całorocznych obiektów turystycznych do 401. Spadek dotyczył głównie ośrodków wczasowych i pól biwakowych, wzrosła natomiast liczba hoteli ze 178

do 208. Wyraźnie widać tendencję podnoszenia standardu bazy hotelowej – przybywa zwłaszcza hoteli o wyższym standardzie (trzygwiazdkowych).

Z ogólnej liczby 597 tys. miejsc noclegowych w Polsce województwo zachodniopomorskie dysponowało w 2008 roku 107,8 tys. W 2011 roku, przy wzroście ogólnej liczby miejsc noclegowych w kraju do 606 tysięcy, w zachodniopomorskim nastąpił spadek do 106,7 tys. Spadła liczba całorocznych miejsc noclegowych w województwie z 47,2 tys. do 46,8 tysięcy.

W rzeczywistości zarówno liczba turystów, jak i miejsc noclegowych może być wyższa, gdyż dane GUS nie uwzględniają tzw. szarej strefy, której udział w sektorze turystyki jest szczególnie wysoki i szacowany – w różnych badaniach – na 11-30%.

GOSPODARKA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	W wyniku upadku lub restrukturyzacji dużych zakładów przemysłowych – głównych pracodawców regionu – nastąpił wzrost bezrobocia i degradacja społeczno-ekonomiczna części mieszkańców województwa.	Aktualny.
2.	Niska aktywność ekonomiczna w centralnej, południowej i wschodniej części województwa.	Aktualny.
3.	Bardzo niski udział województwa w wydatkach na działalność badawczo-rozwojową i na działalność innowacyjną.	Aktualny.
4.	W województwie znajduje się niewielka liczba znaczących, w skali kraju i Europy, podmiotów gospodarczych.	Aktualny.
5.	Dynamika wzrostu liczby podmiotów w sektorze usług w województwie zachodniopomorskim (3,7%) jest niższa niż średnia krajowa (4,4%).	W okresie 2008-2011 liczba podmiotów sektora usług wzrosła o 2,2%, podczas gdy w Polsce wzrosła o 4,2%.
6.	Podmioty usługowe skoncentrowane są w dużych miastach (Szczecin, Koszalin, Stargard Szczeciński, Kołobrzeg). Podmioty sekcji H (hotele i restauracje) rozmieszczone są, oprócz większych miast, w pasie nadmorskim, a sekcji I (transport, gospodarka magazynowa i łączność) – bardziej równomiernie na obszarze całego województwa.	Aktualny (zmianie uległa numeracja sekcji PKD).
7.	Dynamika tworzenia nowych podmiotów sektora usług jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych powiatach – najmniejsze tempo powstawania nowych podmiotów usługowych występuje w powiatach łobeskim, świdwińskim, pyrzyckim i drawskim.	Aktualny.
8.	Słaby rozwój sektora usług w dużej mierze pokrywa się przestrzennie z innymi niekorzystnymi zjawiskami w powiatach.	Aktualny.
9.	Instytucje otoczenia biznesu skoncentrowane są w największych ośrodkach (Szczecin, Koszalin, Stargard Szczeciński). Niska jest dostępność wsparcia instytucjonalnego dla przedsiębiorców z części powiatów województwa.	Aktualny.
10.	Stosunkowo niski poziom prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych w sektorze usługowym regionu i związany z tym niski poziom innowacyjności podmiotów usługowych.	Aktualny.
11.	Duża konkurencja dla niektórych typów usług ze strony rynku niemieckiego (m.in. usługi turystyczne, medyczne).	Aktualny.

GOSPODARKA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
12.	Szanse rozwoju usług offshoringowych (BPO) na obszarze województwa utrudnione z powodu niedostatecznej ilości i jakości powierzchni biurowych oraz słabego rozwoju usług i instytucji otoczenia biznesu.	Realizowane są inwestycje biurowe w Szczecinie.
13.	Redukcja lub likwidacja gałęzi przemysłu stanowiących bazę ekonomiczną województwa, w zamian rozwijają się nowe przemysły w oparciu o nowoczesne technologie (produkcja elementów budowlanych, urządzeń dla energetyki wiatrowej, górnictwa morskiego, teleinformatyki, przemysł chemiczny), głównie w parkach przemysłowych i specjalnych strefach ekonomicznych.	Aktualny.
14.	Największa koncentracja przemysłu występuje w Szczecinie i sąsiadujących z nim powiatach (60%).	Aktualny (największą produkcję sprzedaną przemyśle ma powiat goleniowski).
15.	W Szczecinie i w innych ośrodkach przemysłowych znajdują się tereny poprzemysłowe do ekonomicznego wykorzystania.	Aktualny.
16.	Malejąca konkurencyjność zespołu portowego Szczecin-Świnoujście w stosunku do niemieckich portów na Bałtyku.	Aktualny.
17.	Wykorzystanie portów morskich na wybrzeżu Bałtyku jest za małe w stosunku do ich potencjału.	Aktualny.
18.	Przez bazę promową w Świnoujściu przechodzi większość krajowego ruchu promowego; z czasem potencjał terminalu może ulec wyczerpaniu.	Aktualny.
19.	Wraz z likwidacją Stoczni Szczecińskiej nastąpiła znacząca redukcja potencjału przemysłu stoczniowego.	Aktualny.
20.	Nastąpiła redukcja potencjału rybołówstwa bałtyckiego.	Aktualny.
21.	W polskiej strefie ekonomicznej znajdują się zasoby minerałów mających zastosowanie w przemyśle i budownictwie, dotychczas nieeksploatowanych.	Aktualny.
22.	Restrukturyzacja i transformacja sektora rolnego połączona z likwidacją uspołecznionych jednostek produkcyjnych uwolniła znaczne zasoby ziemi rolnej, mimo to w zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa pozostaje 56% użytków rolnych.	Aktualny.
23.	Nastąpiła koncentracja ziemi rolnej w wielkoobszarowych podmiotach gospodarczych.	Aktualny.
24.	Wielkoobszarowe gospodarstwa rolne prowadzą uproszczoną produkcję rolną o charakterze monokultury.	Aktualny.
25.	Degradacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	Aktualny.
26.	Zmalała opłacalność produkcji rolniczej, drastycznie obniżył się poziom produkcji zwierzęcej, uproszczona została struktura zasiewów, która charakteryzuje się nadmierną produkcją zbóż i roślin oleistych.	Aktualny.
27.	Znaczne przestrzenie ziemi rolnej nie są produkcyjnie wykorzystywane.	Aktualny.
28.	Obszary prawnie chronione o zróżnicowanych formach obejmują 47% powierzchni województwa; na ich terenie są ograniczone możliwości zmiany przeznaczenia i sposobu użytkowania gruntów.	Aktualny.

GOSPODARKA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
29.	Mała dochodowość gospodarstw rolnych.	Aktualny.
30.	Ruch turystyczny ma charakter sezonowy; najbardziej intensywny jest latem, skoncentrowany głównie w pasie nadmorskim, w mniejszej skali nad jeziorami.	Aktualny.
31.	Województwo dysponuje dogodnymi warunkami do rozwoju turystyki wodnej, przy jednoczesnym zaniedbaniu stanu jej infrastruktury.	Aktualny. Infrastruktura poprawia się, głównie w rejonie Zalewu Szczecińskiego.
32.	Głębokości torów wodnych na Zalewie Szczecińskim, Zalewie Kamieńskim i Dziwnie są niewystarczające dla rozwoju żeglarstwa.	Aktualny.
33.	Województwo dysponuje dużą liczbą niewykorzystanych akwenów śródlądowych i wewnętrznych wód morskich o dużej pojemności turystycznej.	Aktualny.
34.	Niedostatecznie wykorzystany jest potencjał turystyczny pasa pojezierzy.	Aktualny.
35.	W znikomym stopniu wykorzystany jest potencjał turystyczny środkowej części województwa.	Aktualny.

3.13. Infrastruktura transportowa

Położenie województwa na skrzyżowaniu głównych ciągów komunikacyjnych w relacji północ-południe i wschód-zachód jest kluczowym uwarunkowaniem rozwoju infrastruktury transportowej.

Od 2010 roku uległy zmianie dokumenty krajowe, określające zasady rozwoju systemów transportowych. Strategia Rozwoju Kraju uzyskała nowy horyzont czasowy 2020 (wcześniej 2015) natomiast Program Budowy Dróg Krajowych obejmuje obecnie lata 2011-2015 (wcześniej 2008-2012).

W ramach rozszerzenia transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T) uwzględnione zostały postulaty województwa zachodniopomorskiego przez ujęcie w TEN-T dróg S6, S10 i S11 oraz portu w Policach. Nie uwzględniono natomiast powiązań zewnętrznych, na które wskazywał plan: autostrad morskich Świnoujście - Ystad i Świnoujście - Kłajpeda oraz uzupełnienia Odrzańskiej Drogi Wodnej o odcinek od ujścia Nysy Łużyckiej do Brzegu Dolnego. Ostateczne rozstrzygnięcia w tej kwestii zapadną w Parlamencie Europejskim na przełomie roku 2012 i 2013.

W latach 2008-2010 zmieniły się następujące parametry sieci transportowej województwa zachodniopomorskiego:

- łączna długość dróg krajowych wzrosła z 1 048,3 km do 1 148,3 km,
- łączna długość dróg ekspresowych wzrosła z 28,2 km do 121,5 km,
- łączna długość dróg wojewódzkich wzrosła z 2 093,3 km do 2 115 km,
- łączna długość linii kolejowych eksploatowanych zmalała z 1 214 km do 1 203 km.

Długości dróg wodnych i nabrzeży w ciągu Odrzańskiej Drogi Wodnej, liczba portów i lotnisk nie zmieniły się.

3.13.1. Dostępność transportowa województwa

Informacje zawarte w PZPWZ, opisujące rozmieszczenie infrastruktury transportowej, zapewniającej wewnętrzną i zewnętrzną dostępność województwa pozostają w znacznej części aktualne. Dla znacznych obszarów (centralnej, południowo-wschodniej i wschodniej części województwa) czas dostępu do Szczecina nie zmienił się i zawiera się w przedziale od 90 do 180 i więcej minut.

Istotne zmiany w dostępności zachodniej części województwa nastąpiły w wyniku oddania do użytku odcinka drogi ekspresowej S3 od Szczecina do Gorzowa Wlkp. z węzłami Klucz (na autostradzie A6), Gryfino, Pyrzyce, Myślibórz i Gorzów (początek obwodnicy). Zrealizowano także obwodnice (o parametrach drogi ekspresowej) miejscowości Miękowo, Troszyn, Parłówko, Ostromice na drodze nr 3 oraz obwodnicę Nowogardu na drodze nr 6.

3.13.2. Transport publiczny

Stwierdzony w PZPWZ trend spadku udziału transportu publicznego w transporcie lokalnym utrzymuje się. W roku 2008 przewóz pasażerów wynosił 181 mln, a w latach 2009-2010 odnotowano spadek tej liczby o 1 milion.

Rozwija się i narasta motoryzacja, co powoduje odpływ pasażerów korzystających z transportu publicznego. W roku 2010 wskaźnik liczby osobowych pojazdów samochodowych przypadających na 1000 mieszkańców województwa wynosił 420 (380 w 2008 r.), podczas gdy w Polsce 452, a w województwach sąsiednich: lubuskim 464, pomorskim 452, wielkopolskim 511.

16 grudnia 2010 r. Sejm RP uchwalił ustawę o transporcie publicznym zbiorowym (obowiązuje od 1 marca 2011 r.), która określa zasady organizacji i funkcjonowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na terenie RP, a także zasady finansowania tego transportu. Ustawa zobowiązuje marszałka województwa do opracowania planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego. Do 30 czerwca 2012 r. plan taki nie został sporządzony.

3.13.3. Infrastruktura drogowa

Długość dróg publicznych o utwardzonej powierzchni zwiększyła się w stosunku do stanu z 2008 r. o 373,2 km i wynosiła w 2010 r. 13 548,5 km. Znacząco, o 121,5 km, zmieniła się długość dróg ekspresowych – o nowy odcinek drogi S3 i nieujmowane jeszcze w danych statystycznych obwodnice miejscowości na drogach krajowych nr 3 i nr 6. Długość autostrad nie zmieniła się i nadal wynosi 21,6 km.

Dane dotyczące długości dróg ulegają ciągłym zmianom, nie tylko w wyniku oddawania do użytku nowych dróg, ale również w wyniku zmiany kategorii odcinków dróg zastępowanych nowymi.

Długość dróg wojewódzkich, według danych Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich, wynosiła 31 grudnia 2011 r. 2 091,482 km (2 093,3 km w 2008 r.). Stan techniczny tych dróg zasadniczo nie zmienił się i w 2010 r. dróg w stanie dobrym było 40,5%, niezadowolającym 19,3%, złym 40,2%. Stan techniczny 32% mostów oceniono jako niedostateczny, ok. 36% jako niepokojący, tylko w 25,5% był on zadowolający, a w ok. 5% odpowiedni.

Wskaźnik gęstości demograficznej dróg w województwie wzrósł z 7,78 km na 1000 mieszkańców w 2008 r. do 8 km w 2010 r. (w Polsce – z 6,85 do 7,2 km na 1000 mieszkańców). Gęstość sieci drogowej (dróg utwardzonych) w 2010 r. wynosiła 59,2 km na 100 km² i była nieco wyższa niż w roku 2008 (57,5 km/100 km²). Średni krajowy wskaźnik wynosi 87,6 km/100 km², a w województwach ościennych: 90,3 km/100 km² w wielkopolskim, 66,8 km/100 km² w pomorskim i 58,4 km/100 km² w lubuskim.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

W latach 2008-2010 liczba wypadków samochodowych w województwie i w Polsce znacznie spadła. W 2010 roku w województwie wydarzyło się 1 485 wypadków drogowych, w których zginęło 151 osób, a 1802 zostało rannych. W 2008 r. dane te wynosiły odpowiednio: 1 860 wypadków, 224 ofiary śmiertelne i 2 342 rannych.

Według raportu opracowanego przez Komendę Główną Policji w 2011 r. w województwie zachodniopomorskim wydarzyły się 1 544 wypadki drogowe (wzrost o 4% w stosunku do roku 2010), w których zginęło 170 osób (wzrost o ok. 12,6%) i zostało rannych 1 885 osób (wzrost o ok. 4,6%).

Wskaźnik zabitych w 100 wypadkach wynosi dla województwa 11,0 przy średniej krajowej 10,5. Wskaźnik rannych w 100 wypadkach wynosi 122,1 przy średniej dla kraju 123,6. W przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wskaźniki liczby zabitych, rannych i wypadków plasują województwo zachodniopomorskie na ostatnim (najlepszym) miejscu w kraju.

3.13.4. Infrastruktura kolejowa

W latach 2008-2010 zmalała łączna długość eksploatowanych linii kolejowych – z 1 214 km na 1 203 km. Długość linii zelektryfikowanych wzrosła z 740 km do 754 km.

Zawarty w planie wykaz eksploatowanych linii nie zmienił się. Na niektórych liniach kolejowych nastąpiły zmiany eksploatacyjne. Są to:

- linia nr 403 Piła Północ - Ulikowo – obecnie ruch kolejowy odbywa się na odcinku Ulikowo - Kalisz Pomorski (linia jednotorowa nieelektryfikowana) oraz Wałcz - Piła (w grudniu 2011 r. zawieszono połączenia pasażerskie na tym odcinku, skutkiem czego Wałcz utracił jakiegokolwiek połączenia kolejowe),
- linia nr 407 Wysoka Kamieńska - Kamień Pomorski – obecnie na linii kursują wyłącznie pociągi osobowe,
- linia nr 410 Złocieniec - Kalisz Pomorski – eksploatowana na odcinku Kalisz Pomorski Miasto - Kalisz Pomorski oraz jako linia towarowa na odcinku Złocieniec - Mirosławiec, Barnówko - Kostrzyn n. Odrą (planowana rewitalizacja linii),
- linia nr 427 Mścice - Mielno – obsługiwana sezonowo przez autobus szynowy.

Na kilku liniach, sklasyfikowanych w planie jako nieeksploatowane, podjęto przewozy związane głównie z lokalnymi, bieżącymi i czasowymi potrzebami:

- linia nr 406 Szczecin - Police - Trzebież – obsługuje tylko ruch towarowy,
- linia nr 411 Stargard Szcz. - Pyrzyce - Lipiany – obsługuje tylko ruch towarowy na odcinku Stargard Szcz. - Pyrzyce,
- linia nr 415 Myślibórz - Gorzów Wlkp. – od 2009 roku wykorzystywana jest na odcinku Gorzów Wlkp. - Świątki do przewozu materiałów budowlanych do budowy drogi S3.

Nie odnotowano zmian w sposobie wykorzystania i zagospodarowania infrastruktury kolei wąskotorowych.

Stan linii kolejowych i obiektów infrastruktury kolejowej ogólnie oceniono w 2010 r. jako niezadowalający i ocena ta, mimo prowadzonych prac modernizacyjnych, pozostaje aktualna.

Z ważniejszych inwestycji realizowana jest budowa łącznicy od linii kolejowej nr 402 do portu lotniczego Szczecin-Goleniów. Umożliwi ona bezpośrednie połączenie kolejowe lotniska ze Szczecinem i Kołobrzegiem. Planowanym terminem udostępnienia połączenia jest połowa roku 2013.

3.13.5. Transport morski

Kluczowymi węzłami transportu morskiego w regionie są dwa porty o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej: Szczecin i Świnoujście. Port Police oraz pozostałe porty położone na wybrzeżu Bałtyku (spośród których wyróżnia się Kołobrzeg), nad Zalewem Kamieńskim i nad Zalewem Szczecińskim, stanowią uzupełnienie tej struktury.

Zgodnie z zapisami i ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego prowadzone jest szereg działań w ramach przebudowy i modernizacji infrastruktury transportowej, usprawniającej dostęp do portów w Szczecinie i Świnoujściu od strony lądu, m.in. przebudowa ul. Struga w Szczecinie w ciągu drogi krajowej nr 10. Działania takie prowadzone są również na terenie portów. Mimo realizowanych przedsięwzięć stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej portów nadal pozostaje niezadowalający.

Rozwój portów to przede wszystkim budowany od podstaw port zewnętrzny w Świnoujściu, ale i inwestycje realizowane w ramach istniejących struktur portowych, jak np. budowa terminalu kontenerowego na Nabrzeżu Fińskim w porcie w Szczecinie o zdolności przeładunkowej, w pierwszym etapie, 80 tys. TEU (oddany do użytku w kwietniu 2012 r.) i budowa terminalu magazynowo-przeładunkowego kwasu siarkowego na Półwyspie Katowickim.

Dostęp od strony morza do portu w Szczecinie zapewnia tor wodny Świnoujście - Szczecin; zakłada się jego pogłębienie z obecnych 10,5 m do 12,5 m. Dostępność do portu w Świnoujściu dla statków o zanurzeniu do 15 m została zablokowana w wyniku oddania do użytku gazociągu Nord Stream z Rosji do Niemiec. Zespół portów Szczecin i Świnoujście stanowi podstawę dla funkcjonowania i rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej, która zapewnia połączenia w głąb lądu, a w szczególności poprzez kanał Odra-Hawela z systemem dróg śródlądowych Europy Zachodniej.

3.13.6. Transport wodny śródlądowy

Odrzańska Droga Wodna jako element europejskiego szlaku żeglownego E30, łączącego Morze Bałtyckie z Dunajem, stanowi podstawę śródlądowego transportu wodnego regionu i kraju, pełni jednocześnie rolę głównej osi transportowej korytarza CETC-ROUTE65.

Aktualny pozostaje nadal problem złego stanu technicznego zabudowy hydrotechnicznej rzeki lub braku takiej, co wyklucza żeglugę na znacznym odcinku rzeki. Zachodniopomorski odcinek Odrzańskiej Drogi Wodnej Hohensaaten - Szczecin jest odcinkiem o najlepszych warunkach żeglowności i tu odbywa się najintensywniejsza eksploatacja.

Dotychczas nie została podpisana umowa pomiędzy Republiką Federalną Niemiec a Rzeczpospolitą Polską w sprawie współpracy przy utrzymaniu zabudowy regulacyjnej na blisko 180 km Odry granicznej.

3.13.7. Transport lotniczy

Zostały podjęte działania w celu uruchomienia połączenia szynowego do portu lotniczego Szczecin-Goleniów od linii kolejowej Goleniów - Kołobrzeg, a także połączenia w kierunku Kołobrzegu i Koszalina. Realizację projektu rozpoczęto w marcu 2010 r., zakończenie prac przewidywane jest na lipiec 2013 roku. Trwają również prace modernizacyjne płyty lotniska.

Planowana reaktywacja lotniska w Zegrzu Pomorskim została podzielona w 2011 r. na etapy, z których pierwszy zakłada przekształcenie obiektu w całodobowe lądowiska dla nieregularnego ruchu cywilnego.

3.13.8. Transport intermodalny (kombinowany)

Możliwości rozwoju transportu intermodalnego w województwie wykorzystywane są na razie w stopniu ograniczonym. Oprócz działań inwestycyjnych, takich jak budowa terminalu kontenerowego w szczecińskim porcie, istotne dla rozwoju tej formy transportu będą losy inicjatywy CETC-ROUTE65.

Diagnoza stanu systemu transportowego województwa, mimo już zrealizowanych i obecnie realizowanych inwestycji drogowych, rozbudowy infrastruktury portów, budowy połączenia kolejowego do portu lotniczego Szczecin-Goleniów, prac budowlanych i modernizacyjnych na drogach i liniach kolejowych, jest aktualna.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Wykształcona sieć dróg zapewniająca połączenia z ważnymi ośrodkami w kraju oraz przez autostradę A6 z układem dróg w Europie.	Aktualny.
2.	„Wąskie gardła” utrudniające ruch na głównych drogach krajowych.	Aktualny.
3.	Brak obwodnic, urządzeń poprawiających stan bezpieczeństwa, urządzeń i obiektów niwelujących oddziaływanie na środowisko.	Aktualny, pomimo realizowanych działań inwestycyjnych..
4.	Zły stan obiektów mostowych na drogach wojewódzkich.	Aktualny.
5.	Niewłaściwa lokalizacja przebiegu dużych obwodnic.	Aktualny.
6.	Niezadawalający stan techniczny dróg wojewódzkich i powiatowych.	Aktualny.
7.	Brak stałego połączenia drogowego do Świnoujścia.	Aktualny.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
8.	Utrudniony dostęp do portów w Szczecinie i Policach.	Aktualny. Trwa przebudowa miejskiego odcinka drogi krajowej nr 10 w Szczecinie, przewidywany termin zakończenia: 2013 r.
9.	Rozwinięta sieć połączeń kolejowych województwa z pozostałą częścią kraju przy jednoczesnym złym stanie technicznym większości linii kolejowych.	Aktualny.
10.	Sukcesywna likwidacja połączeń i kolejnych linii kolejowych.	Aktualny.
11.	Mały udział kolei w przewozach transportem publicznym.	Aktualny.
12.	Zagrożenie wynikające z przewozu ładunków niebezpiecznych przez centrum Szczecina.	Aktualny.
13.	Niedostateczna dostępność do portu lotniczego – brak połączenia kolejowego.	Aktualny, do czasu zakończenia realizowanej inwestycji (przewidywany termin: połowa 2013 r.).
14.	Ograniczenia ruchu kolejowego na linii w kierunku Berlina.	Aktualny.
15.	Zły stan obiektów infrastruktury kolejowej w portach Szczecin i Świnoujście.	Aktualny. Oddano do użytku nowy terminal kontenerowy na Nabrzeżu Fińskim w porcie Szczecin – w projekcie przewidziano wykonanie dojazdu drogowego i kolejowego do terminalu.
16.	Zły stan techniczny dworców kolejowych, niezapewniający wymaganych standardów.	Aktualny.
17.	Niewykorzystanie linii wąskotorowych.	Aktualny.
18.	Niezadawalający stan bezpieczeństwa na styku transportu kolejowego i drogowego.	Aktualny.
19.	Dekapitalizacja infrastruktury portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej.	Aktualny.
20.	Porty Pomorza Zachodniego, pomimo tkwiącego w nich potencjału, na tle kraju i Europy mają znaczenie marginalne ze względu na niskiej jakości połączenia lądowe oraz niedostateczną jakość połączeń kolejowych i drogowych.	Aktualny.
21.	Ograniczenia w użytkowaniu drogi wodnej Odry wynikające ze stanu technicznego i parametrów drogi wodnej.	Aktualny.
22.	Niewykorzystane możliwości połączenia przez kanał Odra-Hawela z zachodnioeuropejską siecią dróg wodnych.	Aktualny.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
23.	Brak specjalistycznego taboru pływającego i jego postępująca dekapitalizacja.	Aktualny.
24.	Port lotniczy Szczecin-Goleniów ma dogodne połączenia drogowe ze Szczecinem i regionem (drogi krajowe nr 3 i 6); brak bezpośredniego połączenia kolejowego.	Aktualny.
25.	Port lotniczy Szczecin-Goleniów leży w obszarze bezpośredniego oddziaływania lotniska Berlin-Brandenburg International oraz innych niemieckich lotnisk lokalnych.	Aktualny.
26.	Niewystarczająca liczba kierunków połączeń lotniczych z portem lotniczym Szczecin-Goleniów.	Aktualny.
27.	Północno-wschodnia część województwa jest pozbawiona dostępu do portu lotniczego; lotnisko w Zegrzu Pomorskim jest niedostępne dla regularnego ruchu cywilnego.	Aktualny.
28.	Niezadawalający stan techniczny infrastruktury (brak dróg startowych) na lotnisku Szczecin Dąbie.	Aktualny.
29.	W województwie znajduje się kilkanaście lotnisk i obiektów lotniskowych wyłączonych z ruchu.	Aktualny.
30.	Nieznaczny udział usług/przewozów intermodalnych w ogólnym bilansie przewozów.	Aktualny.
31.	Niedostateczne wyposażenie portów w infrastrukturę i suprastrukturę: <ul style="list-style-type: none"> – brak placów manipulacyjno-składowych do obsługi i składowania jednostek intermodalnych, – brak urządzeń przeładunkowych i sprzętu zmechanizowanego do obsługi jednostek intermodalnych, – brak otwartego dla klientów systemu informatycznego umożliwiającego śledzenie jednostek ładunkowych.	Aktualny.
32.	Zły stan techniczny linii kolejowej C-E59.	Aktualny.
33.	Przewozy naczip w relacjach lądowych do/z województwa jak i z/do portów Szczecin i Świnoujście są realizowane wyłącznie transportem drogowym.	Aktualny.

3.14. Infrastruktura techniczna

3.14.1. Elektroenergetyka

Głównym dostawcą energii elektrycznej w województwie jest PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra z elektrowniami Dolna Odra w Nowym Czarnowie oraz Pomorzany i Szczecin w Szczecinie, a także elektrownia szczytowo-pompowa Żydowo. Aktualnie łączna moc zespołu wynosi 1 750 MW. Spadek mocy o 244 MW związany jest z wycofaniem z eksploatacji bloku nr 4 w elektrowni Dolna Odra w kwietniu 2012 r. Do 2015 r. ma być wyłączony jeszcze jeden blok. W miejsce wyłączonych dwóch najstarszych bloków planowana jest budowa dwóch bloków gazowo-parowych. PSE--Operator S.A. określił warunki przyłączenia do stacji elektroenergetycznych Krajnik i Pomorzany (Dolna Odra 2 432 MW i Pomorzany 240 MW) dla konwencjonalnych źródeł energii o mocy łącznej około 1 100 MW (w 2010 r. była to wielkość około 2 000 MW). Termin realizacji inwestycji nie jest znany, inwestor Polska Grupa Energetyczna S.A. uzależnia swoje działania od sytuacji na rynku energii, możliwości finansowania inwestycji, porozumienia z partnerami, np. w zakresie budowy gazociągów przyłączeniowych do elektrowni.

W styczniu 2012 r. w elektrowni Szczecin uruchomiono największy w Polsce kocioł fluidalny opalany biomasą (zużycie biomasy 650 tys. ton rocznie, produkcja: „zielonej” energii elektrycznej 450 tys. MWh/r., ciepła 1 700 tys. GJ/r.), dzięki temu elektrownia stała się jednym z najbardziej nowoczesnych, wysokosprawnych, przyjaznych dla środowiska producentów ciepła i energii elektrycznej.

Opracowywane jest studium wykonalności dla projektowanego gazociągu przyłączeniowego elektrowni Pomorzany do istniejącego systemu gazowego. Odbywa się wstępne opiniowanie wariantowych przebiegów gazociągu wysokiego ciśnienia. Planowana jest budowa nowego bloku zasilanego gazem ziemnym. Jest to nowa inwestycja, nieujęta w PZPWZ.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego są rekomendowane dwie potencjalne lokalizacje elektrowni jądrowej:

- w gminie Darłowo, w rejonie jeziora Kopań (rekomendowana przez Ministerstwo Gospodarki),
- w rejonie elektrowni Dolna Odra.

W listopadzie 2011 r. pojawiła się nowa potencjalna lokalizacja planowanej elektrowni jądrowej w województwie zachodniopomorskim, nieujęta w planie. Na liście trzech ogłoszonych przez PGE S.A. potencjalnych lokalizacji znalazła się lokalizacja w miejscowości Gąski w gminie Mielno – w grudniu 2011 r. lokalizacje te zostały wprowadzone do rządowego Programu Polskiej Energetyki Jądrowej. W przeprowadzonym 12 lutego 2012 r. referendum mieszkańcy gminy Mielno sprzeciwili się lokalizacji elektrowni jądrowej w Gąskach. W listopadzie 2011 r. spółka PGE EJ 1, która odpowiada za przygotowanie procesu inwestycyjnego oraz budowę pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce, złożyła do wojewody zachodniopomorskiego wniosek o wydanie decyzji o wskazaniu lokalizacji takiej inwestycji w odniesieniu do nieruchomości położonych na terenie miejscowości Gąski w gminie Mielno. 8 lutego 2012 r. wojewoda taką decyzję wydał. Decyzja służy jedynie możliwości przebadania terenu objętego wnioskiem w celu określenia przydatności pod lokalizację obiektu energetyki jądrowej. Wyniki badań będą dla inwestora podstawą do wskazania docelowej lokalizacji do końca 2013 r. Została uruchomiona procedura odwoławcza od tej decyzji.

Operator systemu przesyłowego określił uwarunkowania systemowe, które mogą wpłynąć na potrzebę dalszej rozbudowy sieci przesyłowej na obszarze i w rejonie województwa zachodniopomorskiego. Są to:

- budowa elektrowni jądrowej w miejscowości Gąski o mocy 2 000-3 000 MW (w latach 2020-2025),
- budowa morskich farm wiatrowych, od 500 MW w roku 2020, nawet do 10 000 MW w roku 2030,
- przyłączanie nowych źródeł wytwórczych konwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii,
- rozbudowa połączeń transgranicznych.

Operatorzy sieci dystrybucyjnych prowadzą na swoich sieciach działania związane z poprawą warunków zasilania odbiorców oraz przyłączaniem odnawialnych źródeł energii, przede wszystkim zespołów elektrowni wiatrowych. Ważniejsze inwestycje zrealizowane lub w trakcie realizacji to:

- przebudowa i modernizacja stacji 400/220/110 kV Morzyczyn, do której została wprowadzona linia 400 kV Krajnik-Dunowo (w trakcie realizacji),
- budowa stacji 110/15 kV Resko i rozbudowa stacji 110/15 kV Gryfice dla przyłączenia FW Resko (zrealizowana),
- budowa stacji 110/15 kV Redlica, Kalisz Pomorski, Wałcz Północ (w trakcie realizacji),
- budowy linii 110 kV Niechorze - Skrobotowo i Resko - Łobez związane z przyłączaniem nowych zespołów elektrowni wiatrowych (w trakcie realizacji),
- budowa linii 110 kV Mirosławiec - Kalisz Pom. (w trakcie realizacji, zakończenie w 2013 r.),
- przebudowa i modernizacja ok. 22 stacji 110/15 kV (w trakcie realizacji),

- modernizacja linii 110 kV, m.in.: Reclaw - Kamień Pom., Kamień Pom. - Gryfice, Dąbie - Pomorska - Załom - Łozienica - Goleniów, Kluczewo - Pyrzyce - Mostkowo - Barlinek, Morzyczyn - Stargard Szcz. Wschód - Dolice - Choszczno - Krzęcin - Dobiegniew - Drawski Młyn, Kołobrzeg - Trzebiatów, Gościno - Karlino, Koszalin Północ - Sianów, Sławno - Sianów,
- przebudowa i modernizacja sieci średniego i niskiego napięcia.

Na obszarze województwa obsługiwany przez spółkę Energa-Operator w 2011 r. wybudowano 15 km nowych linii 110 kV, a modernizowanych jest ok. 70 km.

3.14.2. Gazownictwo i paliwa płynne

W końcu 2008 roku z gazu sieciowego korzystało 59% ogółu ludności województwa, w 2010 roku – 61%. Do sieci gazowej w 2008 r. przyłączone było mieszkańców miast 80%, w 2010 r. 81% oraz odpowiednio 11% i 17% mieszkańców wsi.

Trwają prace związane z budową terminalu gazu LNG w Świnoujściu; w 2011 r. m.in. wmurowano kamień węgielny pod budowę terminalu, otworzono Europejskie Centrum Szkoleniowe LNG w Akademii Morskiej w Szczecinie. GAZ-SYSTEM jest na początkowym etapie inwestycji związanych z przyłączeniem terminalu LNG do sieci, trwają procedury formalne, rozpoczęła się budowa gazociągu Świnoujście - Szczecin.

Zakończono badania geofizyczne dna morskiego dla trasy gazociągu BalticPipe.

W gminie Goleniów została wybudowana tłocznia gazu, przekazanie do eksploatacji nastąpiło w marcu 2011 r.

Największy na terenie województwa operator sieci dystrybucyjnej Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w 2011 r. zbudował około 200 km gazociągów średniego ciśnienia. Aktualnie realizowana jest rozbudowa sieci dystrybucyjnej i przyłączanie nowych odbiorców w około 70% gmin w województwie.

Na terenie gminy Marianowo, w rejonie miejscowości Gogolewo, planowana jest budowa instalacji podziemnego magazynu gazu. Inwestor wystąpił do Urzędu Regulacji Energetyki z wnioskiem o udzielenie promesy koncesji na magazynowanie paliw gazowych w tej instalacji. W planie znajduje się informacja, że rozważana jest budowa podziemnego magazynu gazu w gminie Marianowo.

3.14.3. Ciepłownictwo

W 2007 roku łączna moc zainstalowana źródeł ciepła w województwie zachodniopomorskim wynosiła około 2 700 MW, w 2010 r. zmalała do ok. 2 650 MW – od kilku lat utrzymuje się powolna tendencja spadkowa.

Zmianie uległa w niewielkim stopniu struktura zużycia paliw stosowanych do produkcji energii cieplnej. Węgiel kamienny nadal pozostaje podstawowym nośnikiem energii, jego udział spadł z 89% do 85% w roku 2010. W dalszym ciągu rośnie udział spalanej biomasy. Największym producentem energii, powstającej na bazie biomasy, jest PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.

Na sieciach ciepłowniczych prowadzone są prace związane z budową nowych przyłączy (w 2011 r. przybyło ich ok. 2 km), modernizacją istniejących i budową nowych węzłów cieplnych oraz prace związane z ograniczaniem szkodliwych emisji.

3.14.4. Odnawialne źródła energii

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki na 31 marca 2012 r. moc zainstalowana elektrowni wiatrowych w województwie zachodniopomorskim wynosiła 635 MW, co stanowi 32% mocy zainstalowanej wszystkich elektrowni wiatrowych w Polsce. Jest to ponad dwukrotny wzrost w stosunku do stanu opisanego w PZPWZ. W okresie obowiązywania planu uruchomiono m.in. duże farmy wiatrowe: Śniatowo (z docelową mocą 30 MW), Karcino-Sarbia (51 MW), Tychowo w gminie Stargard Szczeciński (34,5 MW), Barzowice w gminie Darłowo (20,7 MW).

W PZPWZ przewidywane były do przyłączenia zespoły elektrowni wiatrowych o łącznej mocy około 1 200 MW (inwestycje mające podpisane umowy przyłączeniowe lub wydane warunki przyłączenia).

Według danych PSE Operator S.A. zespoły elektrowni wiatrowych, które będą przyłączane do 2016 r. do sieci dystrybucyjnych operatorów ENEA-Operator i Energa-Operator, mają uzgodnione warunki przyłączenia dla mocy 1 576 MW, natomiast farmy przyłączane bezpośrednio do sieci przesyłowej PSE Operator S.A. mają uzgodnione warunki przyłączenia dla mocy 1 426 MW – łącznie ponad 3 000 MW.

W Polsce, zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy o obszarach morskich, lokalizowanie morskich farm wiatrowych jest możliwe tylko na obszarze wyłącznej strefy ekonomicznej, tj. w odległości 12 mil morskich (22,22 km) od brzegu. Instytut Morski w Gdańsku opracował mapę potencjalnych miejsc przeznaczonych pod lokalizację farm wiatrowych w wyłącznej strefie ekonomicznej. W sumie wybrano 109 miejsc o łącznej powierzchni 2 503,45 km². Na wodach morskich, objętych jurysdykcją Urzędu Morskiego w Szczecinie, jest to 25 miejsc położonych w okolicach Ławicy Odrzanej o łącznej powierzchni 637,98 km² oraz 13 miejsc w okolicach Ławicy Słupskiej.

Ze względu na brak badań przyrodniczych na morskich obszarach RP nie jest możliwe jednoznaczne i dokładne określenie lokalizacji, które gwarantują brak negatywnego oddziaływania farm wiatrowych na środowisko. Dopiero na etapie oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych projektów, będzie można określić miejsca pod lokalizację, po określeniu m.in. wpływu inwestycji na ichtiofaunę i bazę pokarmową ryb, jak również po analizie wpływu inwestycji na prowadzenie działalności rybackiej i przepływ kutrów rybackich.

Nie odnotowano istotnych zmian dotyczących odnawialnych źródeł energii.

W Stargardzie Szczecińskim, Przedsiębiorstwo Usług Ciepłowniczych Geotermia Stargard Sp. z o.o. na skutek splotu różnych przyczyn – geologicznych, technicznych, a w konsekwencji ekonomicznych – uległo likwidacji. Ciepłownia geotermalna w 2011 r. została kupiona przez nowego inwestora i być może będzie reaktywowana.

W gminie Chojna pojawił się inwestor, który na byłym lotnisku wojskowym w Chojnie, na powierzchni 64 ha, planuje budowę dużej elektrowni słonecznej. Władze gminy są przychylne takiej inwestycji, trwają rozmowy dotyczące szczegółów przedsięwzięcia.

3.14.5. Telekomunikacja i teleinformatyka

W latach 2008-2011 zauważa się wzrost liczby pracowników wykorzystujących komputer oraz komputer z dostępem do Internetu, jak również wzrost odsetka firm składających zamówienia za pośrednictwem Internetu. Duże przedsiębiorstwa z branży informatycznej obsługują trzy razy więcej zamówień internetowych niż przedsiębiorstwa małe. W 2008 r. wszystkie podmioty należące do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, działalność finansową i ubezpieczeniową miały dostęp do Internetu. Najslabiej wyposażone w dostęp do Internetu były przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, firmy z sekcji handel, naprawa pojazdów.

Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących komputery wzrósł z 95% w 2008 r. do 96,1% w 2011 r.; nastąpił jednak spadek w stosunku do roku 2010. Najwyższy wskaźnik występował wśród dużych przedsiębiorstw. Od 2008 roku utrzymał się również wysoki wskaźnik przedsiębiorstw z dostępem do Internetu – w roku 2011 wynosił on 94,9% (w 2010 r. – 97,6%).

W latach 2008-2011 najczęściej wykorzystywanym rodzajem połączeń internetowych były łącza szerokopasmowe, w tym DSL. Wzrastał również udział przedsiębiorstw korzystających z połączeń bezprzewodowych. Rozwój nowych technologii w zakresie połączeń internetowych determinuje wypieranie tradycyjnych technologii dostępowych, co powoduje spadek liczby połączeń z użyciem modemów.

W województwie zachodniopomorskim w 2011 r. odnotowano skomputeryzowanie na poziomie 36,5% (w 2008 r. – 33,5%), natomiast ilość pracowników wykorzystujących komputer z dostępem do Internetu przynajmniej raz w tygodniu wynosiła 32% (w 2008 r. – 29%). W roku 2011 odsetek firm posiadających własną stronę internetową wyniósł 60,6% (w 2008 r. – 55,5%),

Udział gospodarstw domowych mających szerokopasmowy dostęp do Internetu w latach 2007-2011 rósł szybciej niż dostęp ogółem do Internetu. Identyfikacyjnie jak w poprzednim okresie czynnikiem sprzyjającym wzrostowi dostępu było miejsce zamieszkania, jak i fakt posiadania dzieci.

W 2011 r. ponad połowa osób określiła swoje umiejętności korzystania z komputera i Internetu jako wystarczające do komunikacji z bliskimi. Ponad 35% uważało, że ma wystarczające umiejętności aby chronić prywatne dane przechowywane w pamięci komputera. W 2011 r. 7 na 10 gospodarstw domowych miało w domu przynajmniej jeden komputer. Odsetek gospodarstw wyposażonych w komputery systematycznie wzrastał: w 2011 r. odsetek osób korzystających z komputera w Polsce Północno-Zachodniej (wg regionów NTS1) wyniósł 70,3%, a odsetek osób regularnie korzystających z komputera 60,5%. Na obszarach miejskich więcej gospodarstw było wyposażonych w komputery w porównaniu do terenów wiejskich.

W szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym, ponadpodstawowym i ponadgimnazjalnym również zauważa się postępującą komputeryzację. Liczba komputerów w szkołach wzrosła z 17 709 szt. w 2008 r. do 18 577 w 2010 r., liczba komputerów podłączonych do Internetu – z 15 232 w 2008 r. do 16 636 w 2010 r., liczba komputerów przeznaczonych do użytku uczniów – z 13 410 w 2008 r. do 13 840 w 2010 r. Zmalała natomiast ilość pracowni komputerowych z 850 w 2008 r. do 840 w 2010 r.

3.14.6 Gospodarka wodno-ściekowa

Wody podziemne

Uwarunkowania przedstawione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego nie uległy zmianie.

Wody powierzchniowe

Zasoby i stan zagospodarowania wód podziemnych nie uległy zmianie.

Zaopatrzenie w wodę

W 2011 roku zakończono realizację projektu „Poprawa jakości wody w Szczecinie”.

Na ukończeniu jest projekt „Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty”. Zakończono prace budowlano-montażowe, trwa rozliczanie projektu.

Gospodarka ściekowa

Realizowany jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), obejmujący budowę 95 aglomeracji kanalizacyjnych. Monitoring realizacji KPOŚK prowadzony jest przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w formie aktualizacji. Ostatnia (trzecia) aktualizacja KPOŚK 2010 dotyczy realizacji inwestycji na dzień 30 czerwca 2010 r.; dokument został zatwierdzony przez Radę Ministrów 1 lutego 2011 r. Ocena wykazała, że na obszarze województwa jest 8 aglomeracji, których realizacja jest opóźniona w stosunku do terminu ujętego w KPOŚK: Stargard Szczeciński, Międzyzdroje, Nowogard, Myślibórz, Łobez, Choszczno, Barlinek, Kamień Pomorski.

W celu odroczenia kar administracyjnych oraz opłat podwyższonych w wyniku niezrealizowania inwestycji w terminie zapisanym w KPOŚK dla 10 aglomeracji (Stargard Szczeciński, Dziwnów, Międzyzdroje, Nowogard, Darłowo gmina wiejska, Łobez, Barlinek, Mostkowo, Drawsko Pomorskie, Kamień Pomorski) zmieniono termin zakończenia inwestycji na rok 2015; w przygotowaniu jest czwarta aktualizacja KPOŚK za rok 2011.

3.14.7 Ochrona przed powodzią

W 2011 r. Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie przystąpił do realizacji do roku 2015 strategicznych zadań obejmujących ograniczenie zagrożenia powodziowego przez budowę obwałowań i zbiorników retencyjnych w dolinach rzek: Wieprzy, Regi, Parsęty, Odry, Grabowej oraz Zalewu Szczecińskiego, jeziora Jamno, jeziora Dąbie, jeziora Liwia Łuża, jeziora Resko Przymorskie.

Ważniejsze inwestycje Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie, realizowane w latach 2008-2011:

- zmodernizowano wały przeciwpowodziowe w Bielinku, Osinowie Dolnym, Szczecinie Kluczu, Szczecinie Żydowcach, Szczecinie Zdrojach, Marwicach, Zatonii Dolnej, Krajniku Dolnym, elektrowni Dolna Odra,

- rozpoczęcie realizacji zabezpieczenia przeciwpowodziowego doliny Regi ze szczególnym uwzględnieniem Trzebiatowa,
- rozpoczęcie realizacji zabezpieczenia przeciwpowodziowego doliny Parsęty poniżej miejscowości Osówko, w tym Kołobrzegu, Karlina i Białogardu, wraz z budową zbiornika Osówka,
- rozpoczęcie realizacji zabezpieczenia przeciwpowodziowe Gryfina,
- rozpoczęcie realizacji na Wyspie Polickiej.

Zrealizowano 53 inwestycje mające na celu poprawę gospodarowania wodą dla rolnictwa, w szczególności zadania związane z ochroną przeciwpowodziową.

Rozpoczęte zostały inwestycje, mające na celu zapewnienie ciągłości biologicznej Wieprzy, Parsęty i Mołstowej przez budowę 6 przepławek dla ryb (termin zakończenia czerwiec 2012 r.) oraz 28 przepławek w zlewni Iny (termin zakończona 2016 r.). W latach następnych planowane są do realizacji zadania mające dokumentację techniczną oraz komplet wymaganych prawem pozwoleń i decyzji administracyjnych:

- kontynuacja konserwacji i eksploatacji urządzeń wodnych podstawowych, co najmniej na obecnym poziomie finansowania,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni jeziora Jamno,
- modernizacja wałów przeciwpowodziowych przy jeziorze Dąbie,
- przywróceniu ciągłości biologicznej Regi przez budowę 21 przepławek dla ryb,
- budowa zbiornika retencyjnego na Dzierżęcince w Koszalinie, zabezpieczenie przeciwpowodziowe Darłowa, Stargardu Szczecińskiego, Wyspy Puckiej, Chlewic i Porzecza,
- modernizacja wszystkich wałów przeciwpowodziowych w województwie do końca 2015 roku (ponad 400 km),
- zwiększenie o co najmniej 20% poziomu retencji wodnej w celu zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego regionu oraz zapobiegania skutkom suszy do końca 2020 roku.

3.14.8 Gospodarka odpadami

Odpady z sektora gospodarczego

Stan gospodarowania odpadami, pochodzącymi z sektora gospodarczego, nie uległ zmianie. Brakuje ogólnodostępnego składowiska odpadów przemysłowych, samowystarczalności w zakresie termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz instalacji służących do odzysku, w tym termicznego przekształcania osadów ściekowych (poza oczyszczalnię Pomorzany).

Część odpadów przemysłowych deponowana jest na składowiskach komunalnych.

Ważnym osiągnięciem w gospodarce odpadami była likwidacja wszystkich mogilników.

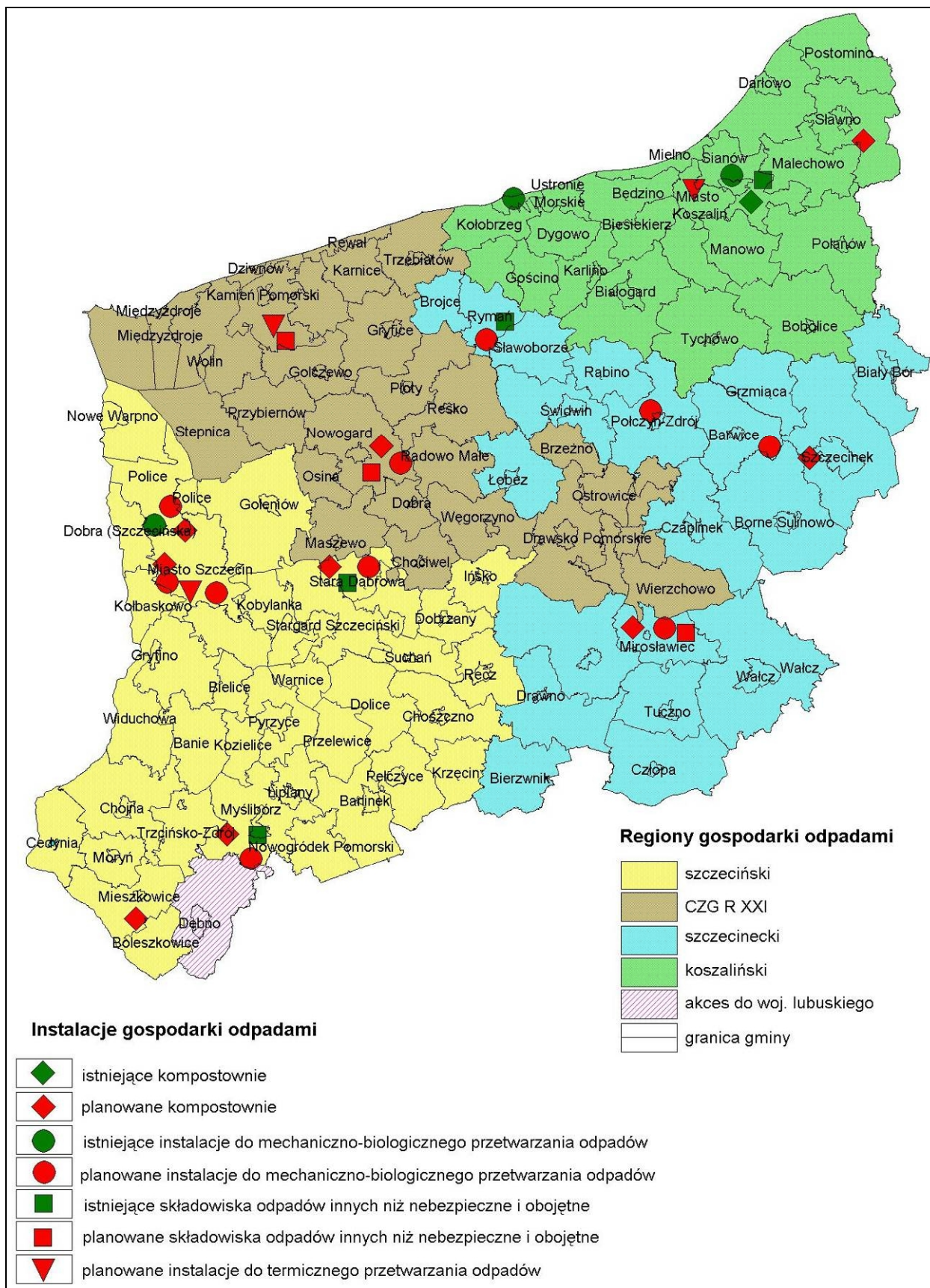
Odpady komunalne

W czerwcu 2012 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego zaktualizował Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023. Określił nowe regiony gospodarki odpadami komunalnymi – CZG R-XXI, szczeciński, koszaliński, szczecinecki – i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, jak również instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów (do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych). Uchwała sejmiku w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami jest aktem prawa miejscowego.

Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 wymaga dokonania zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w odpowiednim zakresie.

Rysunek 4. Regiony gospodarki odpadami (wg Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023)

Obecnie na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych jest 17 składowisk odpadów, które zgodnie z art. 54b ustawy z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. nr 62 poz. 628 z późn. zm.) zostały przewidziane do zamknięcia.

Na terenie województwa eksploatowane są następujące instalacje unieszkodliwiania odpadów:

- 9 sortowni odpadów komunalnych zebranych selektywnie,
- 5 kompostowni odpadów organicznych selektywnie zbieranych,
- 2 sortownie odpadów zmieszanych,
- 6 zakładów do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
- 1 instalacja do stabilizacji odpadów komunalnych selektywnie zebranych,
- 1 instalacja do unieszkodliwiania odpadów komunalnych selektywnie zebranych poprzez proces spalania.

Wśród stosowanych metod zagospodarowania odpadów komunalnych dominuje składowanie na składowiskach. W większości na składowiska trafiają odpady niesegregowane, tylko na nielicznych obiektach prowadzi się odzysk surowców wtórnych.

W ramach wdrażania Planu Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego w trakcie realizacji są zakłady zagospodarowania odpadów w Leśnie Górnym, Sianowie, Słajsinie, Mielniku Drawskim, Dalszem i Chojnie.

W trakcie prac przygotowawczych jest budowa zakładów termicznego przekształcania odpadów komunalnych (spalarni) w Szczecinie i Koszalinie, budowa zakładów zagospodarowania odpadów w Jeziorkach, Sianowie, Wardyniu, Rymaniu, Łęczycy, Mirosławcu, Dalszem, Gryfinie oraz budowa regionalnego zakładu utylizacji odpadów biodegradowalnych w Glicku (gm. Nowogard).

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Prognozowany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.	Aktualny.
2.	Długi okres eksploatacji funkcjonujących urządzeń w źródłach konwencjonalnych.	Aktualny. Wyłączono z eksploatacji 1 blok w elektrowni Dolna Odra, do 2015 r. ma być wyłączony jeszcze jeden.
3.	Niski poziom bezpieczeństwa zasilania w energię elektryczną w zachodniej części województwa.	Aktualny.
4.	Zły stan techniczny obiektów sieci przesyłowej.	Aktualny.
5.	Zły stan techniczny obiektów sieci dystrybucyjnej 110 kV – w wielu przypadkach nie są one przystosowane do aktualnych obciążeń i warunków pracy.	Aktualny. Prowadzone są inwestycje związane z poprawą warunków zasilania odbiorców.
6.	Zły stan techniczny sieci dystrybucyjnej 15 kV – długi okres eksploatacji, zarówno linii napowietrznych, jak i kablowych, budowanych według starych technologii, duża ilość długich ciągów liniowych, funkcjonujące układy sieci na obszarach wiejskich z dużą liczbą odgałęzień.	

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
7.	Bezpieczeństwo funkcjonowania systemu gazociągów przesyłowych jest niskie; występuje „wąskie gardło”, czyli obszar o ograniczonej przepustowości gazociągu przesyłowego Skwierzyna - Barlinek - Police.	Aktualny.
8.	Brak sieci dystrybucyjnej wysokiego ciśnienia, przede wszystkim w środkowej części województwa, i sieci średniego ciśnienia, w szczególności na obszarach wiejskich.	Aktualny. Prowadzona jest rozbudowa sieci dystrybucyjnej, przede wszystkim średniego ciśnienia.
9.	Emisja szkodliwych substancji do atmosfery; nieosiąganie parametrów emisji spełniających polskie i unijne normy w zakresie ochrony środowiska.	Aktualny. Prowadzone są prace związane z ograniczeniem szkodliwych emisji; w elektrowni Szczecin uruchomiono największy w Polsce kocioł opalany biomasa.
10.	Województwo ma jedno z najlepszych w Polsce warunki do rozwoju energetyki wiatrowej, jednakże elektrownie wiatrowe generują konflikty przestrzenne (zakłócenia krajobrazu, konieczność lokalizacji elektrowni wiatrowych w sposób niekolidujący z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego).	Aktualny.
11.	Występuje duże zainteresowanie inwestorów budową zespołów elektrowni wiatrowych.	Aktualny. Operatorzy sieci uzgodnili warunki przyłączenia ponad 3 000 MW mocy do 2016 r.
12.	Brak lub niedostosowanie istniejącej sieci elektroenergetycznej do odbioru dużych ilości energii produkowanej przez elektrownie wiatrowe, szczególnie w północnej części województwa.	Aktualny. Prowadzona jest rozbudowa sieci związana z przyłączaniem odnawialnych źródeł energii.
13.	Ograniczone możliwości rozwoju energetyki wodnej wynikające z charakteru rzek o niskim potencjale energetycznym.	Aktualny.
14.	W części województwa korzystne warunki do eksploatacji wód geotermalnych.	Aktualny.
15.	Korzystne warunki solarne na wielu obszarach województwa.	Aktualny.
16.	Korzystne warunki do pozyskiwania biomasy – wysoki udział gruntów odłogowanych oraz użytków zielonych niewykorzystywanych gospodarczo, korzystna struktura agrarna.	Aktualny.
17.	W granicach województwa występują obszary, gdzie zasięgi poszczególnych operatorów telefonii komórkowej są słabe lub w ogóle niedostępne.	Aktualny.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
18.	Północna część województwa, w szczególności powiaty świdwiński i łobeski, wschodnia (powiat szczecinecki i część koszalińskiego) oraz południowo-zachodnia (powiaty myśliborski i gryfiński) to obszary o najmniej rozbudowanej strukturze sieci szerokopasmowych i najwyższym zagrożeniu wykluczeniem cyfrowym.	Aktualny.
19.	W około 70 % gmin brak jest publicznych punktów dostępowych do Internetu.	Aktualny.
20.	Zróżnicowana zasobowość zlewni rzek województwa; niski stopień wykorzystania gospodarczego wód powierzchniowych.	Aktualny.
21.	Niezbyt bogate zasoby wód podziemnych, na ogół wystarczające dla zaspokojenia potrzeb użytkowników o niewielkich poborach, ale niewystarczające na duże skoncentrowane pobory tych wód.	Aktualny.
22.	Wysokie zapotrzebowanie rolnictwa na wodę do nawadniania użytków rolnych, rozproszone na obszarze całego województwa.	Aktualny.
23.	Nizinny charakter obszaru o słabo zróżnicowanej rzeźbie terenu i stosunkowo szerokich i płaskich dolinach rzek nie stwarza dogodnych warunków retencjonowania wód.	Aktualny.
24.	Deficyt wody na polskiej części wyspy Uznam.	Aktualny.
25.	Zła jakość wód powierzchniowych w zlewniach rzek Płoni (ujęcie Miedwie jest głównym źródłem wody dla Szczecina) i Wołczenicy (projektowane ujęcie wody dla Świnoujścia).	Aktualny.
26.	Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej, wodociągowej i oczyszczania ścieków, w tym szczególnie na obszarach wiejskich.	Aktualny.
27.	Eksplloatowane oczyszczalnie komunalne różnią się stanem technicznym, stosowanymi technologiami i skutecznością oczyszczania.	Aktualny.
28.	Zagrożeniem powodziowym objęte są następujące obszary: <ul style="list-style-type: none"> – dolina Odry, – doliny ujściowych odcinków rzek wpływających do Odry: Myśli, Kurzycy, Słubi, Rurzyca, Tywy, Płoni, Iny, Gunicy, – obszary wokół jeziora Dąbie, – obszary wokół Zalewu Szczecińskiego oraz doliny ujściowych odcinków dopływów Zalewu i rzeki Dziwny: Gowienicy, Wołczenicy, Świńca, – tereny przyujściowe i częściowo w środkowym biegu rzek: Regi, Parsęty i Wieprzy, – tereny wokół jezior przymorskich.	Aktualny. Realizowane są zadania ZZMiUW mające na celu ograniczenie zagrożenia powodziowego na niektórych obszarach.
29.	Łączna długość wałów przeciwpowodziowych wynosi około 600 km, z czego 93% stanowią wały IV klasy, 6,8% wały III klasy, 0,2% wały II klasy.	Aktualny.
30.	Większość wałów pod względem technicznym nie spełnia wymagań normatywnych dotyczących bezpiecznego wzniesienia korony wałów ponad zwierciadła wody miarodajnej i kontrolnej.	Aktualny.
31.	Erozja odcinków brzegu morskiego.	Aktualny.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
32.	Brak planu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy uniemożliwia kompleksowe rozwiązanie problemu zagrożenia powodziowego.	Aktualny.
33.	Zbyt mała liczba zakładów gospodarowania odpadami; wśród stosowanych metod zagospodarowania odpadów komunalnych nadal dominuje składowanie na składowiskach.	W trakcie budowy i modernizacji jest 15 zakładów zagospodarowania odpadów. W trakcie prac przygotowawczych jest budowa spalarni odpadów w Szczecinie i Koszalinie.
34.	Brak dobrze funkcjonujących systemów selektywnego zbierania i odbierania odpadów ulegających biodegradacji, opakowań, olejów odpadowych, sprzętu elektrycznego i odpadów niebezpiecznych.	Aktualny.
35.	Brak rozwiniętego systemu unieszkodliwiania osadów ściekowych w drodze kompostowania.	Aktualny.
36.	Niekontrolowany demontaż i porzucanie pojazdów wycofanych z eksploatacji.	Aktualny.
37.	Zbyt wolno przebiegający proces wycofywania z użytkowania urządzeń zawierających PCB.	Aktualny.
38.	Powolny proces usuwania wyrobów zawierających azbest; brak ogólnodostępnych środków wspomagających usuwanie azbestu z gospodarstw domowych.	Aktualny.
39.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców gmin i miast w sprawach przedsięwzięć inwestycyjnych służących poprawie gospodarki odpadami komunalnymi.	Aktualny.
40.	Odpady fabryki Wiskord (w upadłości) w Szczecinie zdeponowane na składowiskach.	Aktualny.
41.	Brak ogólnodostępnego składowiska odpadów przemysłowych.	Aktualny.

3.15. Obszary problemowe

3.15.1. Ludnościowe obszary problemowe

Za ludnościowe obszary problemowe w PZPWZ uznano gminy, w których:

- depopulacja w latach 1999-2007 przekroczyła 4,5% i wskaźnik bezrobocia jest wyższy niż 15%,
- depopulacja przekroczyła 4,5%, bezrobocie nie przekroczyło 15%, ale jest większe niż 12,5%,
- wskaźnik bezrobocia przekroczył 15%, depopulacja nie przekroczyła 4,5%, ale jest większa niż 3%.

W latach 2008-2010 obserwowano kontynuację zjawisk opisanych w planie na tym samym obszarze. Największy rzeczywisty spadek liczby mieszkańców w zaledwie 2 lata (w PZPWZ obserwacja dotyczyła 8 lat) nastąpił na obszarach wiejskich gmin: Mirosławiec (-6,4%), Łobez (-4,2%), Dobra (-3,8%), Ińsko (-3,1%), Rąbino (-2,3%), Trzcina-Zdrój (-2,3%), Wierzchowo (-2,2%), Czaplinek (-1,8%). Najwięk-

szą depopulację odnotowały miasta: Lipiany (2,7%), Suchań (2,0%) Wolin (1,8%), Dziwnów (1,8%) Drawno (1,6%). Największy spadek liczby ludności nastąpił w gminie Będzino (-10,9%), ale spowodowane to było włączeniem dwóch obrębów gminy (Jamno i Łabusz) do Koszalina.

Wskaźnik bezrobocia w roku 2010, podobnie jak w 2008, był najwyższy w gminach odległych od dużych miast. Najwyższe wartości osiągnął w gminach: Białogard (21,3%), Barwice i Tychowo (po 20,4%), następnie w gminach Grzmiąca, Brzeźno, Karlino, Przelewice, Świerżno, Rąbino, Biały Bór, Polanów.

Ludnościowe obszary problemowe nadal obejmują tereny w centralnej i wschodniej części województwa, oddalone od dużych miast.

3.15.2. Aglomeracyjne obszary problemowe

Analiza migracji w latach 2008-2010 pozwala uznać, że koncentracja ludności następuje w dalszym ciągu na obszarach aglomeracji szczecińskiej i koszalińsko-kołobrzeskiej. Dodatkowo saldo migracji w województwie zanotowano niemal wyłącznie w gminach leżących w sąsiedztwie Szczecina, Koszalina i Kołobrzegu.

3.15.3. Infrastrukturalne obszary problemowe

Gospodarka wodna

Obszarami problemowymi w dziedzinie gospodarki wodnej pozostają:

- zlewnia jeziora Miedwie (rzeka Płonia), z której zaopatrywany jest w wodę Szczecin, i w związku z tym występuje konieczność zahamowania degradacji jakościowej zasobów wód,
- zachodnia część pasa nadmorskiego (polska część wyspy Uznam), gdzie występuje deficyt wody w okresie letnim.

Elektroenergetyka

Obszarami problemowymi w dziedzinie elektroenergetyki pozostają:

- rejon od elektrowni Dolna Odra do stacji Reclaw i dalej część pasa nadmorskiego w kierunku wschodnim po Kołobrzeg; występuje tu znaczący wzrost poboru mocy w sezonie letnim,
- rejon w południowo-wschodniej części województwa, zasilany jednostronnie linią 110 kV z Piły (gminy: Wałcz, Mirosławiec, Tuczno, Człopa, Kalisz Pomorski, Drawno, Recz, Dobrzany).

Operatorzy sieci prowadzą działania związane m.in. z poprawą warunków zasilania odbiorców, ale jest to proces wymagający czasu. Wynika to m.in. z wieloetapowości procesu inwestycyjnego i przedłużających się procedur administracyjnych.

Gazownictwo

Nadal istnieje „wąskie gardło” w zasilaniu województwa w gaz, jakim jest zmniejszona przepustowość gazociągu relacji Skwierzyna - Barlinek - Police na odcinku Kotowo - Goleniów. Zasilanie w gaz w północnej części województwa poprawiło się po włączeniu do eksploatacji w 2011 r. tłoczni gazu Goleniów.

OBSZARY PROBLEMOWE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Powiększająca się dysproporcja między obszarami depopulacji i bezrobocia a obszarami wzrostu.	Aktualny.
2.	Słaba sieć osadnicza i słaba dostępność do głównych miast.	Aktualny.
3.	Utrzymujące się wysokie bezrobocie.	Aktualny.

OBSZARY PROBLEMOWE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
4.	Aglomeracja koszalińsko-kołobrzeska ma największy potencjał ludnościowy pomiędzy Szczecinem a Gdańskiem (220 tys. mieszkańców); następuje rozwój funkcji miejskich Kołobrzegu o zasięgu regionalnym i krajowym.	Aktualny.
5.	Duży potencjał usług wyższego rzędu w Koszalinie, w tym szkolnictwa wyższego.	Aktualny.
6.	Dobrze rozwinięte usługi medyczne Koszalina i Kołobrzegu.	Aktualny.
7.	Kołobrzeg jest najbliższym portem i obszarem morskim Wielkopolski.	Aktualny.
8.	Degradacja jakościowa zasobów wód w zlewni jeziora Miedwie.	Aktualny.
9.	Deficyt wody przeznaczonej do spożycia na polskiej części wyspy Uznam (Świnoujście) w okresie letnim.	Aktualny.
10.	Zużycie techniczne sieci elektroenergetycznej.	Aktualny.
11.	Brak pewności zasilania, niedotrzymywanie standardów jakościowych dostarczanej energii.	Aktualny.

3.16. Szczeciński obszar funkcjonalny

Szczecin jest potencjalnym miastem metropolitalnym, które wraz ze swoją strefą bezpośredniego oddziaływania stanowi obszar metropolitalny – najważniejszy w województwie obszar rozwoju. Stawiany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego cel strategiczny – wzrost konkurencyjności obszaru w przestrzeni polskiej i międzynarodowej – nie zmienił się, podobnie jak cele pośrednie: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i rozwój innowacyjności, rozwój funkcji metropolitalnych oraz podniesienie jakości życia i gospodarowania.

Po wejściu w życie KPZK 2030 możliwe będzie używanie nazwy „obszar metropolitalny” zamiast „obszar funkcjonalny”.

3.16.1. Szczeciński obszar funkcjonalny w przestrzeni krajowej i europejskiej

Szczeciński obszar funkcjonalny (SOF) leży w południowo-zachodniej części basenu Morza Bałtyckiego i jest największym obszarem aglomeracyjnym między Hamburgiem i Trójmiastem. Szczecin jest najbardziej oddalonym od Warszawy miastem wojewódzkim, leżącym blisko światowych metropolii: Berlina i Hamburga oraz Øresund, co predysponuje miasto do pełnienia funkcji bramy, przez którą będą mogły napływać przedsięwzięcia, technologie i działania społeczno-kulturalne.

3.16.2. Delimitacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego

Rdzeniem SOF jest Szczecin i powiązane z nim bezpośrednio otoczenie. Przeprowadzona dla potrzeb PZPWZ analiza powiązań funkcjonalnych i teoretycznych (dojazdów do pracy) oraz analiza cech miejskich gmin prowadzi do wniosku, że najsilniej powiązane ze Szczecinem są gminy: Dobra (Szczecińska), Kołbaskowo, Gryfino, Stare Czarnowo, Kobylanka, Goleniów, Police, Nowe Warpno i miasto Stargard Szczeciński.

3.16.3. Środowisko przyrodnicze i krajobraz

Środowisko przyrodnicze

Struktura użytkowania ziemi w SOF jest stabilna: 38% stanowią lasy, 11,2% wody powierzchniowe, 49% obszary ochrony przyrody.

O ok. 175 ha zwiększyła się powierzchnia obszarów chronionych siedlisk Natura 2000. Powstał nowy obszar pod nazwą Jeziora Wełtyńskie, zlokalizowany – oprócz niewielkiego fragmentu – na istniejącym wcześniej obszarze ochrony ptaków. Powiększony został obszar Wzgórz Bukowych.

Na terenie SOF występują kopaliny pospolite:

- surowce ilaste ceramiki budowlanej (złoża udokumentowane nieeksploatowane) w Przęsocinie, Wąwelnicy i Szczecinie (Bukowo-Płonia),
- piaski w Łozienicy (gmina Goleniów),
- kruszywo naturalne w Ciechnie, Mostach i Danowie (gmina Goleniów),
- torfy w Pilchowie, Sławoszewie, Tanowie (gmina Police) oraz w Dębinie (gmina Stare Czarnowo),
- żwir w Karwowie (gmina Kołbaskowo).

Krajobraz kulturowy

W 2008 roku w szczecińskim obszarze funkcjonalnym (metropolitalnym) i subregionie metropolitalnym było 787 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W maju 2012 r. było ich 847; jest to 30% ogólnej liczby zabytków województwa. 17 września 2010 r. rozporządzeniem Prezydenta RP za pomnik historii uznany został zespół kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średnio-wieczne mury obronne wraz z bramami i basztami w Stargardzie Szczecińskim.

3.16.4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna i sieć osadnicza

Charakterystyka struktury funkcjonalno-przestrzennej

Śródmieście Szczecina skupia w sobie funkcje o charakterze metropolitalnym. Podstawowy układ przestrzenny tworzą Szczecin, jako centrum, 4 miasta średniej wielkości (Police, Goleniów, Gryfino i Stargard Szczeciński) oraz małe miasto Nowe Warpno i ośrodki wiejskie.

Układ miejski Szczecina jest przekształcany przez „rozlewającą” się zabudowę. Zabudowa rozrasta się w kierunku gminy Dobra (Bezrzecze i Mierzyn jako główne cele „emigracji” z miasta), wzdłuż dróg krajowych nr 10 i nr 13 oraz w gminie Police wzdłuż dróg wojewódzkich nr 114 i nr 115. Tereny przemysłowe i portowe koncentrują się w paśmie Odry: od Nowego Czarnowa, przez Gryfino, Żydowce, Pomorzany, port Szczecin, tereny stoczniowe w północnych dzielnicach Szczecina aż po Police. Dużą rolę w strukturze miasta odgrywają wody i kompleksy leśne.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej SOF wyodrębniono 5 stref:

- centrum, stanowiące rdzeń układu i skupiające większość funkcji o charakterze metropolitalnym,
- strefę miejską – Szczecin lewo- i prawobrzeżny, także przylegające do miasta tereny silnie zabudowane (Załom, Mierzyn, Bezrzecze, Przeclaw i Warzymice), będące obszarem intensywnego osiedlania,
- strefę ośrodków równoważących rozwój – miasta Goleniów, Gryfino, Stargard Szczeciński oraz Police,
- strefę ekstensywnej urbanizacji – tereny podmiejskie z intensywnie rozwijającą się zabudową jedno- i wielorodzinną, wsie zatracające charakter rolniczy,
- tereny otwarte i leśne – obszar o krajobrazie półnaturalnym, rolniczym, leśnym oraz wodnym.

Utrzymuje się trend kontrurbanizacyjny i zjawisko „rozlewania się” Szczecina. Wiele osób wyprowadza się ze śródmieścia do dzielnic peryferyjnych (Mierzyn, Bezrzecze, Załom). Miasta satelickie Szczecina (Police, Goleniów, Gryfino i Stargard Szczeciński) rozwijają usługi o charakterze ponadgminnym.

Sieć osadnicza

PZPWZ wprowadza podział szczecińskiego obszaru funkcjonalnego (metropolitalnego) według zasięgu usług jednostki osadniczej. Podział ten wygląda następująco:

- ośrodek o znaczeniu ponadregionalnym, potencjalnym metropolitalnym – Szczecin wraz z ośrodkami dzielnicowymi i osiedlowymi,
- ośrodek o znaczeniu regionalnym, ponadpowiatowym – Stargard Szczeciński,

- ośrodki o znaczeniu subregionalnym, ponadgminnym – Goleniów, Gryfino, Police,
- ośrodki o znaczeniu lokalnym, gminnym – Nowe Warpno, Dobra Szczecińska, Kołbaskowo, Kobylanka, Stare Czarnowo,
- ośrodki wspomagające ośrodki gminne w zakresie usług podstawowych, krystalizujące sieć osadniczą – Przeclaw, Mierzyn, Dołuje, Bezrzecze, Tanowo, Kliniska, Mosty, Gardno.

3.16.5. Ludność i warunki życia

Zmiany demograficzne

Liczba ludności w szczecińskim obszarze funkcjonalnym, która w 2008 roku wynosiła 618,8 tys., wzrosła do 619,6 tys.. Na tym obszarze mieszka zatem 36% ogółu ludności województwa.

Trend migracji wewnątrz samego obszaru utrzymuje się. Widać wyraźny odpływ ludności z obszarów miejskich i wzrost liczby ludności na obszarach wiejskich. W okresie objętym analizą największy wzrost liczby ludności odnotowała gmina Dobra (Szczecińska) – o ponad tysiąc. Stale wzrasta liczba ludności na obszarze wiejskim gminy Police (wsie Tanowo, Sławoszewo i Bartoszewo). Największy spadek liczby ludności nastąpił w Szczecinie – 700 osób w 2010 roku. Było to skutkiem ujemnego salda migracji (290 osób) i ujemnego przyrostu naturalnego (411 osób). W Szczecinie mieszka 65% ludności SOF. Zmniejsza się też liczba mieszkańców miast Stargardu Szczecińskiego i Gryfina. W gminie Stare Czarnowo, z kolei, liczba ludności wzrosła o 31 osób – do 3 812. Na terenach wiejskich SOF mieszka 9% ludności, a w miastach 91%. Nastąpił spadek odsetka ludności miejskiej o 2 punkty procentowe.

Mierzyn jest największą miejscowością w gminie Dobra; w 2009 roku liczył 5 409 mieszkańców, co oznacza wzrost o 50% w stosunku do roku 2003. Dla Warzymic i Przeclawia brak jest aktualnych danych – zakłada się, że liczba ich mieszkańców wzrosła od czasu uchwalenia planu.

Największa różnica między zameldowaniami i wymeldowaniami występuje w: gminie Dobra (saldo dodatnie), w Szczecinie (saldo ujemne) i na obszarze miejskim gminy Police (saldo ujemne). Powody migracji wewnątrz obszarów w stosunku do tych opisanych w planie nie zmieniają się. Przyczyną jest poszukiwanie lepszych warunków mieszkaniowych (niska jakość tkanki mieszkaniowej w centrum Szczecina, przeludnione centrum) i w rezultacie przenoszenie się poza granice miasta. Gmina Dobra jest najatrakcyjniejsza ze względu na najlepszą dostępność do centrum miasta.

Zasoby mieszkaniowe

W roku 2010 na obszarze SOF było ponad 235 tys. mieszkań. W stosunku do roku 2008 powierzchnia użytkowa wzrosła do 15 mln m². Mieszkaniec SOF dysponuje 24,3 m² powierzchni mieszkania; wskaźnik ten wzrósł od 2008 r. o 0,8 m². Najlepsza sytuacja w dalszym ciągu występuje w gminie Dobra, gdzie na jednego mieszkańca przypada ok. 42 m². Powyżej 30 m² na osobę mają: gmina Kobylanka (33 m²), obszar wiejski gminy Nowe Warpno i miasto Nowe Warpno (30 m²). Najmniejszą powierzchnią dysponują mieszkańcy Polic (19 m²), Gryfina (20 m²) i Stargardu Szczecińskiego (21 m²). W Szczecinie wskaźnik ten zwiększył się o 0,6 m² – do 24,4 m². Sytuacja mieszkaniowa w samym mieście nieznacznie poprawiła się.

3.16.6. Uwarunkowania gospodarcze

W 2011 roku w szczecińskim obszarze funkcjonalnym (metropolitalnym) województwie zachodniopomorskim było zarejestrowanych ponad 91 tys. podmiotów gospodarczych, co stanowi 42% ogółu podmiotów gospodarczych w województwie. w porównaniu z rokiem 2008 jest to o 1,5 tys. więcej. W branży usługowej liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 1 tys. i wynosi 71 tys.

Wciąż największa liczba podmiotów zarejestrowana jest w sekcjach G (handel, naprawa) – 33%, K (obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej) – 29%, oraz I (transport i łączność) – 11%. Struktura działalności usługowej zasadniczo nie zmieniła się.

Liczba turystów goszczących w SOF wzrosła nieznacznie – z 435 tys. do 440 tysięcy. W dalszym ciągu Szczecin pozostaje głównym ośrodkiem turystycznym, ma najlepszą bazę noclegową w SOF. Przeważają turyści weekendowi.

3.16.7 Powiązania komunikacyjne

Szczecin, miasto rdzeniowe szczecińskiego obszaru funkcjonalnego (metropolitalnego) leży na skrzyżowaniu europejskich szlaków transportowych:

- drogowych – autostrady A6 i drogi krajowej nr 6 w ciągu międzynarodowej drogi E28 oraz drogi krajowej nr 3 (S3) w ciągu międzynarodowej drogi E65,
- kolejowych – linii C-E59/E59 (nr 401 Świnoujście - Szczecin), rozgałęziającej się na C-E59 (linia nr 273 Szczecin - Wrocław) i E59 (linia nr 351 Szczecin - Poznań) oraz linii w kierunku Berlina i Pasewalku.

Ponadto przez SOF prowadzi Odrzańska Droga Wodna z portami w Szczecinie i Policach. Znajduje się tu również port lotniczy Szczecin-Goleniów.

Stan infrastruktury

W stosunku do stanu przedstawionego w PZPWZ w infrastrukturze SOF zaszły następujące zmiany:

- obwodnica śródmiejska Szczecina – planowane zakończenie V etapu 1 września 2012 r.,
- ruszyła budowa trasy północnej, która połączy północne dzielnice Szczecina z Policami,
- trwa przebudowa głównej ulicy wyjazdowej ze Szczecina w kierunku wschodnim (ul. Struga) – planowane zakończenie inwestycji w sierpniu 2013 r.,
- 3 listopada 2011 r Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie wydała decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych dla budowy zachodniego drogowego obejścia miasta Szczecina; decyzja ustala wariant przebiegu obwodnicy oraz sposób przeprawy Police - Święta w postaci tunelu drążonego.

Transport publiczny

Miasto Szczecin złożyło wniosek o dofinansowanie budowy szczecińskiego szybkiego tramwaju z funduszy UE, który usprawnić ma komunikację przede wszystkim między prawo- i lewobrzezną częścią miasta. Przetarg na wykonawcę ma ruszyć w II kwartale 2012 roku.

3.16.8. Infrastruktura techniczna

Energetyka

W SOF w zakresie zasilania w energię nastąpiły następujące zmiany w stosunku do roku 2008:

- w elektrowni Szczecin oddano do użytku największy w Polsce kocioł opalany biomasą,
- realizowana jest gazyfikacja gmin; gminy Police, Goleniów i Gryfino są już zgazyfikowane w 50% lub powyżej tego wskaźnika,
- w Stargardzie Szczecińskim uległa likwidacji ciepłownia geotermalna (w 2011 r. ciepłownia zmieniła właściciela i być może będzie reaktywowana).

Telekomunikacja i teleinformatyka

Najwięcej węzłów sieci szerokopasmowej i połączeń wykorzystujących włókno światłowodowe jako medium jest skupionych wokół Szczecina i w północnej części powiatu gryfińskiego. Poza ośrodkami miejskimi dostęp do Internetu jest ograniczony.

Gospodarka wodno-ściekowa

Głównym źródłem zaopatrzenia Szczecina w wodę pozostaje ujęcie wód powierzchniowych na jeziorze Miedwie, a na obszarach wiejskich w zaopatrzeniu w wodę znaczny udział mają małe wodociągi lokalne, bazujące na rozdrobnionych ujęciach wód podziemnych. Natomiast zapotrzebowanie na wodę do celów przemysłowych pokrywane jest przede wszystkim z ujęć własnych, przy zdecydowanej przewadze ujęć powierzchniowych.

Stan jakościowy wód w SOF jest dość dobry. Nie występują większe zagrożenia ilościowe dla tych wód.

W SOF wszystkie gminy objęto systemami kanalizacyjnymi i wyznaczono 17 priorytetowych aglomeracji kanalizacyjnych.

Zagrożenia powodziowe

Największe zagrożenie występuje nadal w estuarium Odry. Główne zagrożenie stanowią wezbrania sztormowe, wywołujące cofkę. Najbardziej zagrożone powodzią gminy to: Widuchowa, Gryfino, Goleniów, Dziwnów, Szczecin, Świnoujście, Stargard Szczeciński, Nowe Warpno.

Gospodarka odpadami

W kwietniu 2012 r. wyłoniono wykonawcę na budowę zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów w Szczecinie; inwestycja ma być uruchomiona do końca 2015 r.

Na składowisku odpadów w Leśnie Górnym (gmina Police) w kwietniu 2012 uruchomiono instalację do przyjmowania odpadów z okolicznych gmin i przetwarzania ich na paliwo stałe o wysokiej kaloryczności.

Diagnoza stanu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego (metropolitalnego), sformułowana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego aktualna. Zmiany, które zaszły od chwili uchwalenia planu, nie miały istotnego wpływu na uwarunkowania przestrzenne.

SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
1.	Ograniczona dostępność inwestycyjna terenów szczecińskiego obszaru funkcjonalnego ze względu na obszary podlegające ochronie: <ul style="list-style-type: none"> – rezerwaty przyrody 1,1%, bez dostępności inwestycyjnej, – lasy, obszary objęte ustawowymi formami ochrony, zlewnie wód wysokiej jakości, gleby wysokiej jakości 75,5%, dostępność z ograniczeniami.	Aktualny.
2.	Zagrożone zasoleniem są wody podziemne w okolicy Polic, Nowego Warpna i Stepnicy.	Aktualny.
3.	Zagrożenie powodziowe stwarza rzeka Odra (wszystkie genetyczne rodzaje powodzi).	Aktualny.
4.	W SOF występują kopaliny pospolite: kruszywa naturalne, piaski kwarcowe, surowce ilaste, kreda jeziorna, torfy borowinowe i ogrodnicze.	Aktualny.
5.	Transgraniczny system obszarów chronionych obejmuje Zalew Szczeciński, Roztokę Odrzańską, jezioro Dąbie, dolinę Odry, strefę nadbrzeżną Odry i Zalewu, wybrzeże Bałtyku z wyspami Uznam i Wolin.	Aktualny.
6.	Degradacja krajobrazu przyrodniczego i kulturowego chaotyczną zabudową „rozlewających się” miast.	Aktualny.
7.	Zły stan techniczny zabytkowych obiektów.	Aktualny.
8.	Brak ochrony współczesnych dóbr kultury.	Aktualny.
9.	Brak wsparcia rdzenia Szczecina.	Aktualny.
10.	Duże obszary przemysłowe w centrum Szczecina.	Aktualny.
11.	Słabo zorganizowane atrakcyjne obszary miasta – przestrzenie nadwodne miast: Szczecina, Goleniowa, Gryfina i Polic.	Aktualny.

SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
12.	Jednofunkcyjna, głównie mieszkaniowa zabudowa obszarów podmiejskich (Bezrzecze, Dołuże, Mierzyn, Przeclaw, Szczecin Załom) powodująca zwiększone zapotrzebowanie na transport do oddalonych ośrodków usługowych.	Aktualny.
13.	Antropopresja na obszary przyrodnicze i degradacja krajobrazów otwartych.	Aktualny.
14.	Słabo rozwinięty ośrodek lokalny Szczecin Dąbie.	Aktualny.
15.	Spadek liczby ludności w centrum Szczecina z jednoczesnym wzrostem w dzielnicach peryferyjnych i na obszarach podmiejskich.	Aktualny.
16.	Mała powierzchnia i niski standard mieszkań, zwłaszcza w centrach miast.	Aktualny.
17.	Dominująca rola Szczecina i szczecińskiego obszaru funkcjonalnego w gospodarce województwa.	Aktualny.
18.	Redukcja lub likwidacja potencjałów dotychczas dominujących gałęzi przemysłu.	Aktualny.
19.	Rosnące znaczenie sektora usług w działalności gospodarczej, zwłaszcza w Szczecinie.	Aktualny.
20.	Niski poziom innowacyjności w przemyśle.	Aktualny.
21.	Tereny poprzemysłowe i powojkowe (Szczecin, Stargard Szczeciński).	Aktualny.
22.	Słabnąca konkurencyjność portu w Szczecinie w stosunku do portów niemieckich (technologie przeładunków, połączenia komunikacyjne).	Aktualny.
23.	Mała, w stosunku do potencjału, rola portów nad Zalewem Szczecińskim.	Aktualny.
24.	Stosunkowo słabo wykorzystany potencjał turystyczny szczecińskiego obszaru funkcjonalnego, zwłaszcza Zalewu Szczecińskiego i jezior.	Aktualny.
25.	Dobre położenie na skrzyżowaniu szlaków transportowych i różnorodność rodzajów transportu.	Aktualny.
26.	Brak sprawnego systemu komunikacji miejskiej, ograniczenie jego zasięgu do granic administracyjnych miasta Szczecina, Polic oraz w minimalnym zakresie Dobrej (Mierzyn) i Kołbaskowa (Przeclaw), zwiększające się koszty kongestii, wydłużanie czasów dojazdu.	Aktualny.
27.	Dobrze rozwinięta sieć kolejowa w obszarze, przy jednoczesnym słabym jej wykorzystaniu i praktycznie żadnym wykorzystaniu w transporcie publicznym.	Aktualny.
28.	Niewydolny układ dróg wyjazdowych ze Szczecina, zwłaszcza w kierunku południowym (na drogę S3 węzeł Klucz) i zachodnim.	Aktualny.
29.	Niskie wykorzystanie transportu wodnego śródlądowego i morskiego.	Aktualny.
30.	Prognozowany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.	Aktualny.
31.	Długi okres eksploatacji funkcjonujących urządzeń w źródłach konwencjonalnych.	Aktualny.
32.	Zły stan techniczny obiektów sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, w wielu przypadkach nieprzystosowanych do aktualnych obciążeń i warunków pracy.	Aktualny.

SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapis w planie	Ocena aktualności
33.	Konflikty linii napowietrznych 110 i 220 kV z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem przestrzennym w Szczecinie.	Aktualny.
34.	W gazociągu magistralnym Skwierzyna - Barlinek - Police brak rezerw przesyłowych.	Aktualny.
35.	Brak gazowej sieci dystrybucyjnej wysokiego oraz średniego ciśnienia, w szczególności na obszarach wiejskich.	Aktualny.
36.	Emisja szkodliwych substancji do atmosfery; nieosiąganie parametrów emisji spełniających polskie i unijne normy w zakresie ochrony środowiska; głównym paliwem w ciepłowniach i kotłowniach dużej mocy jest paliwo węglowe (węgiel, miał węglowy, koks).	Aktualny.
37.	Ograniczone możliwości rozwoju energetyki wiatrowej	Aktualny.
38.	Dobre warunki do eksploatacji wód geotermalnych.	Aktualny.
39.	Korzystne warunki do pozyskiwania biomasy.	Aktualny.
40.	W granicach SOF występują obszary, gdzie zasięgi niektórych operatorów telefonii komórkowej są słabe lub w ogóle niedostępne	Aktualny.
41.	Na terenach wiejskich SOF występują problemy z dostępem do łącz szerokopasmowych.	Aktualny.
42.	Brak publicznych punktów dostępowych do Internetu.	Aktualny.
43.	Wały przeciwpowodziowe w większości nie spełniają wymogów normatywnych; 93% nie spełnia nawet parametrów najniższej, IV klasy.	Aktualny.
44.	Brak planu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.	Aktualny.
45.	Niedostateczna liczba zakładów gospodarowania odpadami; wśród stosowanych metod zagospodarowania odpadów komunalnych nadal dominuje składowanie niesegregowanych odpadów na składowiskach; na nielicznych obiektach prowadzi się odzysk surowców wtórnych.	Aktualny.
46.	Brak dobrze funkcjonujących systemów selektywnego zbierania i odbierania odpadów ulegających biodegradacji oraz niebezpiecznych, powstających w gospodarstwach domowych; selektywna zbiórka odpadów ogranicza się jedynie do odzysku opakowań.	Aktualny.

3.17. Obszary wiejskie

3.17.1. Ludność wiejska

Największymi obszarami koncentracji ludności wiejskiej są gminy wiejskie w sąsiedztwie dużych miast: Dobra (Szczecińska), Wałcz, Stargard Szczeciński, Goleniów, Kołbaskowo, Gryfino. We wszystkich, z wyjątkiem gminy Wałcz, nastąpił wzrost liczby ludności. Najmniej mieszkańców mają obszary wiejskie gmin: Nowe Warpno (0,4 tys.), Międzyzdroje (1,1 tys.), Dziwnów (1,2 tys.), Ińsko (1,5 tys.), Lipiany (1,9 tys.). Największy wzrost liczby ludności wiejskiej nastąpił w szczecińskim obszarze funkcjonalnym (migracje ze Szczecina). Natomiast obszarami depopulacyjnymi są gminy w centrum województwa i część gmin położonych przy jego wschodniej i południowo-wschodniej granicy. Największy, 15-procentowy ubytek ludności wiejskiej od roku 2008 nastąpił w powiecie białogardzkim, lecz było to następstwem decyzji administracyjnej: Tychowo otrzymało prawa miejskie. Prawa miejskie otrzymało także Gościno w powiecie kołobrzeskim.

Konsekwencją zmian w ekonomicznych grupach wieku – wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz niskiego napływu nowych pokoleń – na obszarach wiejskich jest obniżenie współczynnika obciążenia demograficznego.

Wzrosło dodatnie ogólne saldo migracji oraz migracje wewnętrzne między miastem i wsią. Ponadto obszar wiejski z emigracyjnego przeistoczył się w imigracyjny. Przy przewidywanym spadku liczby ludności ogółem odsetek ludności zamieszkującej obszary wiejskie będzie prawdopodobnie wzrastał (nie licząc wahań wynikających ze zmiany statusu danej jednostki osadniczej).

Rok 2008 był ostatnim rokiem spadku bezrobocia na obszarach wiejskich; kształtowało się ono wtedy na poziomie 14%. W IV kwartale 2011 wskaźnik ten wynosił 17,9%. Liczba mieszkańców wsi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spadła o 4,3% w stosunku do 2008 roku.

Tabela 11. Podstawowe dane o stanie, ruchu naturalnym i migracji ludności wiejskiej wraz z województwie zachodniopomorskim.

Wyszczególnienie	2008	2010	Zmiana w %
Ludność	528 899	528 563	-0,1
Małżeństwa	3 760	3 053	-23,2
Urodzenia żywe	6 246	6 148	-1,6
Zgony	5 075	5 091	0,3
w tym niemowląt	33	31	-6,5
Przyrost naturalny	1 171	1 057	-10,8
Migracje wewnętrzne			
napływ	9 182	9 255	0,8
odpływ	8 112	7 950	-2,0
saldo	1 070	1 305	18,0
Migracje zagraniczne			
imigracja	116	145	20,0
emigracja	162	136	-19,1
saldo	-46	9	
Ogólne saldo migracji	1 024	1 314	22,1
Małżeństwa na 1000 ludności	7,1	5,7	-24,6
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,7	11,6	-0,9
Zgony na 1000 ludności	9,5	9,6	1,0
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,2	2,0	-0,9
Ogólne saldo migracji na 1000 ludności	1,9	2,5	31,6
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	5,3	5,0	-5,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.17.2. Infrastruktura techniczna i społeczna na obszarach wiejskich

W dalszym ciągu obszary wiejskie województwa są zdywersyfikowane pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Największe zagęszczenie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej występuje w gminach wiejskich leżących nad morzem: Kołobrzeg, Dziwnów, Rewal.

Nie zmieniła się sytuacja w zaopatrzeniu obszarów wiejskich w energię elektryczną. W części zachodniej województwa są rejon, w których występują zagrożenia bezpieczeństwa zasilania poszczególnych jednostek osadniczych lub większych obszarów, natomiast w części wschodniej istnieją rezerwy w przepustowości linii 110 kV. Wzrasta powoli stopień zgazyfikowania terenów wiejskich – na koniec 2008 r. z gazu sieciowego korzystało 12,3% ludności wiejskiej, w 2010 r. było to już 17%.

Liczba mieszkań na obszarach wiejskich wzrosła ze 157,9 tys. w roku 2008 do 160,3 tys. w roku 2010. Przeciętna liczba osób w jednym mieszkaniu nieznacznie spadła i wynosi 3,29.

W dziedzinie infrastruktury społecznej kontynuowany jest proces likwidacji szkół podstawowych trwający od lat 90-tych. Po ustabilizowaniu w latach 2009-2010 liczby szkół na 274 od 2011 wraz z wdrażaniem reformy oświatowej będą zamykane kolejne szkoły oraz przedszkola, których liczba jest trudna do oszacowania, gdyż zależy od splotu różnych czynników: demograficznych, finansowych i społeczno-politycznych.

Wzrosła liczba ambulatoryjnych placówek ochrony zdrowia na wsi z 93 do 116, zwłaszcza niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, przy jednoczesnym spadku liczby publicznych ośrodków.

Liczba ośrodków kultury, kin, bibliotek i punktów bibliotecznych na obszarach wiejskich w tym okresie także spadła: bibliotek z 243 na 240, punktów bibliotecznych z 81 na 70, kin z 4 na 2, domów kultury, świetlic, klubów łącznie z 318 na 197 (w 2011 r.).

3.17.3. Przedsiębiorczość i wielofunkcyjny rozwój

Jakkolwiek rolnictwo pozostaje podstawową funkcją obszarów wiejskich, to jego znaczenie w dochodach gospodarstw domowych maleje. Coraz większą rolę odgrywa praca najemna i niezarobkowe źródła dochodów (renty, emerytury i inne).

W stosunku do 2008 roku liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na obszarach wiejskich województwa wzrosła z 44 277 do 46 587. Ogólny obraz firm działających na terenach wiejskich zmienił się nieznacznie – nadal dominują firmy z dziedziny handlu i naprawy pojazdów, budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz rolnictwa, leśnictwa i rybactwa.

3.17.4. Rolnicze strefy funkcjonalno-przestrzenne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wprowadził podział obszarów wiejskich na sześć stref funkcjonalno-przestrzennych, nadal aktualny:

- strefa z rozwiniętą funkcją turystyczną i chronionymi obszarami przybrzeżnymi oraz rolnictwem jako uzupełnieniem (głównie gminy nadmorskie),
- strefa z ekstensywnym zagospodarowaniem o znacznym udziale obszarów leśnych i cennych przyrodniczo, predysponowana do rozwoju rolnictwa ekologicznego (głównie gminy w pasie pojezierzy),
- strefy podmiejskie dużych miast o ekstensywnej zabudowie, naturalne zaplecze obszarów silnie zurbanizowanych, gdzie dominuje funkcja mieszkaniowa z dopełniającą (pierwotną) rolniczą,
- strefa z dominującym wysokotowarowym rolnictwem (tereny o najlepszych warunkach glebowych w rejonie Pyrzyce),
- strefa z dominującą funkcją produkcyjną i wielkoobszarowymi gospodarstwami (Wysoczyzna Łobeska),
- strefa bez dominującej funkcji (w bezpośrednim sąsiedztwie wybrzeża Bałtyku oraz na wschód od aglomeracji szczecińskiej).

3.17.5. Rozwój lokalny

Współczynnik rozwoju wspólnot terytorialnych uwzględnia:

- wskaźnik udziału dochodów własnych gminy w dochodach ogółem w danym okresie,
- wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w danym okresie,
- stopę ubóstwa (liczba mieszkańców gminy otrzymujących pomoc za pośrednictwem gminnych służb pomocy społecznej),
- stopę bezrobocia (odsetek bezrobotnych mieszkańców danego obszaru w stosunku do ogółu czynnych zawodowo).

W okresie 2008-2010 nie zaszły istotne różnice w poziomie rozwoju gmin wiejskich. Najwyżej sklasyfikowane gminy znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecina, Kołobrzegu i wybrzeża Bałtyku. Najniżej plasują się gminy wiejskie w powiatach białogardzkim, świdnickim oraz szczecińskim.

OBSZARY WIEJSKIE DIAGNOZA STANU		
Lp.	Zapisy w planie	Ocena aktualności
1.	Likwidacja uspołecznionego sektora rolnego spowodowała ograniczenia podstawowej funkcji obszarów wiejskich, jaką było rolnictwo.	Aktualny.
2.	Występuje tendencja koncentracji ludności w gminach wiejskich sąsiadujących z dużymi i średnimi miastami i depopulacji na obszarach wiejskich w centrum województwa i przy jego południowej i południowo-wschodniej granicy.	Aktualny.
3.	Część obszarów wiejskich województwa charakteryzuje się dość dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, która na skutek zaniechań, braku remontów i konserwacji ulega dekapitalizacji.	Aktualny.
4.	Niedostateczna ilość i jakość infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich województwa, szczególnie w gminach o relatywnie szybkim przyroście liczby mieszkańców.	Aktualny, z nasilającą się tendencją zwłaszcza w dziedzinie edukacji i kultury.
5.	Zaznacza się ekspansja urbanizacyjna na tereny wiejskie, gdyż miasta nie posiadają wystarczającej ilości terenów, szczególnie dla potrzeb inwestycji terenochłonnych.	Aktualny.
6.	Utrzymują się wysokie niekorzystne wskaźniki poziomu rozwoju społecznego obszarów wiejskich, w tym rosnący udział bezrobotnych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych, duży odsetek ludzi korzystających ze świadczeń opieki społecznej (w gminach na obrzeżach województwa), likwidacja szkół i placówek kulturalnych.	Aktualny.
7.	Wzrost powierzchni obszarów chronionych (głównie Natura 2000) stwarza w lokalnej skali ograniczenia w zakresie zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów, przeznaczonych zwłaszcza na cele nierolnicze i inwestycyjne.	Aktualny.

3.18. Infrastruktura bezpieczeństwa państwa; tereny zamknięte

3.18.1. Infrastruktura bezpieczeństwa państwa

W sferze bezpieczeństwa państwa od 2010 r. nie zmieniły się zasadnicze uwarunkowania i kompetencje poszczególnych organów. I tak za bezpieczeństwo militarne państwa odpowiedzialne są Siły Zbrojne RP, natomiast zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie pozostałych zagrożeń spoczywa na administracji rządowej, samorządowej oraz innych podmiotach i instytucjach państwowych, a także na przedsiębiorcach, na których nałożono obowiązek realizacji zadań na rzecz obronności państwa.

Nie zmieniły się również określone w 2010 r. zasadnicze pozamilitarne zagrożenia bezpieczeństwa wynikające z:

- występowania zjawisk powodziowych w części województwa,
- występowania nagłych zjawisk pogodowych o charakterze katastroficznym na obszarze całego województwa,
- występowania innych nagłych zjawisk i sytuacji wynikających z uwarunkowań środowiskowych na obszarze całego województwa włącznie z linią brzegową morza,

- zagrożeń związanych z awariami przemysłowymi, skażeniami chemicznymi w otoczeniu zakładów produkcyjnych wykorzystujące i produkujące substancje niebezpieczne, instalacji przesyłowych, portów i terminali przeładunkowych,
- zagrożeń związanych z przewozem materiałów niebezpiecznych na sieci głównych dróg województwa, linii kolejowych, dróg wodnych śródlądowych i morskich (głównie w bezpośrednim sąsiedztwie torów podejściowych do portów),
- zagrożeń wynikających z eksploatacji ropy, gazu na obszarach górniczych na lądzie i w wodzie,
- zagrożeń w ruchu drogowym na wszystkich drogach i na przejazdach kolejowych,
- zagrożeń w ruchu lotniczym, głównie w strefie nalotu do lotnisk,
- innych zdarzeń wynikających z działalności człowieka.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r. jest aktualnym dokumentem, określającym doktrynę bezpieczeństwa kraju. Aktualny pozostaje ustalony w niej cel strategiczny: „zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych przez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukcję ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyzwań i umiejętne wykorzystanie pojawiających się szans, a także główne cele strategiczne”.

W ramach Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa na obszarze województwa zachodniopomorskiego w ramach pakietu inwestycyjnego CP2A0022 przewidziano:

- modernizację portu wojennego w Świnoujściu – zadanie zrealizowane w 2010 r.,
- modernizację lotniska w Świdwinie – zrealizowano 12 z przewidzianych 14 zadań, dla dwóch pozostałych trwają prace projektowe,
- modernizację lotniska w Mirosławcu – zrealizowano 13 z przewidzianych 15 zadań, dla dwóch pozostałych trwają prace projektowe, realizację przewiduje się w latach 2014-2017,
- modernizację składnicy wojskowej paliw w Cybowie – zrealizowana w czerwcu 2012 r.

3.18.2. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Terenami zamkniętymi są, zgodnie z definicją w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. „Prawo geodezyjne i kartograficzne” (Dz. U. z 2005 r. nr 240, poz. 2027 z późn. zm.), tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa. Status terenów zamkniętych mają wszystkie tereny jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej. Kategorie terenów zamkniętych porządkuje i określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 lipca 2003 r. w sprawie terenów zamkniętych niezbędnych dla obronności państwa (Dz. U. nr 141, poz. 1368). Tereny zamknięte, ustanowione przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej dla terenów kolejowych, podlegają ciągłej aktualizacji ze względu na zachodzące procesy przemian w strukturze własnościowej i funkcjonalnej. W sferze prawnej zmiany te miały odzwierciedlenie w zmianie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w wyniku której tereny zamknięte ustanowione przez ministra transportu mogą być objęte działaniami planistycznymi na poziomie gminnym (zmiana weszła w życie 21 października 2010 r.).

Rozmieszczenie terenów zamkniętych i ich stref ochronnych na obszarze województwa zachodniopomorskiego zostało określone na podstawie danych udostępnionych przez powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Szczecinie (we współpracy z Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Szczecinie) wg stanu na koniec pierwszego półrocza 2010 r.

Wg pozyskanych danych w 2010 r. na obszarze województwa jedynie 33% ogółu kompleksów, objętych tym wymogiem, miało strefy ochronne, łącznie z akceptacją samorządów terytorialnych co do ich zakresu. Dla 37% kompleksów trwała procedura ustanowienia stref, a pozostałe 30% wymagało wszczęcia postępowania.

Według zweryfikowanych danych na 2012 r.:

- 7 kompleksów wojskowych posiada strefy ochronne zaakceptowane przez samorządy terytorialne i ujęte w studium lub miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, co stanowi jedynie 19 % ogółu kompleksów wymagających ustanowienia stref,
- dla 6 kompleksów wojskowych (17 % ogółu kompleksów wymagających ustanowienia stref) opracowano w 2011 r. wnioski o ustanowienie stref ochronnych, a następnie poprzez WSzW Szczecin przekazano je do poszczególnych gmin; dwa wnioski zostały przyjęte przez samorządy terytorialne i trwają procedury uzgadniania i opiniowania dokumentów planistycznych z uwzględnieniem wnioskowanych stref ochronnych,
- dla 23 kompleksów istnieje konieczność opracowania wniosków o ustanowienie stref ochronnych (64 % ogółu kompleksów wymagających ustanowienia stref).

3.19. Predyspozycje i bariery rozwoju przestrzennego województwa

Predyspozycje rozwoju:

- * Węzłowe położenie województwa w układzie europejskim, w obrębie basenu Morza Bałtyckiego. Jest to najlepiej skomunikowany z Niemcami i Skandynawią region Polski, co predysponuje go do nawiązania ścisłej współpracy z regionami Berlina, Hamburga i Øresund (jednym z najbardziej innowacyjnych obszarów Europy). Województwo ma predyspozycje do pełnienia roli głównego regionu Polski przejmującego współpracę z zewnętrznymi układami informacyjnymi, technologicznymi, innowacyjnymi i kulturowymi.
- * Duży potencjał turystyczny województwa, zwłaszcza w dziedzinie turystyki wodnej i uzdrowskiej.
- * Wyróżniający się na tle Polski udział sektora usług w gospodarce województwa.
- * Dobre powiązania drogowe i śródlądowe z Europą Zachodnią.
- * Porty morskie – istotny element wpływający na wyższą rentę położenia województwa.
- * Predyspozycje środowiskowe do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.
- * Zainteresowanie kapitału zagranicznego outsourcingiem/offshoringiem na terenie województwa.
- * Jeden z największych i najlepiej wyposażonych poligonów wojskowych w Polsce.

Bariery rozwoju:

- Słaba dostępność do centralnej Polski, zwłaszcza do Warszawy, powodująca peryferyzację Szczecina w polskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej wobec integrujących się ośrodków centralnej Polski.
- Peryferyjne względem centralnej części kraju położenie województwa, potęgowane przez sąsiedztwo z polskimi województwami i krajami związkowymi Niemiec o stosunkowo niskim potencjale gospodarczym.
- Acentralny układ sieci osadniczej, z głównymi miastami położonymi przy granicy województwa, duży obszar stagnacji gospodarczej i depopulacji.
- Upadek przemysłu stoczniowego i zapaść gospodarcza obszaru.
- Słaba sieć powiązań portu lotniczego Szczecin-Goleniów, jak również jego słabe skomunikowanie ze Szczecinem.
- Rozdrobnienie kapitału, co nie sprzyja dużym wyzwaniom innowacyjnym i inwestycyjnym.
- Słaba konkurencyjność zachodniopomorskich uczelni zarówno publicznych, jak i niepublicznych, w skali kraju, brak instytutów PAN oraz jednostek badawczo-rozwojowych.
- Koncentracja przestrzenna i czasowa ruchu turystycznego w pasie nadmorskim.
- Niski poziom innowacyjności gospodarki.

- Problemy z zasilaniem energetycznym niektórych części województwa.
- Duża powierzchnia obszarów przyrodniczych podlegających ochronie, ograniczających inwestowanie.

Predyspozycje i bariery rozwoju przestrzennego województwa nie uległy zmianom, można jednak mówić o nasileniu lub osłabieniu niektórych zjawisk (np. poprawa powiązań drogowych województwa, rosnące znaczenie turystyki w gospodarce województwa, pozycja przemysłu w gospodarce województwa). Zmiany te są skutkiem realizacji polityki inwestycyjnej, trendów ogólnogospodarczych, struktury bazy ekonomicznej i innych czynników..

IV. ANALIZA AKTUALNOŚCI ZAPISANYCH W PLANIE KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ORAZ DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ICH REALIZACJI

W rozdziale przedstawione zostały: syntetycznie ujęta wizja rozwoju przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, strategiczne cele i zasady oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa, tak jak ustala je plan. Spośród szczegółowych ustaleń, zaleceń, projektów i rekomendacji Przepisanych do poszczególnych kierunków wymieniono tylko te, które są w całości lub części nieaktualne w wyniku realizacji inwestycji lub które straciły aktualność z innych względów.

4.1. Wizja rozwoju przestrzennego województwa

Wizja rozwoju przestrzennego województwa w roku 2020, przedstawiona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, uwzględnia:

- wykorzystanie szans rozwojowych wynikających z korzystnego położenia geograficznego, zasobów przyrodniczych, potencjału demograficznego, społecznego i gospodarczego, szerokich powiązań komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych oraz możliwości dynamizacji głównych ośrodków i obszarów wzrostu,
- wzmacnianie istniejących i rozwijanie nowych powiązań z regionami i miastami leżącymi w Polsce, w Europie i w Regionie Bałtyckim, korzystnie wpływających na rozwój nauki i gospodarki oraz na kształtowanie się optymalnych systemów transportowych w tej części Europy,
- zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej,
- zwiększenie zakresu ochrony dóbr kultury, zwłaszcza pomników kultury, zabytków wpisanych do rejestru, parków kulturowych, utworzenie stref kulturowo-krajobrazowych, na których – bez naruszania ich funkcji społeczno-gospodarczych – priorytetem będzie dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu,
- zmniejszenie liczby ludności województwa do 1 676 tysięcy, przy jednoczesnym wzroście aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców i poprawie dostępności do edukacji na różnych poziomach, do usług medycznych i innych usług sfery społecznej,
- rewitalizację tkanki mieszkaniowej i przestrzeni publicznych w miastach, ograniczenie żywiołowej rozbudowy suburbiów,
- odmienne priorytety rozwojowe w pięciu strefach województwa, przy jednoczesnym powiązaniu ich pasmami rozwojowymi,
- zachowanie dominującej roli Szczecina jako głównego ośrodka wzrostu w województwie i rdzenia obszaru metropolitalnego o zasięgu transgranicznym oraz Koszalina jako drugiego bieguna, wzmocnienie powiązań między obu miastami,
- zahamowanie regresu rozwojowego i aktywizacja najsłabszej pod względem ekonomicznym i społecznym centralnej strefie województwa,
- rozwój gospodarczy w sektorach turystycznym, morskim, rolnym, w oparciu m.in. o napływ nowych technologii i innowacji,
- integracja systemów transportowych, rozwój sieci dróg ekspresowych i zmodernizowanych kolei, łączących województwo w Polsce i za granicą, rozwój głównych portów morskich i komunikacji lotniczej,
- modernizację i rozbudowę sieci elektroenergetycznych i gazowych, zapewniającą bezpieczeństwo energetyczne, z możliwością wybudowania elektrowni atomowej, wykorzystywanie źródeł energii odnawialnej, powszechny dostęp do Internetu,

- realizację programów gospodarki wodno-ściekowej i systemu gospodarki odpadami, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie tych dziedzin na całym obszarze województwa,
- wdrażanie zasad wielofunkcyjnego rozwoju na obszarach wiejskich, rozwój rolnictwa zgodnego z dobrymi praktykami, nieprzynoszącego szkód środowisku naturalnemu,
- węzłowe znaczenie województwa w relacjach północ-południe i wschód-zachód Europy, atrakcyjnego dla inwestorów, ze Szczecinem jako motorem wzrostu na obszarze historycznego Pomorza.

Przedstawiona w planie wizja województwa zachowuje aktualność.

4.2. Strategiczne cele i zasady rozwoju przestrzennego województwa

Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, sformułowanym w planie, jest **zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej.**

Plan wyznacza następujące cele szczegółowe służące realizacji celu strategicznego (zachowano numerację zgodną z planem):

- 3.3.1. Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa;
- 3.3.2. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa;
- 3.3.3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego;
- 3.3.4. Rozwój potencjału demograficznego województwa;
- 3.3.5. Przekształcenia sieci osadniczej i polityka miejska;
- 3.3.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu;
- 3.3.7. Rozwój infrastruktury społecznej;
- 3.3.8. Wzrost gospodarczy;
- 3.3.9. Rozbudowa infrastruktury transportowej;
- 3.3.10. Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój usług elektronicznych i odnawialnych źródeł energii;
- 3.3.11. Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych;
- 3.3.12. Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego;
- 3.3.13. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich;
- 3.3.14. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.

W obrębie poszczególnych celów wskazane są kierunki zagospodarowania przestrzennego, spełniające warunki ich realizacji.

4.3. Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa

Kierunki zagospodarowania przestrzennego realizowane są przez cztery kategorie działań: ustalenia, zalecenia, projekty i rekomendacje.

- **Ustalenia** są to działania lub zasady, które będą wprowadzane do dokumentów planowania przestrzennego, powstających na obszarze województwa, w tym studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz do dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa, jeżeli dotyczą merytorycznego zakresu tych dokumentów i obszaru, dla którego doku-

ment będzie sporządzany. Wprowadzenie ustaleń jest warunkiem uzgodnienia dokumentu przez marszałka województwa, jeżeli taka procedura jest przewidziana przepisami prawa.

- **Zalecenia** to działania lub zasady, które powinny być brane pod uwagę przy sporządzaniu dokumentów dotyczących planowania przestrzennego, powstających na obszarze województwa, w tym studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa. Zalecenia wskazują sposoby realizacji celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zapewniających spójność regionalnego systemu planowania przestrzennego. Uwzględnienie zaleceń w dokumentach planistycznych jest weryfikowane w trakcie opiniowania tych dokumentów. Zalecenia są uwzględniane przez jednostki samorządu województwa w procesie planowania przestrzennego (strategie, programy, inne dokumenty planistyczne).
- **Projekty** to propozycje sporządzania dokumentów studialnych, planistycznych i strategicznych z dziedziny zagospodarowania przestrzennego województwa, dotyczących działań dotychczas niezrealizowanych lub realizowanych w niedostatecznym zakresie. Adresatami są samorządy terytorialne i inne instytucje, w gestii których leży podejmowanie tych działań.
- **Rekomendacje** to propozycje ustalenia zasad (np. norm prawnych) lub podjęcia działań dotyczących zagospodarowania przestrzennego województwa, skierowane według kompetencji do instytucji na zewnątrz lub wewnątrz województwa. Rekomendacje adresowane są do konkretnych podmiotów decyzyjnych.

Cele szczegółowe i kierunki zagospodarowania przestrzennego, wymienione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i powtórzone w niniejszym rozdziale, są aktualne i obowiązują w polityce przestrzennej województwa.

Uwagi do wybranych i przytoczonych poniżej ustaleń, zaleceń, projektów i rekomendacji dotyczą stanu ich aktualności bądź realizacji – w przypadku, gdy została ona podjęta.

Ogólne ustalenie planu

Wszystkie działania muszą uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego, a przedsięwzięcia inwestycyjne i inne przekształcenia przestrzeni województwa muszą być realizowane w sposób niekolidujący z wymogami ochrony środowiska, w tym przyrodniczego, lub zapewniający pełną kompensację przyrodniczą za ewentualnie wyrządzone w środowisku szkody.

CEL 3.3.1. Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego.

Kierunek 1. Podstawowe ustalenia systematyzujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa.

Plan ustala podział województwa zachodniopomorskiego na strefy funkcjonalne (ich obszary brzegowe zachodzą na siebie):

- nadodrzańską, obejmującą m.in. Szczecin,
- nadmorską, wzdłuż wybrzeża Bałtyku, obejmującą m.in. Koszalin,
- centralną, obejmującą powiaty w centrum województwa,
- choszczeńsko-walecką,
- szczecinecką.

Projekt 1: „*Studia i plany zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych stref*”. RBGPWZ w grudniu 2011 r. zainicjowało prace nad studium dla strefy centralnej.

CEL 3.3.2. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa.

Kierunek 1. Rozwój kontaktów w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej w Regionie Morza Bałtyckiego.

Kierunek 2. *Rozwój kontaktów transgranicznych w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej z Republiką Federalną Niemiec.*

Ustalenie 5: „Opracowanie studium transgranicznego regionu metropolitalnego Szczecina” jest realizowane przez RBGPWZ w wyniku porozumienia Województwa Zachodniopomorskiego, Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania oraz Miasta Świnoujścia.

Projekt 1: „Studium pogranicza polsko-niemieckiego” jest realizowany jako „Studium integracji przestrzennej polskiej części pogranicza Polski i Niemiec” przez ministra właściwego do spraw gospodarki przestrzennej, RBGPWZ oraz jednostki planistyczne w województwach dolnośląskim i lubuskim na podstawie porozumienia zawartego przez Ministra Infrastruktury oraz marszałków województw zachodniopomorskiego, dolnośląskiego i lubuskiego; przewidywany termin zakończenia czerwiec 2013 r.

Kierunek 3. *Rozbudowa infrastruktury służącej wzmocnieniu powiązań zewnętrznych województwa.*

Zalecenie 1: „Rozbudowa i modernizacja lądowych sieci komunikacyjnych prowadzących do portów ujścia Odry i innych portów morskich w województwie” oraz **rekomen-dacja 1:** „Rozbudowa i modernizacja lądowych sieci komunikacyjnych prowadzących do portów morskich” są wdrażane m.in. przez budowę drogi S3.

CEL 3.3.3. *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.*

Kierunek 1. *Zachowanie walorów przyrodniczych środowiska, determinujących jego funkcje, i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji.*

Kierunek 2. *Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.*

Ustalenie 1: „Spowolnienie odpływu wód przez realizację programu małej retencji” jest realizowane m.in. przez Program Małej Retencji Wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015.

Zalecenie 3: „Ochrona jeziora Miedwie, jako głównego zbiornika wody pitnej, przed eutrofizacją, m.in. przez ograniczenie przekształcania trwałych użytków zielonych (łąk) w grunty orne” jest wdrażane m.in. przez realizację projektu „Ochrona wód jeziora Miedwie poprzez budowę sieci kanalizacyjnych i przebudowę oczyszczalni ścieków na obszarze aglomeracji Stargard Szczeciński”.

Zalecenie 4: „Renaturyzacja dolin rzecznych w celu poprawy biologicznej jakości wód, odtworzenia bioróżnorodności (w tym populacji cennych gatunków ryb), odtworzenia drożności korytarzy ekologicznych i możliwości rozwoju turystyki” jest realizowane m.in. przez program budowy przepławek dla ryb na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Rekomendacja 1: „Objęcie ochroną płytkich zbiorników wód podziemnych, niemających odporności na zanieczyszczenia z powierzchni”. W 2011 r. udokumentowano główny zbiornik wody podziemnej nr 120 (międzymorenowy Bobolice). Obecnie brak jest zarządzeń Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w sprawie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych.

Kierunek 3. *Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb.*

Kierunek 4. *Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych oraz zadrzewionych.*

Kierunek 5. *Wykorzystanie kopalin uwzględniające potrzeby gospodarcze oraz ochronę środowiska.*

Kierunek 6. *Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi.*

Zalecenie 2: „Ujednolicenie zasad gospodarowania i doprowadzenie do spójności przestrzennej form ochrony przyrody z sąsiednimi województwami i przylegającymi obszarami po stronie niemieckiej”. W przypadku podjęcia prac nad zmianą planu zalecenie to powinno być zapisane jako rekomendacja, skierowana do instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

Kierunek 7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Ustalenie 1: „Realizacja programów ochrony powietrza”. Ustalenie pozostaje aktualne, przy czym zmianie uległa klasyfikacja wydziałów stref podlegających ocenie jakości powietrza. Z wyznaczonych wcześniej 16 stref powstały 3 strefy, obejmujące całe województwo: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska. Badania prowadzone są w tych samych punktach pomiarowych.

CEL 3.3.4. Rozwój potencjału demograficznego.

Kierunek 1. Wzmacnianie potencjału demograficznego województwa i poprawa jakości życia mieszkańców.

CEL 3.3.5. Przekształcenia sieci osadniczej.

Kierunek 1. Rozwój szczecińskiego obszaru funkcjonalnego i koszalińsko-kołobrzeskiego obszaru funkcjonalnego jako biegunów wzrostu społeczno-ekonomicznego.

Kierunek 2. Kształtowanie policentrycznej sieci osadniczej województwa umożliwiającej procesy dyfuzji rozwoju z biegunów wzrostu do pozostałych ośrodków i poprawę spójności przestrzennej wewnątrz województwa.

Kierunek 3. Wykreowanie nowego ośrodka wzrostu w centralnej części województwa.

CEL 3.3.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Kierunek 1. Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego.

Ustalenie 1: „Uwzględnienie wskazanych do utworzenia 44 parków kulturowych w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego”. W przypadku podjęcia prac nad zmianą planu rozważyć należy przeniesienie treści ustalenia do zaleceń lub rekomendacji z uwagi na fakt, że obowiązek utworzenia parków kulturowych należy do kompetencji gmin i do nich należy decyzja o ich powołaniu.

Rekomendacja 1: „Ustanowienie 10 pomników historii lub – w przypadku braku takiej decyzji – utworzenie parków kulturowych”. Zapis uaktualniony: „9 pomników historii”. Proponowany jako pomnik historii zespół kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średniowieczne mury obronne miasta w Stargardzie Szczecińskim zostały ustanowione rozporządzeniem Prezydenta RP w dniu 17 września 2010 r. (Dz. U. 2010 nr 184 poz. 1236).

W przypadku podjęcia prac nad zmianą planu zaleca się dopisanie **rekomendacji:** „Wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO Wałów Chrobrego oraz układu urbanistycznego Szczecina”.

Kierunek 2. Ochrona dóbr kultury współczesnej.

W przypadku podjęcia prac nad zmianą planu zaleca się dopisanie **rekomendacji:** „Wprowadzenie zmian prawnych, ustalających zasady ochrony dóbr kultury współczesnej wraz z ich ekspozycją”.

Kierunek 3. Ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego.

CEL 3.3.7. Rozwój infrastruktury społecznej.

Kierunek 1. Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych.

Kierunek 2. Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej.

Kierunek 3. Poprawa dostępności do usług medycznych, ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego.

Zalecenie 5: „Utworzenie sieci Centrum Powiadamiania Ratunkowego” jest w końcowej fazie realizacji. Przewidywany termin uruchomienia Wojewódzkiego Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie – koniec 2012 roku.

Kierunek 4. Poprawa wykorzystania potencjału uzdrowiskowego.

CEL 3.3.8. Wzrost gospodarczy.

Kierunek 1. Wzrost aktywności ekonomicznej i poziomu innowacyjności w gospodarce województwa.

Kierunek 2. Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie.

Ustalenie 1: „Budowa portu zewnętrznego w Świnoujściu” jest realizowane zgodnie z harmonogramem. Planowany termin zakończenia robót - 2013 r.

W przypadku podjęcia prac nad zmianą planu wskazane jest umieszczenie **ustalenia lub zalecenia:** „Rozbudowa portu morskiego w Policach”. Zadanie to jest w trakcie realizacji, nie znajdując odpowiedniego zapisu w PZPWZ.

Kierunek 3. Wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa do rozwoju gospodarki żywnościowej i produkcji specjalistycznej.

Kierunek 4. Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa, jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego.

Ustalenie 2: „Budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego” jest wdrażane przez m.in. realizację projektu „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski – sieć portów turystycznych Pomorza Zachodniego”. Z projektu wyłączono Trzebież, Niechorze oraz Mielno.

Ustalenie 6: „Zagospodarowanie turystyczne Zalewu Kamieńskiego”. W ramach realizacji projektu Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego w Kamieniu Pomorskim oddano do użytku przystań jachtową na 240 jednostek.

CEL 3.3.9. Rozbudowa infrastruktury transportowej.

Kierunek 1. Wzmacnianie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa.

Ustalenie 1: „Przebudowa drogi krajowej nr 3, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od węzła Rzęsnica do Świnoujścia (do węzła Goleniów o wspólnym przebiegu z drogą nr 6)” jest częściowo realizowane przez budowę nowych odcinków drogi. Od uchwalenia planu oddano do użytku odcinki Miękowa i Troszyna/Parłówka/Ostrowiec. Odcinek Świnoujście-Wolin nie został ujęty w uaktualnionym Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015.

Ustalenie 3: „Przebudowa drogi krajowej nr 6, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej od węzła Rzęsnica do granicy województwa (od węzła Rzęsnica do węzła Goleniów o wspólnym przebiegu z drogą nr 3)”. Zrealizowano obwodnicę Nowogardu.

Ustalenie 7: „Przebudowa miejskiego odcinka drogi nr 10 do klasy G, GP lub S, zapewniającego dostęp do portu w Szczecinie”. W realizacji jest przebudowa ul. Struga w Szczecinie.

Projekt 1: „Studium komunikacyjne województwa zachodniopomorskiego”. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego nie podjął jeszcze decyzji o przystąpieniu do opracowania.

Rekomendacja 1: „Włączenie głównych dróg krajowych przebiegających przez województwo zachodniopomorskie do sieci TEN-T”. Drogi S6, S10 i S11 zostały uwzględnione w propozycji modyfikacji sieci TEN-T.

Kierunek 2. Usprawnianie systemu dróg wojewódzkich, spójnego przestrzennie z systemem dróg krajowych.

Ustalenie 2: „Modernizacja dróg wojewódzkich łączących południową część województwa i resztę kraju z pojezierzami i wybrzeżem Bałtyku: nr 103, nr 106, nr 107, nr 109, nr 110, nr 151, nr 162, nr 163, nr 165, nr 178, nr 205”. Zakończono przebudowę dróg na całej długości: nr 107, nr 110 i nr 165.

Ustalenie 6: „Przebudowa odcinków dróg przebiegających przez wybrane miasta – Barlinek, Białogard, Czaplinek, Dziwnów, Karlino, Kołobrzeg, Łobez, Polanów, Połczyn-Zdrój, Sławoborze, Świdwin”. Zrealizowano przejście przez Kołobrzeg w ciągu drogi nr 102, przejście przez Połczyn-Zdrój

w ciągu drogi nr 163, przejście przez Sławoborze i Świdwin w ciągu drogi nr 162, przejście przez Łobez w ciągu drogi nr 151, przejście przez Polanów w ciągu drogi nr 206. W trakcie realizacji jest przejście przez Dziwnów w ciągu drogi nr 102.

Wszystkie wskazane w kierunku nr 2 inwestycje drogowe wymagają weryfikacji pod kątem umocowania prawnego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w kontekście uwarunkowań wynikających z przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami i programów wojewódzkich (RPO, WPF) oraz innych możliwości finansowania, a także ich zasadności. W tym celu Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął 6 marca 2012 r. decyzję o przystąpieniu do prac nad studium drogowym województwa zachodniopomorskiego.

Kierunek 3. *Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych.*

Rekomendacja 1: „Włączenie linii kolejowej 202 Stargard Szczeciński - Gdańsk Główny do sieci TEN-T oraz korytarza I Rail Baltica”. Została uwzględniona w propozycji modyfikacji sieci TEN-T.

Kierunek 4. *Rozwój transportu morskiego.*

Rekomendacja 1: „Włączenie portu w Policach do sieci TEN-T”. Została uwzględniona w propozycji modyfikacji sieci TEN-T.

Kierunek 5. *Poprawa żeglowności na Odrze.*

Ustalenie 1: „Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej w celu osiągnięcia parametrów V klasy technicznej Odrzańskiej Drogi Wodnej na odcinku Szczecin - Zatoń Górna (Hohensaaten), zrównanie z parametrami niemieckiego odcinka Kanału Odra-Hawela” wymaga doprecyzowania na: „Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej w celu osiągnięcia parametrów IV/V klasy technicznej Odrzańskiej Drogi Wodnej na odcinku Szczecin - Zatoń Górna (Hohensaaten), zrównanie z parametrami niemieckiego odcinka Kanału Odra-Hawela”.

Kierunek 6. *Rozwój transportu lotniczego:*

Ustalenie 1: „Budowa stacji i linii kolejowej do portu lotniczego Szczecin-Goleniów”. Jest w trakcie realizacji; planowany termin oddania do użytkowania – połowa 2013 r.

Kierunek 7. *Rozwój transportu intermodalnego:*

CEL 3.3.10. *Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych.*

Kierunek 1. *Rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń elektroenergetycznych*

Ustalenie 3: „Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej wysokiego (110 kV) i średniego napięcia celem poprawy warunków zasilania odbiorców” Z inwestycji wyszczególnionych w tym ustaleniu została zrealizowana stacja elektroenergetyczna 110/15 kV Resko. W trakcie realizacji są linie 110 kV: Mirosławiec - Kalisz Pomorski i Resko - Łobez, a także stacje 110/15 kV Redlica i Kalisz Pomorski.

Rekomendacja 2: „Lokalizacja elektrowni jądrowej; wybór lokalizacji elektrowni jądrowej w obszarze województwa będzie wymagała przeprowadzenia procedury zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w zakresie infrastruktury towarzyszącej inwestycji, w tym w szczególności infrastruktury elektroenergetycznej”. Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących wyłącza stosowanie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w odniesieniu do lokalizacji elektrowni jądrowych i infrastruktury towarzyszącej.

Kierunek 2. *Budowa i rozbudowa sieci gazowych*

Ustalenie 1: „Budowa i rozbudowa sieci przesyłowych gazów oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazów do kraju”. Inwestycje wyszczególnione w ustaleniu znajdują się na początkowym etapie realizacji – trwają procedury formalne, podpisane są umowy, na trasie Świnoujście-Szczecin rozpoczęła się budowa gazociągu.

Ustalenie 2: „Budowa terminalu gazu skroplonego LNG”. Inwestycja w realizacji – termin zakończenia połowa 2014 r.

Ustalenie 3: „Budowa tłoczni gazu Goleniów”. Inwestycja zrealizowana, w marcu 2011 r. przekazana do eksploatacji.

Kierunek 3. Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Zalecenie 1: „Lokalizacja zespołów elektrowni wiatrowych (...) przy przyjęciu następujących zaleceń: minimalna odległość pomiędzy zespołami elektrowni wiatrowych 5 km i odległość od budynków zabudowy mieszkalnej min. 1000 metrów”. Obszarem działania tego zalecenia powinno być całe województwo.

Projekt 1: „Studium lokalizacji farm elektrowni wiatrowych w województwie”. Prace nad projektem zostały podjęte. Zakończenie planowane jest na 2013 r.

Kierunek 4. Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych oraz usług elektronicznych

Ustalenie 4: „Realizacja projektów rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego” jest wdrażane w projekcie „2011 Info WZP” (w okrojonej wersji) w ramach projektu „Budowa Infrastruktury Technicznej dla beneficjentów województwa zachodniopomorskiego w celu zapewnienia dostępu do szerokopasmowego Internetu”. Realizacja projektu „Stargardzki Internet Szerokopasmowy” została zaniechana.

Kierunek 5. Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych.

Kierunek 6. Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków.

Kierunek 7. Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej.

Ustalenie 1: „Realizacja do roku 2015 strategicznych zadań Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie, obejmujących ograniczenia zagrożenia powodziowego” jest sukcesywnie realizowane.

Rekomendacja 1: „Opracowanie planu ochrony przed powodzią”. W ramach wdrażania Dyrektywy Powodziowej UE opracowano wstępną ocenę ryzyka powodziowego, trwają prace nad wykonaniem map zagrożenia powodziowego (do końca 2013 r.) i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (do końca 2015 r.). Koordynatorem prac jest Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie. Rekomendacja wymaga dostosowania do obowiązujących przepisów prawa.

Kierunek 8. Tworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego.

Ustalenie 1: „Utworzenie zakładów gospodarowania odpadami w regionach: szczecińsko-polickim, środkowo-pomorskim, Celowego Związku Gmin R-XXI, stargardzko-waleckim, południowo-zachodnim” straciło aktualność w wyniku określenia przez Zarząd Województwa nowych regionów gospodarowania odpadami: CZG R XXI, szczecińskiego, koszalińskiego, szczecineckiego, natomiast pozostało aktualne w kwestii realizacji zadań inwestycyjnych (w trakcie realizacji są zakłady gospodarowania odpadów w Leśnie Górnym, Sianowie, Słajsinie, Mielenku Drawskim, Dalszem, Chojnie; w trakcie prac przygotowawczych są inwestycje w Jeziorkach, Wardyniu, Rymaniu, Łęczycy, Mirosławcu, Gryfinie).

Ustalenie 2: „Budowa zakładów termicznego przekształcania odpadów komunalnych”. Dla inwestycji w Szczecinie, po przeprowadzeniu postępowania przetargowego w kwietniu 2012 r., dokonano wyboru wykonawcy. Inwestycja w Koszalinie uzyskała prawomocną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; projekt ujęty jest na liście indykatywnej do finansowania ze środków unijnych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

Ustalenie 3: „Budowa regionalnego zakładu utylizacji odpadów biodegradowalnych w Glicku”. Aktualnie realizowane są prace projektowe nad dokumentacją budowlaną oraz prace nad wyborem głównych branżowych wykonawców inwestycji.

CEL 3.3.11. Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych.

Kierunek 1. *Przeciwdziałanie marginalizacji ludnościowych obszarów problemowych.*

Kierunek 2. *Wzmocnienie powiązań Koszalina z Kołobrzegiem w celu zwiększenia potencjału rozwojowego i uzyskania efektu synergii.*

CEL3.3.12. Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego

Kierunek 1. *Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.*

Kierunek 2. *Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.*

Kierunek 3. *Kreowanie i wzmacnianie funkcji metropolitalnych Szczecina i funkcji miejskich w szczecińskim obszarze funkcjonalnym.*

Projekt 1: „Program rewitalizacji nabrzeży miejskich”. Trwa rewitalizacja nabrzeży nad Odrą w Szczecinie i Gryfinie.

Kierunek 4. *Podnoszenie standardów życia mieszkańców szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.*

Kierunek 5. *Wzmacnianie szczecińskiego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego.*

Ustalenie 11: „Budowa obiektów sportowych w Szczecinie (tor regatowy, tor motocrossowy, hala widowiskowo-sportowa, basen olimpijski)”. Basen olimpijski oddany został do użytku w roku w 2011 r., trwa budowa hali widowiskowo-sportowej.

Kierunek 6. *Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.*

Ustalenie 9: „Przebudowa ul. Struga i Szosy Stargardzkiej w ciągu drogi krajowej nr 10” jest realizowane.

Zalecenie 3: „Wyznaczenie alternatywnego przebiegu drogowej obwodnicy zachodniej Szczecina – zbliżenie do centrum miasta”. Wobec uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na inny przebieg obwodnicy należy rozważyć celowość pozostawienia tego zalecenia.

Kierunek 7. *Utworzenie w szczecińskim obszarze funkcjonalnym sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami*

Ustalenie 3: „Utworzenie instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych”. Rozstrzygnięty został przetarg na wyłonienie wykonawcy zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów na Ostrowie Grabowskim w Szczecinie.

CEL 3.3.13. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Kierunek 1: *Odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego, z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego.*

Zalecenie 5: „Likwidacja mogilników i rekultywacja terenów zdegradowanych składowaniem przeterminowanych środków ochrony roślin” zostało zrealizowane.

CEL 3.3.14. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.

Kierunek 1: *Utrzymanie, funkcjonowanie i rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.*

Ustalenie 1: „Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w NATO (zadania z rejestru programów zawierających zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym - Program Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP) - modernizacja portu wojennego Świnoujście, modernizacja lotniska Świdwin, modernizacja lotniska Mirosławiec, modernizacja składnicy MPS w m. Cybowo”. Zakończono modernizację portu wojennego w Świnoujściu. Modernizacja składnicy MPS w m. Cybowo zakończy się w terminie do 30 czerwca 2012 r.

Rekomendacja 2: „Uporządkowanie stanu prawnego terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (zasady ustanawiania, ewentualnych roszczeń odszkodowawczych)”. Decyzją z dnia 30 września 2011 r. Minister Obrony Narodowej wprowadził do użytku „Instrukcję w sprawie udziału organów wojskowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym kraju oraz ustalaniu stref ochronnych”.

4.4. Przeniesienie ustaleń planu na szczebel lokalny

W systemie planowania przestrzennego, określonym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, plan zagospodarowania przestrzennego województwa uznany jest za podstawowy instrument prowadzenia polityki przestrzennej województwa. W art. 3. ustawy dokonany został podział zadań i służących ich realizacji instrumentów prawnych pomiędzy główne szczeble administracji: centralną, wojewódzką i gminną. W ust. 3 stwierdzającym, iż „kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie w tym uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa, należy do zadań samorządu województwa”, ustawodawca nadał kompetencje samorządowi województwa. Z kolei art. 38 ustawy stanowi, że „organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego odpowiednio do potrzeb i celów podejmowanych w tym zakresie prac”.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym instrumentem regionalnej polityki przestrzennej – powinien wyznaczać i koordynować tę politykę. Jak zauważa T. Bąkowski w komentarzu do ustawy „planowanie przestrzenne w województwie jest drugim szczeblem w przyjętej przez ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym systemie planowania przestrzennego. Pod pojęciem planowania przestrzennego w województwie należy rozumieć zespół działań podejmowanych w celu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej o charakterze regionalnym. Unormowania ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w odniesieniu do planowania regionalnego pozostają w zgodności z przyjętą w Konstytucji RP zasadą decentralizacji władzy publicznej. Wyrazem tego jest wyznaczenie organom samorządu województwa szerokiego zakresu działania z jednoczesnym pozostawieniem naczelnym i centralnym organom administracji rządowej ściśle określonych zadań i wynikających z nich kompetencji. Głównym urządzeniem prawnym planowania przestrzennego na szczeblu regionalnym jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa uchwalany przez sejmik województwa. Plan ten służy przede wszystkim koordynacji zamierzeń organizacyjnych, społecznych, gospodarczych i innych będących przedmiotem zainteresowania samorządu wojewódzkiego. (...) Jest także instrumentem realizacji przedsięwzięć centralnej administracji rządowej o charakterze ponadregionalnym (krajowym) na obszarze województwa”¹. Należy więc stwierdzić, że plan pełni w istocie funkcję koordynacji polityki prowadzonej przez samorząd województwa, uwzględniając przede wszystkim jej aspekt przestrzenny. Politykę przestrzenną województwa należy więc wdrażać szerokim zespołem działań (nie tylko zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin), ale także całym wachlarzem narzędzi, które projekt planu proponuje. Wiele celów stawianych w planie zagospodarowania województwa nie da się zrealizować przez zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin; do tego potrzebny jest skoordynowany zespół działań w różnych dziedzinach.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest aktem kierownictwa wewnętrznego, to znaczy, że jego regulacje wiążą bezpośrednio jedynie podmioty funkcjonujące wewnątrz systemu administracji

¹ Por. E. Radziszewski, Komentarz do ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, Warszawa 2002, s. 140.

publicznej 2. Jako dokument kompleksowo analizujący uwarunkowania przestrzenne w województwie daje wytyczne dotyczące prowadzenia zróżnicowanej polityki w niejednorodnej przestrzeni społeczno-gospodarczo-przyrodniczej. W związku z powyższym obok ustaleń plan wprowadza też inne kategorie działań, w tym zalecenia, które służą koordynacji działań z zakresu polityki przestrzennej o charakterze regionalnym i wiążą organy samorządu województwa.

4.4.1. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 11 pkt 6 nakłada na sporządzającego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy konieczność uzyskania uzgodnienia projektu studium z zarządem województwa w zakresie zgodności z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Ustawa zobowiązuje również organy uzgadniające i opiniujące projekty studiów gminnych, w tym zarządy województw, do współpracy przy sporządzaniu projektów polegającej na wyrażaniu opinii, składaniu wniosków oraz udostępnianiu informacji (art. 23).

Po uchwaleniu zmiany PZPWZ Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął 68 uchwał w sprawie złożenia wniosków do opracowywanych zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Obszary objęte zmianami studiów, dla których złożono wnioski, obejmują łącznie ok. 2 300 km², co stanowi ponad 10% powierzchni województwa.

Należy zauważyć dużą różnorodność treści składanych wniosków. Pierwsze 6 wniosków dotyczyło zmian studiów, obejmujących fragmenty gmin, na których nie były przewidziane zadania samorządowe. Kolejny wniosek złożono do zmiany studium gminy Kozielice; jego przedmiotem była lokalizacja elektrowni wiatrowych, w związku z czym wniosek obejmował ustalenia i zalecenia PZPWZ w zakresie lokalizacji takiej funkcji. Wnioski do 9 studiów dotyczyły gmin w ich całkowitych granicach (Barwice, Choszczno, Kamień Pomorski, Kołbaskowo, Moryń, Nowogródek Pomorski, Połczyn-Zdrój, Szczecin, Widuchowa), pozostałe zmiany przeprowadzano jedynie dla fragmentów obszaru gminy. Wnioski do zmian studiów w granicach całych gmin obejmowały pełny wypis z planu zagospodarowania przestrzennego województwa dla danej gminy. Do zmian we fragmentach gmin najczęściej przystępowano w celu wskazania terenów pod elektrownie wiatrowe (23 zmiany studiów, ponad 300 km²). Do wszystkich procedur Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego złożył wnioski stanowiące wypis z planu PZPWZ, zawierający ustalenia i zalecenia dotyczące takich inwestycji; podobnie w przypadku zmiany studium w celu wskazania terenu górniczego. Do jednej zmiany (w gminie Suchań), przystąpiono w celu pozabawienia terenu możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Spośród zmian studiów, do których Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego złożył wnioski, 16 projektów zostało już uzgodnionych. Dwie z uzgodnionych zmian dotyczyły obszaru całych gmin (Moryń i Szczecin), a 5 – wskazania terenów pod elektrownie wiatrowe; pozostałe obejmowały fragmenty gmin i sporządzano je w celu wprowadzenia innej funkcji, najczęściej mieszkaniowej i usługowej. Powierzchnia uzgodnionych zmian studiów obejmuje łącznie ponad 550 km². Największy obszar objęty procedurą zmiany studium stanowi miasto Szczecin, dla którego złożono bardzo obszerny wniosek z pełnym wypisem z PZPWZ. Wniosek został uwzględniony i zmiana studium Szczecina po uzgodnieniu została uchwalona.

4.4.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Od momentu uchwalenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego złożył 265 wniosków do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących obszar ok. 500 km². Spośród tych planów 32 sporządzano w celu lokalizacji elektrowni wiatrowych; obszar tych planów obejmował aż 330 km². Z całkowitej liczby planów, gminy wykonały już 93 projekty (ok. 185 km²), które są co najmniej na etapie uzgodnień, co jest jednoznaczne z wprowadzeniem zadań samorządowych do projektów aktów prawa miejscowego będących w granicach tych planów. Na 41 obszarach, dla których gminy przystąpiły do sporządzenia planów miejscowych, znajdowały się planowane zadania samorządowe lub inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, co znalazło swoje odzwierciedlenie w złożonych przez Zarząd Wojewódz-

² Por. Z. Niewiadomski, Planowanie przestrzenne. Zarys systemu, Warszawa 2003, s. 161.

twą Zachodniopomorskiego wnioskach. W 169 przypadkach obszary, w granicach których przystępowano do miejscowego planu, nie zawierały zadań samorządowych, w związku z czym nie składano wniosków. W kolejnych 49 przypadkach, pomimo braku zadań samorządowych na obszarach, na których gminy przystępowały do planu, informowano o występujących na danym terenie i wskazanych w PZPWZ istotnych uwarunkowaniach, np. przyrodniczych obszarach chronionych.

Pokrycie obszaru województwa miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy gminy sporządzają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które stanowią prawo miejscowe w tym zakresie. Dlatego istotne jest, jak duża powierzchnia gmin jest nimi objęta.

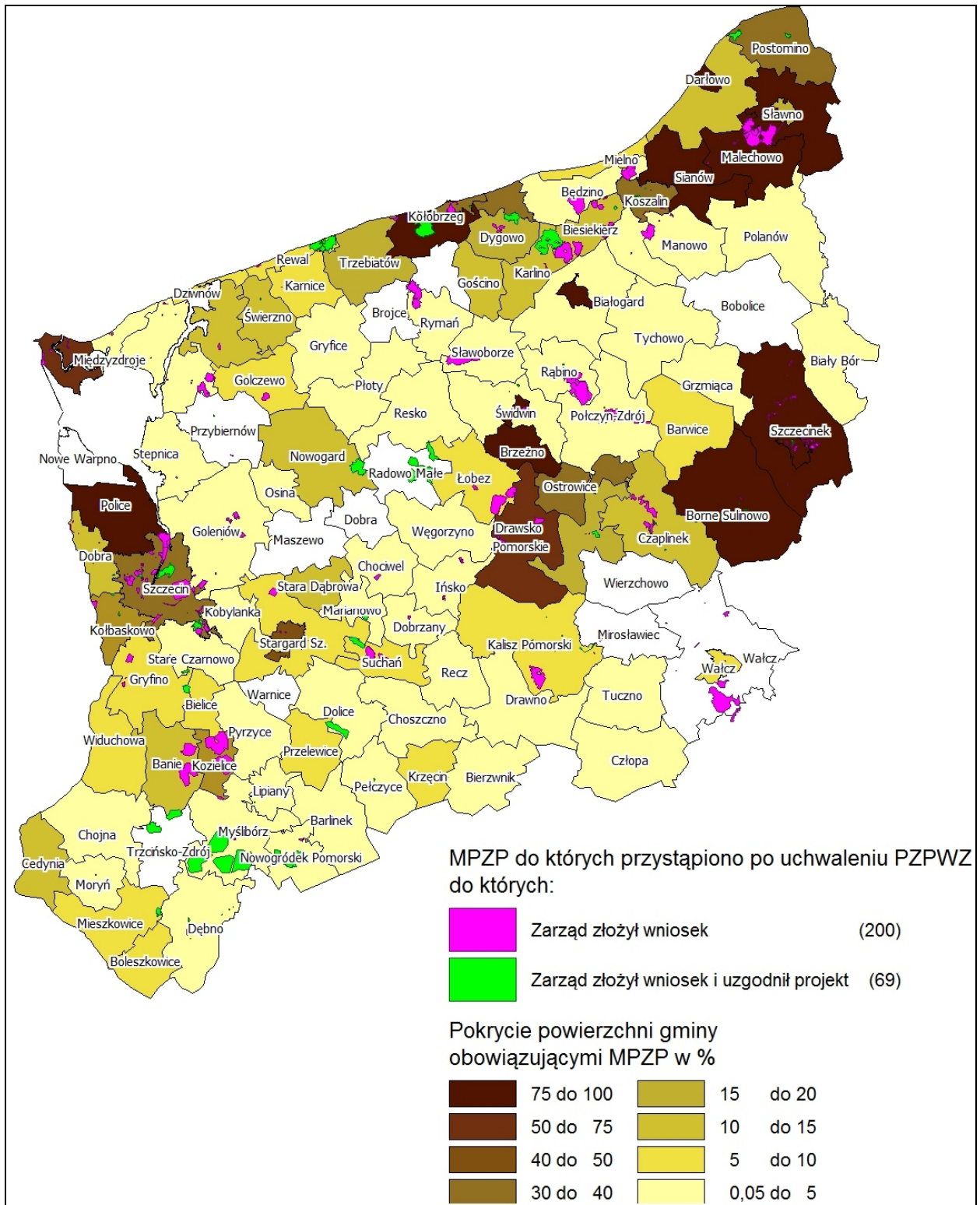
W obecnym stanie prawnym ustalonym ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone na podstawie tej właśnie ustawy, oraz plany miejscowe, uchwalone po 1 stycznia 1995 r. na podstawie uchylonej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Procent pokrycia gmin obowiązującymi planami jest, wg danych GUS, bardzo zróżnicowany. Dane dla niektórych gmin nie są do końca wiarygodne (co wynikać może z błędnego wypełnienia formularzy statystycznych przez gminy). GUS nie rozróżnia braku zjawiska od braku danych; dla przykładu w gminie Przybiernów wskazuje się 0 ha objętych planami miejscowymi, podczas gdy gmina ta ma co najmniej 3 obowiązujące plany miejscowe obejmujące ok. 477 ha. Nieścisłości te nie dyskwalifikują całościowego obrazu analizowanych zjawisk. Z analizy wyłączono powierzchnie gmin zajmowane przez morskie wody wewnętrzne z uwagi na to, że władztwo planistyczne na tych akwenach należy do Urzędu Morskiego.

Brak planu miejscowego powoduje konieczność ustalania lokalizacji inwestycji w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji, natomiast sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy dla innych inwestycji ustala się w drodze decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje te stanowią swoisty zamiennik planu miejscowego, stworzony po to, by do czasu uchwalenia planów miejscowych nie wstrzymywać inwestycji. Bardzo różnorodne orzecznictwo, niejasność interpretacji prawa, brak potrzeby doprowadzenia spójności decyzji z polityką przestrzenną gminy uchwaloną w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dość duża uznaniowość przy wydawaniu decyzji powodują, że jest to gorszy i nieprzewidywalny sposób ustalania lokalizacji, niż zapis miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 5. Pokrycie powierzchni gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

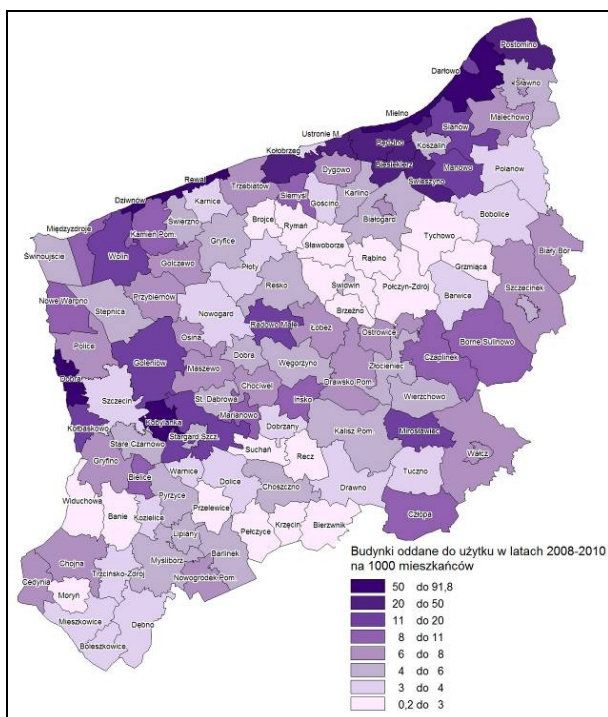

Pomimo że obecna ustawa obowiązuje już osiem lat, w wielu gminach decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest wciąż główną metodą ustalania lokalizacji i warunków zabudowy. Jest to szczególnie widoczne w gminach, w których jest duży ruch budowlany (wokół Szczecina, Koszalina i w pasie nadmorskim). Wśród tych gmin duże pokrycie planami mają m.in. Police, gmina Kołobrzeg, Świnoujście, miasto Darłowo, co automatycznie przekłada się na niewielką potrzebę wydawania decyzji. Z kolei w nadmorskich gminach Dziwnów, Rewal, Mielno, podszczecińskich Dobra czy Kobylanka oraz podkoszalińskich Biesiekierz czy Świeszyno małe pokrycie planami miejscowymi sprawia, że lokalizacje

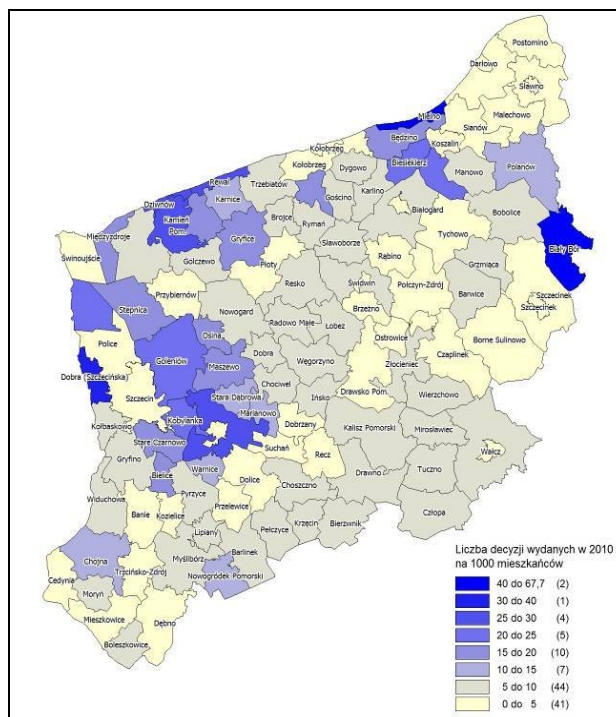

inwestycji wyznacza się bardzo często decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Warto też podkreślić, że większość z gmin, które posiadają największe pokrycie planami, ma plany sporządzone na podstawie poprzedniej ustawy z 1994 r. Dotyczy to gmin: Borne Sulinowo, Szczecinek, Sławno, Sianów, Malechowo, Brzeżno, Kołobrzeg, miast Białogardu i Darłowa. Poprzednio obowiązująca ustawa nie określała szczegółowo skali i zakresu planu miejscowego, w związku z czym plany te są mniej precyzyjne. W świetle obowiązujących przepisów prawa plan miejscowy i zawarte w nim ustalenia stanowią podstawę projektowania obiektów budowlanych i ich lokalizacji w przestrzeni.

Rysunek 6. Budynki oddane do użytku w latach 2008-2010

Rysunek 7. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydane w 2010 r.

4.5. Rekomendacje do krajowej i regionalnej polityki przestrzennej, lobbing i współpraca międzyregionalna

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wśród narzędzi realizacji planu wskazuje rekomendacje, kierowane do instytucji na zewnątrz lub wewnątrz województwa. Są one adresowane do konkretnych podmiotów decyzyjnych. Plan stwierdza, że „rekomendacje stanowią główne pola lobbingu i współpracy międzyregionalnej, o których mowa w rozdziale 4.4., jak również wytyczne dla inicjowania działań służących realizacji założonych celów. Realizacja planu warunkowana jest również przez uwzględnianie jego zapisów w dokumentach strategicznych przygotowywanych na szczeblu rządowym i wojewódzkim. Adresatami niektórych rekomendacji są instytucje europejskie, za pośrednictwem krajowych władz centralnych”.

Narzędziami realizacji planu są także lobbing i współpraca międzyregionalna, które mają istotne znaczenie w sytuacji, gdy cele wykraczają poza zdolności decyzyjne lub kompetencyjne województwa.

Realizacja planu w tym zakresie znajduje odzwierciedlenie w działaniach podejmowanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. Za najważniejsze należy uznać prace podejmowane w czasie prowadzonych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego konsultacji społecznych projektu Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, w tym zorganizowanej specjalnej (nieplanowanej wcześniej przez ministerstwo) ogólnopolskiej konferencji w Szczecinie, dotyczącej zintegrowanego podejścia do planowania na styku lądu z morzem. Rekomendacje województwa znalazły się w efekcie w opinii złożonej do projektu koncepcji przyjętej uchwałą nr 391/11 Zarządu Województwa Zachodniopomor-

skiego z dnia 17 marca 2011 r. w sprawie opinii do projektu Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Innym dokumentem zawierającym rekomendacje PZPWZ do polityki krajowej jest „Stanowisko Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie propozycji zmian dotyczących lepszej implementacji Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego”. Stanowisko przedstawia m.in. wykaz przedsięwzięć z dziedziny polityki regionalnej i przestrzennej, w tym także zamierzeń inwestycyjnych, wymagających wsparcia władz i instytucji centralnych:

- wsparcie dla Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65, adresat – Rada Ministrów,
- włączenie głównych dróg krajowych przebiegających przez województwo zachodniopomorskie do sieci TEN-T, adresat – Rada Ministrów,
- wsparcie dla utworzenia europejskiego korytarza Via Hanseatica (Hamburg - Szczecin - Gdańsk - Ryga), adresat – Rada Ministrów,
- rozbudowa i modernizacja lądowych sieci komunikacyjnych prowadzących do portów morskich mających podstawowe znaczenie dla gospodarki narodowej: Gdańska, Gdyni, Szczecina i Świnoujścia, adresaci – Rada Ministrów, zarządcy dróg i linii kolejowych,
- modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej wraz z przygotowaniem projektu budowy kanału Odra-Dunaj, adresat – Rada Ministrów,
- wsparcie dla rozwoju regionu transgranicznego Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, adresat – Rada Ministrów,
- utworzenie w Szczecinie instytutu naukowo-badawczego zajmującego się skandynawistyką, branżą morską, współpracą transbałtycką, adresaci – Ministerstwo Nauki, Polska Akademia Nauk, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, środowisko naukowe,
- utworzenie w Szczecinie centrum badawczo-wdrożeniowego techniki morskiej i oceanotechniki, adresaci – Ministerstwo Nauki, Polska Akademia Nauk, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, środowisko naukowe.

Stanowisko również podnosi potrzebę włączenia postulatów Strategii Bałtyckiej w realizację innych strategii krajowych.

Wśród innych działań lobbingowych warto wymienić:

- stanowisko Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego przyjęte na posiedzeniu w dniu 31 grudnia 2010 r., skierowane do Premiera Rządu RP, z wnioskiem o jak najszybszą realizację drogi S3, przede wszystkim odcinka od Gorzowa Wielkopolskiego do autostrady A2 (węzeł Jordano),
- spotkanie parlamentarzystów Ziemi Zachodniopomorskiej, wojewody oraz władz samorządowych województwa 10 stycznia 2011 r. z inicjatywy marszałka Olgierda Geblewicza, zakończone jednomyślnym przyjęciem wspólnego stanowiska w sprawie kontynuacji budowy drogi ekspresowej S3 (przesłane na ręce Premiera RP).

Zachodniopomorski Zespół Parlamentarny jest istotnym gremium odpowiedzialnym na lobbing na rzecz priorytetów województwa zachodniopomorskiego. Zespół skupia zachodniopomorskich parlamentarzystów wybranych do Sejmu i Senatu. Pierwsze posiedzenie zespołu obecnej kadencji, na zaproszenie marszałka województwa Olgierda Geblewicza i dotychczasowego przewodniczącego Zachodniopomorskiego Zespołu Parlamentarnego Arkadiusza Litwińskiego, odbyło się 14 listopada 2011 r. Na kolejnym, 23 lutego 2012 r., zespół przyjął stanowiska m.in. w sprawie:

- zachodniego drogowego obejścia miasta Szczecina,
- możliwości rozwoju zespołu elektrowni Dolna Odra,

- konieczności modernizacji i pogłębienia toru wodnego Szczecin - Świnoujście do 12,5m,
- wsparcia budowy hali widowiskowo-sportowej w Szczecinie.

Na posiedzeniu 26 marca 2012 r. Zachodniopomorski Zespół Parlamentarny wyznaczył sobie następujące priorytety działania w dziedzinie polityki regionalnej i przestrzennej:

- pogłębienie toru wodnego Szczecin - Świnoujście, a także niezbędnych akwenów portowych w Szczecinie do 12,5 metra,
- wznowienie w Szczecinie wysoko zaawansowanej technologicznie produkcji okrętowej oraz wzmocnienie Szczecińskiej Stoczni Remontowej Gryfia,
- zachowanie potencjału produkcyjnego Zespołu Elektrowni Dolna Odra,
- połączenie drogi ekspresowej S3 z autostradą A4,
- modernizacja linii kolejowych E59 i C-E59,
- zakwalifikowanie zachodniego drogowego obejścia Szczecina i Polic z przeprawą w Świętej do kategorii dróg krajowych,
- kontynuacja prac w celu przystosowania Odrzańskiej Drogi Wodnej do wymogów minimum III klasy żeglowności,
- wzmocnienie głównych ośrodków naukowo-badawczych Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Akademii Morskiej,
- zapewnienie współfinansowania przez Rząd RP i Unię Europejską dla budowy stałej przeprawy przez Świnę w Świnoujściu,
- poprawa dostępności komunikacyjnej wschodniej części województwa zachodniopomorskiego.

Wśród aktywnych działań w dziedzinie współpracy województwa zachodniopomorskiego z innymi regionami wymienić należy:

- budowę Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65, w której obecnie uczestniczy 17 regionów,
- prace, wraz z czterema innymi województwami – dolnośląskim, lubuskim, opolskim i wielkopolskim – nad strategią rozwoju Polski Zachodniej, na podstawie porozumienia marszałków z sierpnia 2011 r.,
- prace, wraz z województwami dolnośląskim i lubuskim oraz ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, nad studium integracji przestrzennej polskiej części pogranicza Polski i Niemiec,
- udział w Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX,
- wielokierunkową współpracę z przygranicznymi krajami związkowymi i powiatami Republiki Federalnej Niemiec, w tym na temat Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina.

21 lutego 2012 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego poparł przygotowaną przez Komisję Doradczą ds. Gospodarki Morskiej w Subregionie Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego „Koncepcję programu wsparcia rozwoju aglomeracji szczecińskiej oraz subregionu Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego”. Koncepcja zawiera pakiet infrastrukturalny, mający na celu poprawę dostępności komunikacyjnej dla aglomeracji szczecińskiej oraz pakiet innowacyjno-wdrożeniowy z propozycją utworzenia centrum badawczo-wdrożeniowego techniki morskiej i oceanotechniki w Szczecinie. Koncepcja jest dokumentem skierowanym do Rządu RP z propozycją inwestycji i przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane przy wsparciu władz centralnych.

V OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM (O KTÓRYCH MOWA W ART. 39 UST. 5 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM)

W obowiązującym stanie prawnym lokalizacja inwestycji celu publicznego może być przeprowadzona na 3 sposoby: przez ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzją o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzją wydaną na podstawie ustaw odnoszących się w sposób szczególny do zasad przygotowywania i realizacji inwestycji w danym zakresie, potocznie nazywanych „specustawami”.

Zgodnie z art. 4, ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku planu miejscowego ustawa (art. 4 ust. 2 pkt 2) dopuszcza możliwość wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W przypadku inwestycji o znaczeniu wojewódzkim i krajowym decyzje wydaje się w uzgodnieniu z marszałkiem województwa.

Decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji może też być wydana na podstawie jednej z ośmiu „specustaw”, co odbywa się z wyłączeniem przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Wówczas samorząd województwa jedynie opiniuje projekt takiej decyzji.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zapisano inwestycje celu publicznego (zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra jako zadania rządowe, oraz Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego jako zadania wojewódzkie. Są to inwestycje przewidziane do realizacji w momencie uchwalenia planu; większość z nich z terminem zakończenia w latach 2011-2013. Ponadto umieszczono w PZPWZ inwestycje stanowiące kontynuację zadań już realizowanych (jako kolejne ich etapy), inwestycje będące wnioskami i propozycjami do planu, a nie mającymi zapewnionego finansowania w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Do każdego zadania wskazano podmiot odpowiedzialny za jego realizację lub nadzorujący prawidłowość wydatkowania środków. Na potrzeby oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wystosowano zapytania do wskazanych w PZPWZ instytucji, jednostek administracji samorządowej i rządowej oraz innych podmiotów realizujących zadania w celu zweryfikowania stopnia zaawansowania prac na dzień 30 kwietnia 2012 r. (rozdzielnik zawierał 141 pozycji). Na podstawie zebranego materiału opracowano zestawienia i podsumowania dla poszczególnych programów zachowując zgodny z planem zasadniczy podział na zadania rządowe i samorządowe poziomu wojewódzkiego.

Większość inwestycji zapisanych w programach rządowych i wojewódzkich została zrealizowana, co wynika m.in. z terminu przeprowadzonej oceny przypadającej na końcówkę okresu programowania obejmującego lata 2007-2013. Szczegółowe informacje na temat stopnia realizacji poszczególnych inwestycji zawierają załączniki nr 1 (zadania rządowe) i nr 2 (zadania wojewódzkie). Ilustrację graficzną stanu realizacji oraz przestrzenne rozmieszczenie inwestycji z poszczególnych programów przedstawiają zamieszczone poniżej wykresy oraz załączniki graficzne (mapy) nr 1 (zadania rządowe) i 2.1 do 2.3 (zadania wojewódzkie).

Biorąc pod uwagę okres obowiązywania planu – do roku 2020 – należy uwzględnić, iż w nowym okresie programowania Unii Europejskiej, rozpoczynającym się w 2014 roku i będącym ważnym czynnikiem kształtowania polityki inwestycyjnej na szczeblu krajowym i regionalnym, pojawi się nowa pula przedsięwzięć i zadań inwestycyjnych, które powinny w znacznej części wynikać z obowiązującego PZPWZ.

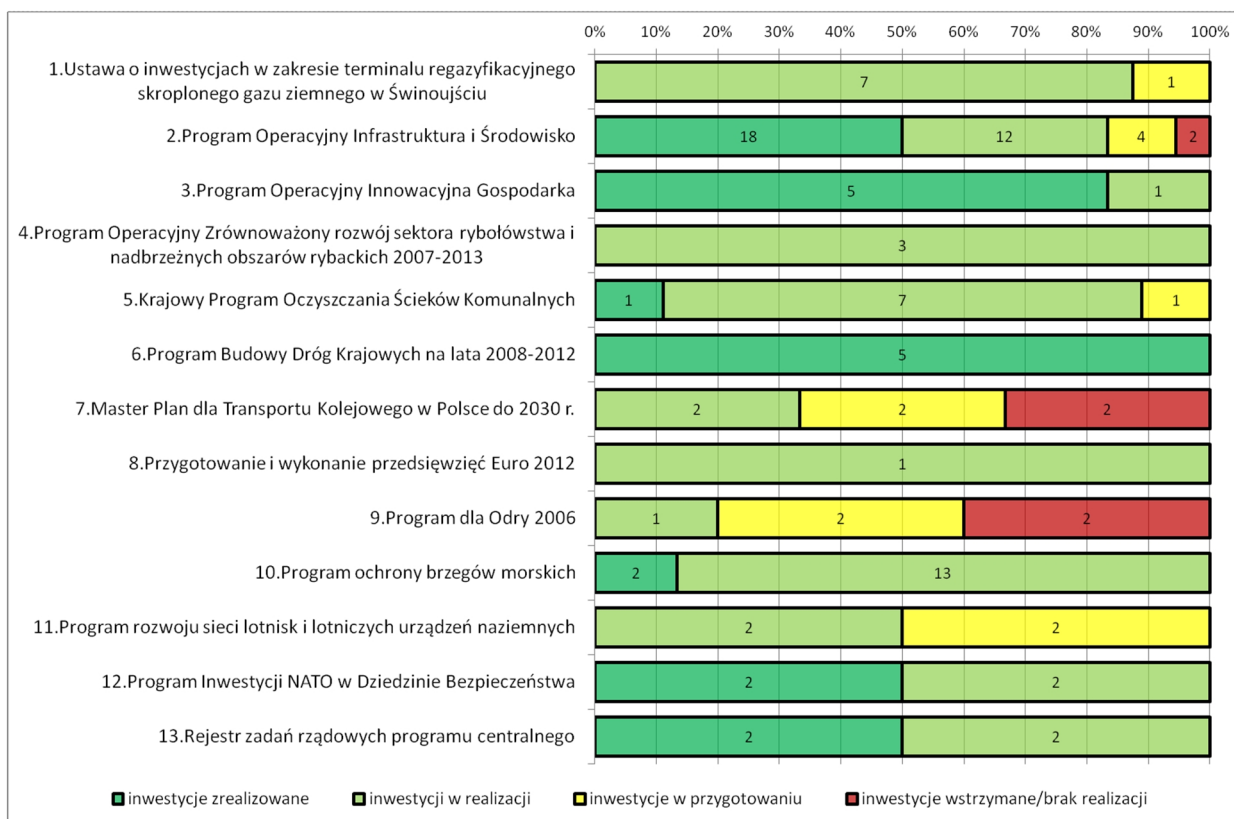

5.1. Zadania rządowe

Inwestycje celu publicznego, ustalone przez organy władz centralnych na obszarze województwa zachodniopomorskiego określają:

- 1) Ustawa o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu;
- 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- 3) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;
- 4) Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013;
- 5) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- 6) Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012;
- 7) Master Plan dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030 r.;
- 8) Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012;
- 9) Program dla Odry 2006;
- 10) Program Ochrony Brzegów Morskich;
- 11) Program Rozwoju Sieci Lotnisk i Lotniczych Urzędzeń Naziemnych;
- 12) Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa;
- 13) Rejestr zadań rządowych programu centralnego.

Stan realizacji inwestycji celu publicznego ustalonych w poszczególnych programach na dzień 30 kwietnia 2012 r. ilustruje poniższy wykres:

1. Ustawa o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu

Budowa terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego (LNG) oraz inwestycje towarzyszące są realizowane na mocy ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. (Dz. U. nr 84 poz.700 z późn. zm.). Projekt budowy terminalu przewiduje inwestycje związane nie tylko z odbiorem i przeładunkiem LNG, ale również z przesyłem gazu w głąb lądu (budowa gazociągów) oraz magazynowaniem (budowa podziemnych magazynów gazu).

W ramach tego programu przewidzianych było osiem zadań, z których siedem jest w fazie realizacji, a jedno jest w fazie przygotowawczej. Najważniejsze zadania, w tym budowa falochronu w porcie zewnętrzny oraz terminalu do regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego, przebiegają zgodnie z harmonogramem. W fazie przygotowawczej jest budowa tawernowego podziemnego magazynu gazu w Goleniowie. Zakończenie wszystkich prac przewidziano na 2013 i 2014 r.

2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko przyjęty został przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 r., zatwierdzony przez Komisję Europejską 7 grudnia 2007 r. Głównym założeniem jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów przez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Zgodnie z Narodową Strategią Spójności stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nim celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W planie zapisano 36 inwestycji przewidzianych do sfinansowania z tego programu. Zrealizowanych zostało 18 zadań, w tym: budowa drogi ekspresowej S3 Szczecin - Gorzów Wielkopolski, budowa obwodnicy Miękowa w ciągu drogi krajowej nr 3, budowa obwodnicy Nowogardu w ciągu drogi S6. Zrealizowano też inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową w Koszalinie, Goleniowie, Rewalu i Dorzeczu Parsęty oraz inne inwestycje. W realizacji jest 11 zadań, w tym: budowa Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nanotechnologii na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym, utworzenie centrum nowych technologii medycznych oraz rozbudowa szpitala klinicznego nr 1 – Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych Pomorskiej Akademii Medycznej. Zadania w trakcie realizacji zakończyć się mają w 2012 r. lub sporadycznie w 2013 r. Z realizacji zadania „Ochrona zimowisk i kolonii letnich nietoperzy w granicach wybranych województw” zrezygnowano całkowicie, a zadanie „Modernizacja infrastruktury zapewniającej dostęp do portów w Świnoujściu i Szczecinie – oznakowanie nawigacyjne i elementy kontroli ruchu statków” zostało wstrzymane ze względów finansowych.

3. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka został przyjęty przez Radę Ministrów 30 października 2007 r. Program ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności, obejmującej działania zarówno o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, jak i finansowym czy handlowym. Interwencja w ramach programu obejmuje bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjnych przedsiębiorstw.

W programie przewidziano sześć zadań, z których pięć zostało ukończonych. Wśród zrealizowanych znalazła się m.in.: budowa systemu pilotowo-dokującego dla zbiornikowców LNG oraz promów morskich. Dla jednego realizowanego przedsięwzięcia przewiduje się termin realizacji na 2015 r.

4. Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013

Podstawą prawną wdrożenia Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013 jest ustawa z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. nr 72 poz. 619) oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa określające szczegółowe warunki podziału środków finansowych oraz tryb przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych poszczególnymi pięcioma osiami priorytetowymi programu. Pro-

gram ma na celu racjonalną gospodarkę zasobami wód i poprawę efektywności i konkurencyjności sektora rybackiego oraz poprawę jakości życia na obszarach zależnych od rybactwa.

Wszystkie trzy inwestycje przewidziane w programie dla województwa zachodniopomorskiego są w trakcie realizacji. Przewiduje się ich zakończenie do końca 2013 r.

5. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Program został sporządzony przez Ministra Środowiska, a następnie zatwierdzony przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r., w celu wypełnienia zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych w Traktacie Akcesyjnym Polski do Unii Europejskiej, w części dotyczącej dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) określa plan inwestycyjny w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, jaki musi zostać zrealizowany przez Polskę, aby osiągnąć wymagane efekty ekologiczne do końca 2015 r. Ostatnia aktualizacja programu została zatwierdzona przez Radę Ministrów 2 marca 2010 r.

Jedno z dziewięciu zadań zostało zrealizowane w całości. Pozostałe, mimo zakończenia poszczególnych działań cząstkowych w gminach, nie zostały w całości zrealizowane. Część inwestycji jest w fazie realizacji, a w przypadku niektórych podjęta została decyzja o zmianie koncepcji rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej lub o wstrzymaniu inwestycji. Większość prowadzonych prac zostanie zakończona do końca 2013 r.; dla niektórych zadań cząstkowych przewiduje się realizację w latach 2014-2015, w jednym przypadku nawet do 2018 r.

6. Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012

Program został zatwierdzony przez Radę Ministrów 25 września 2007 r. Jest to pierwszy po 1989 roku duży program budowy dróg krajowych. Obejmuje zadania z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, w tym zadania ujęte w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2004-2006 oraz w latach 2007-2013, a także zadania realizowane bez udziału środków Unii Europejskiej. W związku z przyznaniem Polsce i Ukrainie prawa organizowania Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 roku opracowano także program rozwoju połączeń drogowych między miastami Euro 2012 oraz połączeń transgranicznych.

Program został całkowicie zrealizowany. Dla części inwestycji trwa końcowe rozliczenie projektów. Inwestycje zapisane w tym programie zostały sfinansowane ze środków innych programów, w tym w szczególności Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W ramach tego programu zrealizowano m.in. drogę ekspresową S3 na odcinku Szczecin - Gorzów Wielkopolski.

7. Master Plan dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030 r.

Plan został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2008 r. Ma on jednoznacznie odpowiedzieć na pytania dotyczące przyszłości kolei i działań, które należy przedsięwziąć do 2030 roku. W dokumencie przedstawiono 3 różne scenariusze rozwoju kolei – na podstawie tych scenariuszy dokonano prognozy pracy przewozowej kolei oraz wskazano najważniejsze inwestycje kolejowe na najbliższe lata.

Żadna inwestycja nie została zrealizowana, a stopień przygotowania większości (poza już realizowanymi) jest na bardzo wczesnym etapie. Wyjątkami są modernizacja regionalnych linii kolejowych nr 402 Goleńców - Kołobrzeg wraz z budową łącznicy do portu lotniczego Szczecin-Goleniów oraz linii nr 403 Wałcz - Kalisz Pomorski - Ulikowo, dla których zakończenie prac przewiduje się na połowę roku 2013 (z funduszy Województwa Zachodniopomorskiego).

8. Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012

W związku z przyznaniem Polsce i Ukrainie prawa organizacji mistrzostw Europy w piłce nożnej Euro 2012 w roku 2007 Sejm przyjął ustawę o Euro 2012. Ustawa określa, jakie działania należy przedsięwziąć w ramach przygotowań do Euro 2012, na jakich zasadach będzie wykonywanie tych zadań, ich powierzenie itd.

W ramach tego programu przewidziana była rozbudowa i modernizacja infrastruktury lotniskowej i portowej w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów. Zadanie jest w trakcie realizacji z przewidywanym terminem zakończenia we wrześniu 2014 r.

9. Program dla Odry 2006

Program został przyjęty przez Sejm RP ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu wieloletniego Programu dla Odry 2006 (Dz. U. nr 98 poz. 1067). Ma on charakter średniookresowej strategii modernizacji odrzańskiego systemu wodnego, której celem jest wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju całego dorzecza Odry oraz poszanowaniem bogatych na tym obszarze zasobów przyrody i stanu środowiska. 21 lipca 2009 r. Komitet Sterujący Programu dla Odry 2006 przyjął projekt aktualizacji programu, który zawiera listę projektów kluczowych.

Z inwestycji zapisanych w programie najważniejszymi są: udrożnienie toru wodnego jeziora Dąbie w celu poprawy odpływu wód powodziowych w okresie zimowym oraz przebudowa i remont zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej w celu zapewnienia żeglowności szlaku wodnego i prowadzenia zimowej akcji lodołamania. Nie uzyskały one dotychczas ram prawnych w postaci umowy międzynarodowej regulującej zakres prac i zasady finansowania.

10. Program Ochrony Brzegów Morskich

Program został przyjęty przez Sejm RP 28 marca 2003 r. i będzie obowiązywał do roku 2024. Program ma charakter działań ciągłych i obejmuje swoim zakresem przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie brzegów morskich przed zjawiskiem erozji, zabezpieczenie przed powodzią terenów nadmorskich, zapewnienie stabilizacji linii brzegowej i plaż.

Z piętnastu zadań przewidzianych w programie zrealizowanych zostały dwa, a trzynaście jest w realizacji. Inwestycje mają charakter działań ciągłych i są realizowane wg bieżących potrzeb.

11. Program rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych

Program został przyjęty przez Radę Ministrów 8 maja 2007 r. W programie zostały określone kierunki rozwoju infrastruktury lotniczej, niezbędne działania w tym celu oraz źródła finansowania. Program ma charakter dokumentu kierunkowego, który wskazuje kierunki rozwoju sieci lotnisk, a nie konkretne zasady, czy ich lokalizacje i zasadność budowy. W programie uwzględniona została w szczególności sieć TEN-T. Program składa się z części analityczno-opisowej oraz programu rozwoju sieci lotnisk oraz lotniczych urządzeń naziemnych.

W ramach tego programu przewidziane zostały cztery zadania, które koncentrują się wokół poprawy standardów funkcjonowania i dostępności do portu lotniczego Szczecin-Goleniów. Zadania obejmujące remont drogi startowej oraz wykonanie drogi szybkiego zejścia są w fazie realizacji. Opracowywana jest koncepcja programowo przestrzenna nowego terminalu pasażerskiego.

12. Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP)

W ramach struktur NATO realizowany jest Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP – NATO Security Investment Programme). Program stworzono w celu zapewnienia wspólnego finansowania projektów inwestycyjnych dla potrzeb misji. Program jest narzędziem Sojuszu do zaspokajania potrzeb w zakresie tworzenia zdolności wojskowych, których zapewnienie wykracza poza narodowe zasoby obronne państw członkowskich.

Z czterech zadań inwestycyjnych dwa zostały zrealizowane, pozostałe dwa zrealizowano w części.

13. Rejestr zadań rządowych programu centralnego

W planie uwzględniono zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, które zostały wpisane do rejestru programów rządowych prowadzonego na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, obecnie Ministra Infrastruktury.

Zadania ujęte w rejestrze wynikają z realizacji Programu Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP), wprowadzonego w 2002 roku na wniosek Ministra Obro-

ny Narodowej do rejestru programów rządowych zawierających zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym. Ich zakres pokrywa się z zadaniami Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP).

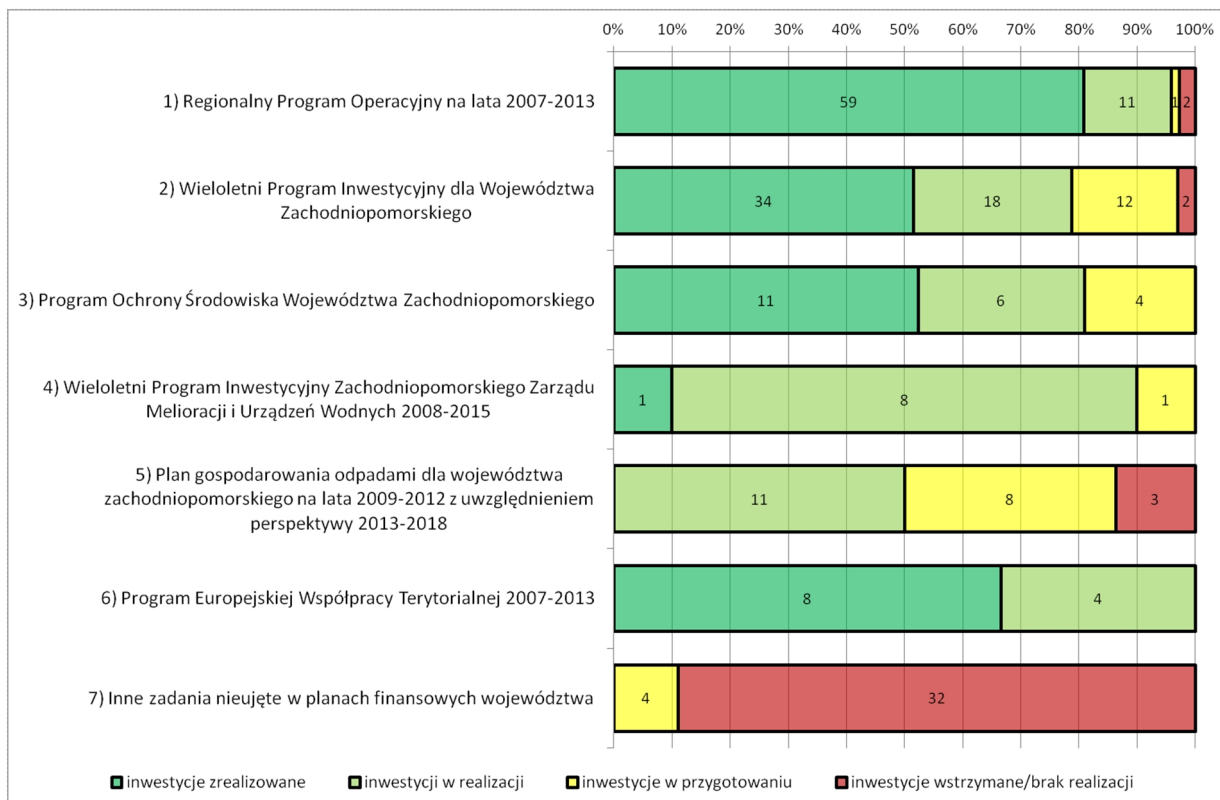
Szczegółowy wykaz zadań rządowych i stan ich realizacji znajduje się w załączniku nr 1.

5.2. Zadania wojewódzkie

Inwestycje celu publicznego ustalone przez samorząd województwa określają:

- 1) Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013;
- 2) Wieloletni Program Inwestycyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego;
- 3) Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego;
- 4) Wieloletni Program Inwestycyjny Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008-2015;
- 5) Plan Gospodarowania Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy 2013-2018;
- 6) Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2007-2013;
- 7) Inne zadania nieujęte w planach finansowych województwa.

Stan realizacji inwestycji celu publicznego ustalonych przez samorząd województwa na dzień 30 kwietnia 2012 r. ilustruje poniższy wykres:

1. Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Program został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 31 października 2007 r. Jest głównym narzędziem realizacji strategii rozwoju województwa do roku 2020.

Większość, czyli 59 z 73 inwestycji zapisanych w Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007 – 2013 została zrealizowana. Należy wymienić tu: budowę obejścia Goleniowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 113, zakup taboru kolejowego dla przewozów regionalnych oraz budowę i modernizację wielu budynków publicznych, w tym szkół, ośrodków sportowych i szpitali. Do przedsięwzięć będących w realizacji należą modernizacje linii kolejowych nr 403 Wałcz - Kalisz Pomorski - Ulikowo oraz nr 402 Goleniów - Kołobrzeg. Zakończenie pozostałych przewiduje się na połowę 2012 r. i drugą połowę 2013 r.

2. Wieloletni Program Inwestycyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego

Program (obecnie Wieloletnia Prognoza Finansowa) stanowi zbiór wyselekcjonowanych, ocenionych i zaakceptowanych do realizacji przez władze województwa komunalnych zadań inwestycyjnych w przyjętym horyzoncie czasowym. Wskazuje priorytetowe kierunki i sposoby wydatkowania części środków budżetowych, tj. wydatków inwestycyjnych. Oceniana wersja programu pochodzi z maja 2010 r.

Wieloletnia Prognoza Finansowa to dokument aktualizowany zgodnie z bieżącymi potrzebami województwa. 34 z 66 ujętych w PZPWZ zadań inwestycyjnych zostało zrealizowanych, a kolejne 18 znajduje się w realizacji. Dla części przewiduje się zakończenie w 2012 r., 2013 r. oraz w latach następnych. Dla części inwestycji drogowych sporządzono dokumentację projektową, uzyskano decyzje środowiskowe i zezwolenie na realizację inwestycji drogowej, realizacja będzie odbywała się wg harmonogramu ustalonego w Wieloletniej Prognozie Finansowej. W przypadku dwóch zadań (zagospodarowanie pomieszczeń po nieistniejącym kinie „Delfin” na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego oraz przebudowy i adaptacji budynku na siedzibę filii ZCDN w Świnoujściu) Zarząd Województwa podjął decyzję o odstąpieniu od ich realizacji.

3. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego

Program został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXXV/356/02 z dnia 7 października 2002 r. Jest to podstawa działania województwa w zakresie polityki ekologicznej. Obecny program na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 jest aktualizacją programu na lata 2002-2006 z perspektywą na lata 2008-2011.

W ramach programu zrealizowano jedenaście z 21 zadań, a pięć jest w różnej fazie realizacji. Wśród ukończonych zadań jest program poprawy jakości wody w Szczecinie. Wśród zadań będących w realizacji jest program małej retencji wód dla województwa zachodniopomorskiego. Zadanie to składa się z szeregu inwestycji, które są w różnym stopniu realizacji.

4. Wieloletni Program Inwestycyjny Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008-2015

Program został zatwierdzony przez Dyrektora Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie we wrześniu 2008 r. W czerwcu 2009 roku przeprowadzona została aktualizacja programu. Zadania, wyszczególnione w programie, są zadaniami z zakresu administracji rządowej, których realizacja powierzona została marszałkowi województwa na podstawie zapisów ustawy prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. nr 239 z 2005 r. poz. 2019 z późniejszymi zmianami).

W ramach programu wykonano zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów Szczecina – dzielnic Klucz i Żydowce. Osiem z dziesięciu zadań jest obecnie w fazie realizacji. Program kończy się w 2015 r. i na poszczególne zadania składa się szereg inwestycji, które są na różnym poziomie zaawansowania.

5. Plan Gospodarowania Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy 2013-2018

Plan został uchwalony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr XXXI/343/09 z dnia 16 czerwca 2009 r. Plan zakłada organizację zagospodarowania odpadów w czterech regionach, obejmujących całe województwo.

11 zadań znajduje się w realizacji, osiem w fazie przygotowawczej, a odnośnie trzech nie podjęto żadnych działań i nie zostały one ujęte w zaktualizowanym w czerwcu 2012 r. PGO dla WZ.

6. Europejska Współpraca Terytorialna

Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013 stanowi kontynuację programu INTERREG III. W ramach EWT są realizowane trzy typy projektów:

- programy współpracy transgranicznej,
- programy współpracy transnarodowej,
- programy współpracy międzyregionalnej (INTERREG IV).

W ramach programu przewidziano 12 zadań, z których osiem ukończono, a cztery są obecnie realizowane.

7. Zadania nieujęte w planach finansowych województwa

Zadania, dotyczące budowy 36 obwodnic miejscowości w ciągu dróg wojewódzkich nie są realizowane. Dla części z nich Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie dysponuje opracowaniami o charakterze koncepcji programowych (zachodnio-północne obejście Gryfic, obwodnica Wełtynia w ciągu drogi nr 120, obejścia Kartna i Żeliszawca w ciągu drogi nr 120, obwodnica Ińska w ciągu drogi nr 151).

Zakres zadań ujętych w planie, jako niemających zapewnionego finansowania, powinien być poddany weryfikacji na podstawie m.in. wyników prac nad wspomnianym wyżej studium drogowym dla województwa, jak również w kontekście zasadności oraz możliwości ich finansowania. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wymaga zatem aktualizacji w tym zakresie.

Szczegółowy wykaz zadań wojewódzkich i stan ich realizacji znajduje się w załączniku nr 2.

VI WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z OKRESOWEJ OCENY PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Ocena realizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego dotyczy okresu od uchwalenia planu w dniu 19 października 2010 r. do końca I półrocza 2012 r., przy czym stopień realizacji inwestycji celu publicznego oceniano wg stanu na dzień 30 kwietnia 2012 r. Objęła ona:

- uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa,
- cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa,
- inwestycje i inne przedsięwzięcia zapisane w planie,
- inne narzędzia realizacji planu (rekomendacje do krajowej i regionalnej polityki przestrzennej, lobbing i współpracę międzynarodową).

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania, omówione w raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa (rozd. III), nie uległy zasadniczym zmianom. Zmieniły się przede wszystkim dane, dotyczące zjawisk dynamicznych, kształtujących wewnętrzne uwarunkowania przestrzenne województwa (demograficzne, społeczno-ekonomiczne, inwestycje w sferze infrastruktury) – co szczegółowo zostało przedstawione w rozdz. II – jednak sformułowana w PZPWZ diagnoza stanu i wskazane trendy pozostały takie same. Uwarunkowania przestrzenne w planie pozostają zatem aktualne. Jedyne aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 może stanowić podstawę dla dokonania zmiany PZPWZ w odpowiednim zakresie.

Większe znaczenie dla oceny planu i jego aktualności mogą mieć zmiany, które nastąpiły w sferze uwarunkowań zewnętrznych, i dotyczą zmian przepisów prawa oraz dokumentów szczebla krajowego. Podstawowym nowym dokumentem, zasadniczo wpływającym na treść i aktualność planu, jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011 r. Jakkolwiek zaprezentowany w niej model zagospodarowania przestrzennego Polski jest odmienny od przyjętego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, to nie ma żadnej sprzeczności między tym modelem a ustaleniami planu. Dokument obliguje jednak do wprowadzenia do planów zagospodarowania przestrzennego nowych zapisów. Może to być podstawą do dokonania zmian w PZPWZ, przynajmniej w zakresie dotyczącym przedmiotu owych zapisów.

Kwestia ta została szczegółowo przedstawiona niżej.

Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Wszystkie cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa, zapisane w PZPWZ, są aktualne. Szczegółowa analiza działań, realizujących te kierunki – ustaleń, zaleceń, projektów i rekomendacji – pokazała, że i te działania generalnie zachowują aktualność. Nieaktualne stały się tylko działania już zrealizowane lub te, z których realizacji zrezygnowano – działań takich jest bardzo mało. Szczegółowe ich omówienie zawarte jest w rozdz. III.

Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa ze względu na swą aktualność nie mogą być podstawą do ewentualnej zmiany planu.

Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zawiera w rozdz. IV „Narzędzia realizacji zadań określonych w planie” wykaz programów, które ewidencjonują zadania, przewidziane do realizacji bądź realizowane w momencie jego uchwalenia: inwestycje celu publicznego poziomu rządowego i wojewódzkiego i inne przedsięwzięcia. Zadania te w niniejszym dokumencie podzielono na już zrealizowane, w trakcie realizacji lub w fazie przygotowania; są też zadania, z których realizacji

zrezygnowano lub nie podjęto dotąd żadnych prac w celu ich wdrożenia. Niniejsze opracowanie zawiera szczegółowe informacje na temat stanu ich realizacji – znajdują się one w załącznikach nr 1 i 2.

Plan zawiera – obok zadań, dla których istnieją źródła finansowania – wykaz zadań nieujętych w planach finansowych województwa. Umieszczenie tych zadań nie oznacza zaciągnięcia zobowiązań samorządu województwa do ich realizacji, lecz ma charakter intencyjny. W celu uniknięcia niewłaściwej interpretacji tej części planu wskazane jest dokonanie zmiany, tj. usunięcie wykazu lub takie opisanie jego charakteru, aby nie stanowił podstawy do ewentualnych roszczeń wobec samorządu województwa.

Należy podkreślić, że w przypadku wejścia w życie nowych programów inwestycyjnych na lata 2014-2020, związanych z nowym okresem programowania Unii Europejskiej, konieczna będzie zmiana PZPWZ w tej części.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 a plany zagospodarowania przestrzennego województw

Zapisy Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 mają konsekwencje dla obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przygotowało dokument: „Plan działań. Informacja w sprawie działań niezbędnych do podjęcia przez Radę Ministrów i inne podmioty publiczne, zapewniających wdrożenie przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 r. Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Informacja zawiera harmonogram zadań wdrażających politykę przestrzenną KPZK 2030. Do najważniejszych zadań, których wprowadzenie powinno znaleźć odzwierciedlenie w planach zagospodarowania przestrzennego województw (PZPW), należą:

1.1. Wzmocnienie wymiaru terytorialnego w dokumentach rozwojowych i dopełnienie systemu dokumentów strategicznych.

Działanie 1.1a. Opracowanie wytycznych dla strategii rozwoju województw i planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz ich zgodności z KPZK 2030. Termin – **do końca 2012 r.**

Działanie 1.1b. Dostosowanie strategii rozwoju województw i planów zagospodarowania przestrzennego województw do KPZK 2030 przy jednoczesnym wzajemnym uspoźnieniu ich treści (z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych). Działanie to obejmie obszary funkcjonalne wskazane w KPZK 2030, dla których nie jest wymagane opracowanie odrębnych dokumentów, ale które powinny zostać uwzględnione w dokumentach rozwojowych szczebla regionalnego. Potrzeby i cele rozwojowe tych obszarów zostaną określone w ramach strategii rozwoju województwa, a delimitacja i sformułowanie zasad zagospodarowania przestrzennego nastąpi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Termin – **do końca 2013 r.**, zobowiązanie po stronie województw.

1.2. Wprowadzenie planowania dla obszarów funkcjonalnych.

Działanie 1.2a. Opracowanie wytycznych dla rozwoju oraz kryteriów wyznaczania obszarów funkcjonalnych wynikających z KPZK 2030.

Działanie 1.2b. Delimitacja obszarów funkcjonalnych. Termin – **I półrocze 2013 r.**, zobowiązanie po stronie województw,

Działanie 1.2c. Przygotowanie opracowań dotyczących rozwoju obszarów funkcjonalnych, w tym:

- delimitacja w PZPW różnych typów obszarów produkcji i wykorzystania odnawialnych źródeł energii; termin – **II półrocze 2013 r.**, zobowiązanie po stronie województw,
- wyznaczenie w PZPW strefy zakazu wykorzystania lub ograniczonego rozwoju (wraz z określeniem rodzaju i zakresu tego ograniczenia); termin – **II półrocze 2013 r.**, zobowiązanie po stronie województw.

2.1. Opracowanie rozwiązań zmian systemowych w sposobie prowadzenia polityki zagospodarowania przestrzennego oraz propozycji zmian prawnych.

Działanie 2.1b. Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej i ustaw powiązanych. Termin – **październik 2013 r.**, skierowanie projektów do Sejmu.

Działanie 2.1c. Nowelizacja ustaw określonych w koncepcji nowego systemu prowadzenia polityki zagospodarowania przestrzennego na wszystkich poziomach. Termin – **2014-2015 r.**

Harmonogram zakłada opracowanie do końca 2012 r. wytycznych dla strategii rozwoju województw i planów zagospodarowania przestrzennego oraz ich zgodności z koncepcją krajową, oraz do końca 2013 r. „*dostosowanie strategii rozwoju województw i planów zagospodarowania przestrzennego województw do KPZK przy jednoczesnym wzajemnym uspołnieniu ich treści (z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych)*”.

Na II półroczu 2013 r. planowane jest działanie 2.1b. „*Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej i ustaw powiązanych*” (czerwiec - październik skierowanie projektu do Sejmu), następnie na lata 2014-2015 zaplanowane są kolejne zmiany ustaw („*Nowelizacja ustaw określonych w koncepcji nowego systemu prowadzenia polityki zagospodarowania przestrzennego na wszystkich poziomach*”). Zmiany prawne trwać będą więc w trakcie sporządzania ewentualnych zmian PZPW, a nawet po planowanym terminie ich zakończenia, co spowoduje trudne do przewidzenia konsekwencje dla zapisów planów województw. Jednocześnie „Plan działań” zakłada delimitację w PZPW „*różnych typów obszarów produkcji i wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wyznaczenie w tych planach strefy zakazu wykorzystania lub ograniczonego rozwoju (wraz z określeniem rodzaju i zakresu tego ograniczenia) różnych form energetyki odnawialnej*”. Bez przeprowadzonych w porę zmian prawnych wprowadzenie takich stref do planów może okazać się niemożliwe.

Strategia rozwoju Polski Zachodniej i jej wpływ na dokumenty planowania przestrzennego

Prace nad strategią rozwoju Polski Zachodniej, podjęte na podstawie porozumienia marszałków pięciu województw – dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego – z 26 sierpnia 2010 r. trwają dwa lata. Pierwszym wynikiem prac są „Założenia strategii rozwoju Polski Zachodniej”, które zostały przekazane Ministrowi Rozwoju Regionalnego 2 kwietnia 2012 r. w Szczecinie.

W założeniach wymienia się następujące cele szczegółowe strategii – wszystkie one są mocno osadzone w przestrzeni:

- 1) poprawa stanu bezpieczeństwa energetycznego oraz środowiskowego, w szczególności powodziowego,
- 2) poprawa poziomu spójności i dostępności terytorialnej Polski Zachodniej w układzie międzyregionalnym,
- 3) tworzenie warunków dla rozwoju sieci społeczeństwa informacyjnego w skali całego makroregionu,
- 4) wspieranie rozwoju sieci współpracy ośrodków naukowo-technologicznych i akademickich Polski Zachodniej oraz rozwijanie innych elementów gospodarki opartej na wiedzy,
- 5) stymulowanie kompleksowego rozwoju osi odrzańskiej,
- 6) rozwój i sieciowanie funkcji metropolitalnych w ośrodkach wojewódzkich Polski Zachodniej,
- 7) tworzenie wspólnego produktu turystycznego Polski Zachodniej,
- 8) osiągnięcie nowej jakości współpracy transgranicznej.

Głównym instrumentem wdrażania strategii ma być europejska polityka spójności UE (środki finansowe na realizację programu operacyjnego czy też programów). Założenia do strategii wymieniają 25 kluczowych projektów o charakterze ponadwojewódzkim i międzyregionalnym, adresowanych do programów,

które będą dostępne w Polsce w latach 2014-2020. Większość z nich dotyczy rozbudowy struktur przestrzennych (infrastruktury komunikacyjnej, energetycznej, przeciwpowodziowej, gospodarki odpadami); aspekt przestrzenny mają także propozycje dotyczące rozwoju współpracy miast wojewódzkich, rozwoju transgranicznych funkcji metropolitalnych, makroregionalnych produktów turystycznych.

Jakkolwiek założenia do strategii nie odwołują się do planowania przestrzennego jako instrumentu jej realizacji, to należy zakładać, że po roku 2014, w przypadku wejścia w życie programu lub programów, realizujących strategię, potrzebne mogą być w planach zagospodarowania przestrzennego województw Polski Zachodniej – a więc i w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego – zmiany odzwierciedlające wskazane w strategii cele i kierunki działań, głównie w wymiarze makroregionalnym.

Transgraniczne oddziaływanie ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

(Informacja na temat realizacji uchwały nr IV/33/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 31 stycznia 2011 r. w sprawie wyrażenia przez Sejmik woli podjęcia rozmów ze stroną niemiecką dotyczących potencjalnego transgranicznego oddziaływania na środowisko ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przyjętego uchwałą nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r. oraz możliwości zmiany tego planu, w zakresie wynikającym z uzgodnionych rezultatów tych rozmów).

Podstawą prawną do przeprowadzenia transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 7 listopada 2008 r. z późn. zm.).

Ustawa w art. 113 ust. 1 stanowi: „*W przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, organ administracji opracowujący projekt tego dokumentu niezwłocznie informuje Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko skutków realizacji tego dokumentu i przekazuje mu projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko*”.

Specyfiką województwa zachodniopomorskiego jest nie tylko przygraniczne położenie, ale usytuowanie na styku dwóch środowisk wodnych tj. morskich wód wewnętrznych i wód śródlądowych. Takie uwarunkowania, w myśl ustawy, stanowią podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku realizacji projektów polityk, strategii, planów i programów.

11 sierpnia 2010 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przekazał do zaopiniowania projekt zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko premierom Brandenburgii i Meklemburgii, wyznaczając termin opiniowania nie dłuższy niż 40 dni. Strona niemiecka wystąpiła z wnioskiem o przedłużenie terminu opiniowania do 31 stycznia 2011 roku. Wniosek nie został uwzględniony ze względu na ustalony wcześniej termin ostatniej sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego na dzień 19 października 2010 roku, w którego porządku dnia przewidziano uchwalenie planu.

W ocenie organu sporządzającego plan (Marszałek Województwa) ostateczna wersja dokumentu przyjęta przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego i skierowana pod obrady Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nie wymagała przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Plan został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2010 r. (nr 136 poz. 2708); tym samym Wojewoda Zachodniopomorski nie stwierdził naruszenia przepisów prawa w procedurze sporządzania zmiany planu.

Po uchwaleniu planu strona niemiecka wyraziła opinię, iż zawarte w nim ustalenia mogą znacząco oddziaływać na obszar Republiki Federalnej Niemiec. W związku z tym 1 grudnia 2010 r. plan województwa został zaprezentowany stronie niemieckiej w ambasadzie RP w Berlinie w celu wyjaśnienia zgłaszanych wątpliwości. Ponieważ strona niemiecka podtrzymała zastrzeżenia do zapisów planu, 31 stycznia 2011 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr IV/33/11, deklarując w niej

wolę podjęcia rozmów ze stroną niemiecką, dotyczących potencjalnego transgranicznego oddziaływania ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego na środowisko oraz możliwości jego zmiany w zakresie wynikającym z uzgodnionych rezultatów tych rozmów. Szczegółowe uwagi do PZPWZ zostały przekazane przez stronę niemiecką w kwietniu i maju 2011 r.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął 26 lipca uchwałę nr 1211/11 przyjmującą wstępne stanowisko w sprawie uwag strony niemieckiej do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz upoważnienie do przedstawienia przedmiotowego stanowiska podczas rozmów ze stroną niemiecką. Uchwała ta została rozszerzona 23 września 2011 r. o komentarz uzupełniający oparty m.in. na wykonanych dodatkowych ekspertyzach.

12 października 2011 r. odbyło się spotkanie, w którym po stronie polskiej w spotkaniu brali udział przedstawiciele Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, samorządu województwa zachodniopomorskiego oraz ważnych dla regionu jednostek administracji państwowej. W trakcie rozmów przedstawiono i szczegółowo omówiono stanowisko strony polskiej, odnoszące się do zastrzeżeń strony niemieckiej, które dotyczyły przede wszystkim kwestii lokalizacji elektrowni jądrowej oraz modernizacji Odry granicznej. Ponadto rozmowy dotyczyły infrastruktury lądowej i wodnej oraz zagadnień związanych z ochroną środowiska i turystyką. Strona niemiecka wyraziła zadowolenie z treści zapisanych w planie kierunków odnoszących się do działań w zakresie rozwijania współpracy transgranicznej.

Jednym z ważniejszych ustaleń spotkania była deklaracja o współpracy stron w ramach realizowanych działań, wymagających przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowiska w kontekście transgranicznym. Strona polska zobowiązała się do powiadamiania strony niemieckiej o przystąpieniu do zmiany planu, na etapie podjęcia decyzji w tej sprawie przez władze województwa. Protokół ze spotkania wraz z podjętymi ustaleniami został ostatecznie zaakceptowany przez stronę niemiecką i 9 lipca 2012 r. przesłany za pośrednictwem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Wnioski z przeprowadzonych rozmów i przyjętych ustaleń, które powinny być uwzględnione w procedurze kolejnej edycji zmiany planu:

- poinformowanie strony niemieckiej o przystąpieniu do zmiany planu na etapie podjęcia decyzji w tej sprawie przez władze województwa,
- informowanie i prowadzenie konsultacji ze stroną niemiecką w sprawie istotnych ustaleń sporządzanego projektu dokumentu, mogących wywierać znaczące transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Rekomendacja dla Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego

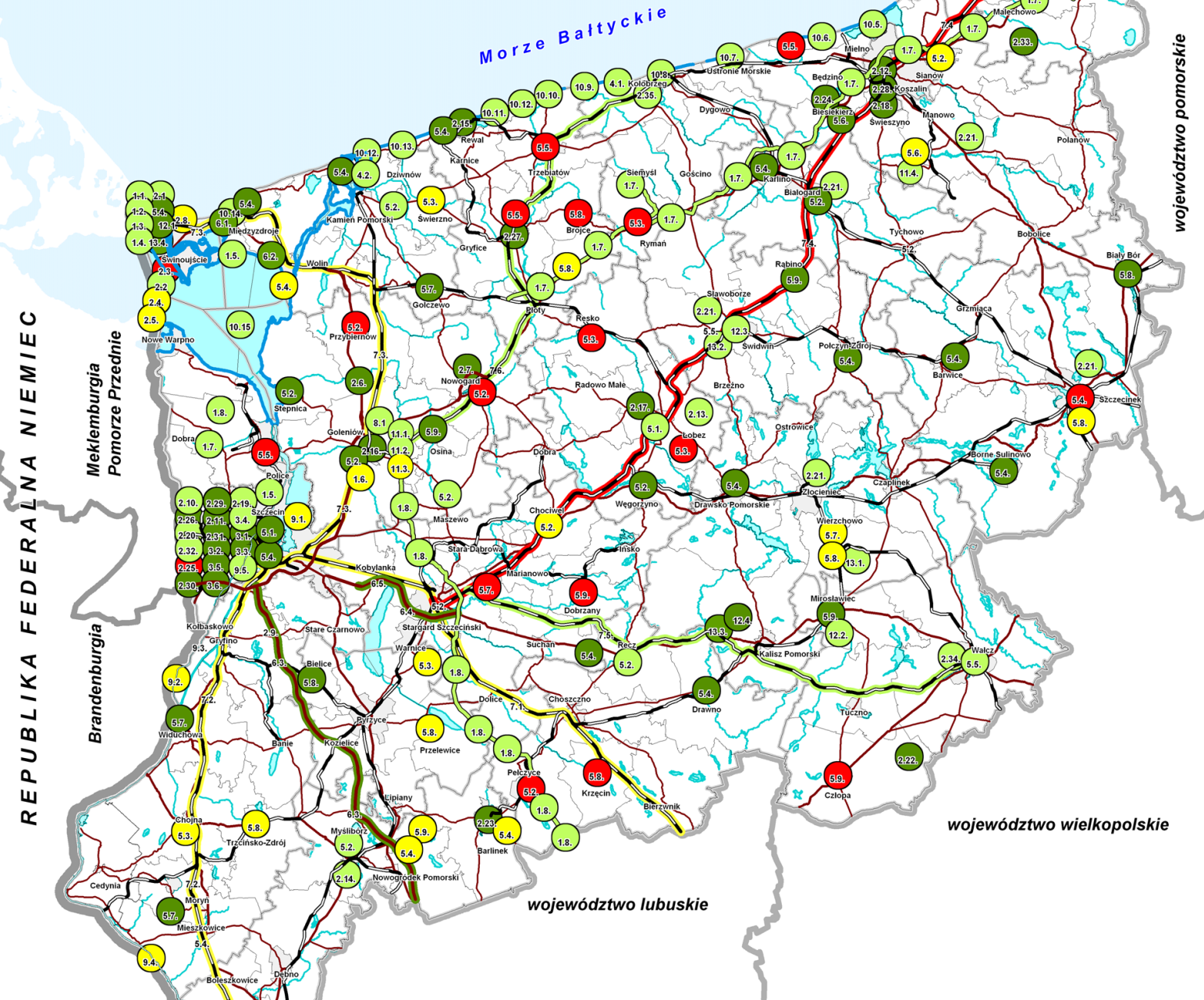
Biorąc pod uwagę powyższe wnioski, a w szczególności fakt przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, uznaje się za celowe przystąpienie do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, która powinna uwzględniać:

- aktualizację uwarunkowań, w tym prawnych,
- stwierdzony w niniejszym dokumencie stan realizacji ustaleń planu,
- weryfikację definicji i hierarchii ważności działań zawartych w kierunkach zagospodarowania przestrzennego województwa (ustalenia, zalecenia, projekty, rekomendacje),
- aktualizację zadań celu publicznego, w szczególności dotyczących inwestycji drogowych nieujętych w planach finansowych województwa,
- proces wdrażania KPZK 2030 sformułowany w „Planie działań”,
- potrzebę przygotowania programów na kolejny okres finansowania Unii Europejskiej w latach 2014-2020 (RPO i innych, w tym poziomie krajowego).

Harmonogram prac nad zmianą PZPWZ należy powiązać z przyjętym przez Radę Ministrów harmonogramem wdrażania „Planu działań” KPZK 2030.

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO - ZADANIA RZĄDOWE

0 10 20km

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
 www.rbgp.pl, e-mail: biuro@rbgp.pl

Nr 1.1.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM - WG PROGRAMÓW POZIOMU KRAJOWEGO

1.2. Identyfikator inwestycji:
 1. numer programu wg wykazu
 2. oznaczenie inwestycji w programie

- 1.1. Ustawa o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu
- 2.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013
- 3.1. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013
- 4.1. Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nabrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013
- 5.1. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- 6.1. Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012
- 7.1. Master Plan dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030r

- 8.1. Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012
- 9.1. Program dla Odry 2006
- 10.1. Program Ochrony Brzegów Morskich
- 11.1. Program Rozwoju Sieci Lotnisk i Lotniczych Urządzeń Naziemnych
- 12.1. Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa
- 13.1. Rejestr zadań rządowych programu centralnego i wojewódzkiego

SYMBELE STANU REALIZACJI INWESTYCJI

- 5.7. inwestycja zrealizowana
- 5.2. inwestycja w trakcie realizacji
- 5.4. prace wstępne
- 5.2. inwestycja nie realizowana

LOKALIZACJA INWESTYCJI

- 6.3. lokalizacja w przebiegu drogi
- 7.5. lokalizacja w przebiegu linii kolejowej
- 9.4. lokalizacja w biegu rzeki
- 10.15. lokalizacja obszarowa lub liniowa

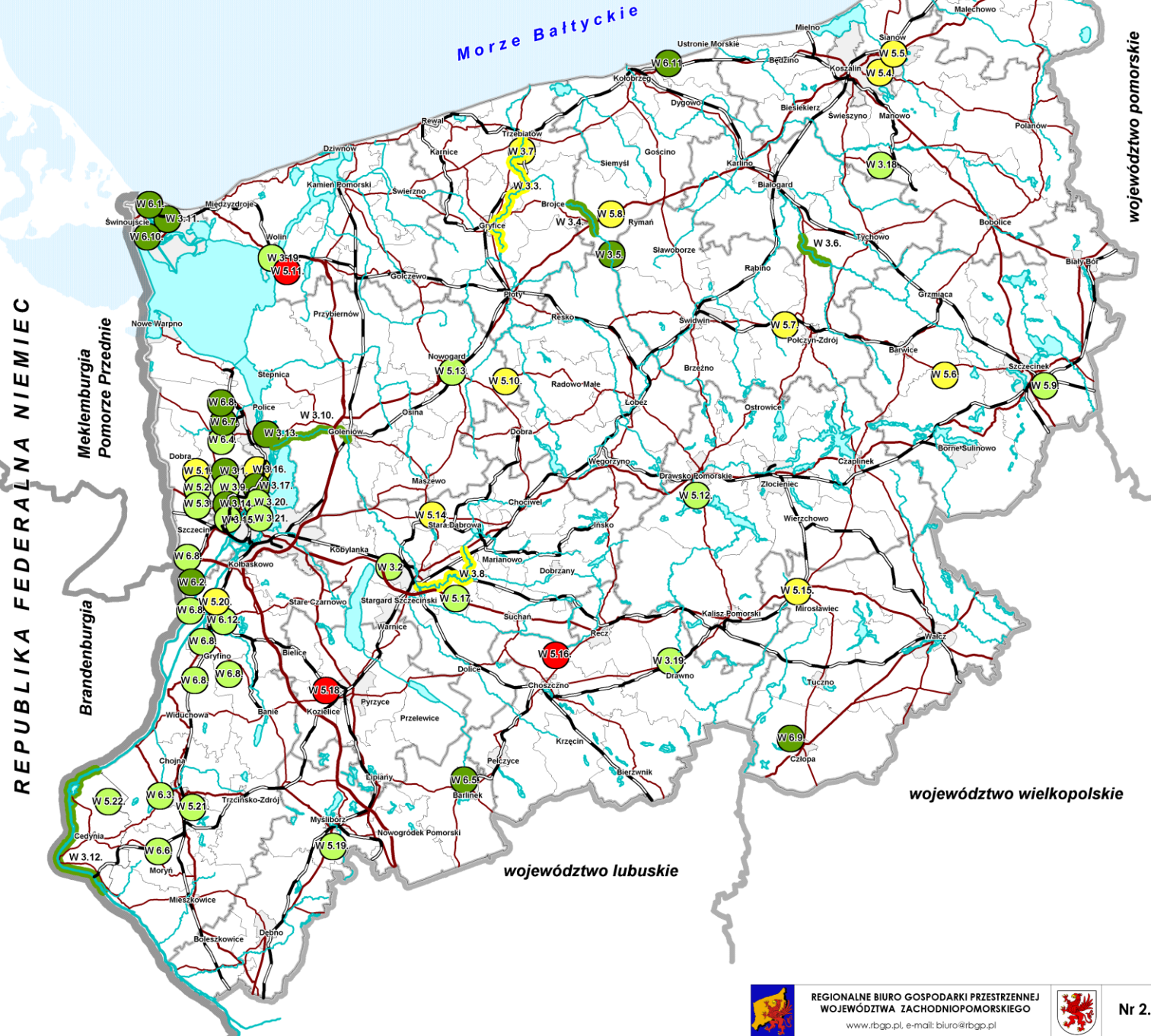
GRANICE ADMINISTRACYJNE

- gmin
- powiatów
- województw
- państwa (lądowa)
- 17. lokalizacja w przebiegu gazociągu

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO -
ZADANIA WOJEWÓDZKIE:

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012
Europejska Współpraca Terytorialna

0 10 20km

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
www.rbpg.pl, e-mail: biuro@rbpg.pl

Nr 2.1.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU
PONADLOKALNYM - WG PROGRAMÓW POZIOMU KRAJOWEGO

1.2. Identyfikator inwestycji:
1. numer programu wg wykazu
2. oznaczenie inwestycji w programie

- 3.1. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego
- 5.1. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012
- 6.1. Europejska Współpraca Terytorialna

LOKALIZACJA INWESTYCJI

- W 3.12 lokalizacja w przebiegu drogi
- W 3.8 lokalizacja w biegu rzeki

SYMBOLE STANU REALIZACJI INWESTYCJI

- W 6.20 W 3.4 inwestycja zrealizowana
- W 5.19 inwestycja w trakcie realizacji
- W 5.20 W 3.8 prace wstępne
- W 6.18 inwestycja nie realizowana

GRANICE ADMINISTRACYJNE

- gmin
- powiatów
- województw
- państwa (lądowa)

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO -
ZADANIA WOJEWÓDZKIE:

Wieloletni Program Inwestycyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego
Wieloletni Program Inwestycyjny Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych

0 10 20km

Morze Bałtyckie

województwo pomorskie

Meklemburgia
Pomorze Przednie

Brandenburgia

województwo wielkopolskie

województwo lubuskie

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
www.rbgp.pl, e-mail: biuro@rbgp.pl

Nr 2.2.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU
PONADLOKALNYM - WG PROGRAMÓW POZIOMU KRAJOWEGO

1.2. Identyfikator inwestycji:
1. numer programu wg wykazu
2. oznaczenie inwestycji w programie

2.1. Wieloletni Program Inwestycyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego

4.1. Wieloletni Program Inwestycyjny Zachodniopomorskiego
Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych

LOKALIZACJA INWESTYCJI

- W2.1. lokalizacja w przebiegu drogi
- W2.1. lokalizacja w przebiegu linii kolejowej
- W4.1. lokalizacja w biegu rzeki
- W4.8. lokalizacja w obszarze zlewni rzek

SYMBOLE STANU REALIZACJI INWESTYCJI

- W2.68 W2.136 inwestycja zrealizowana
- W2.27 W2.222 inwestycja w trakcie realizacji
- W2.40 W2.222 prace wstępne
- W2.51 inwestycja nie realizowana

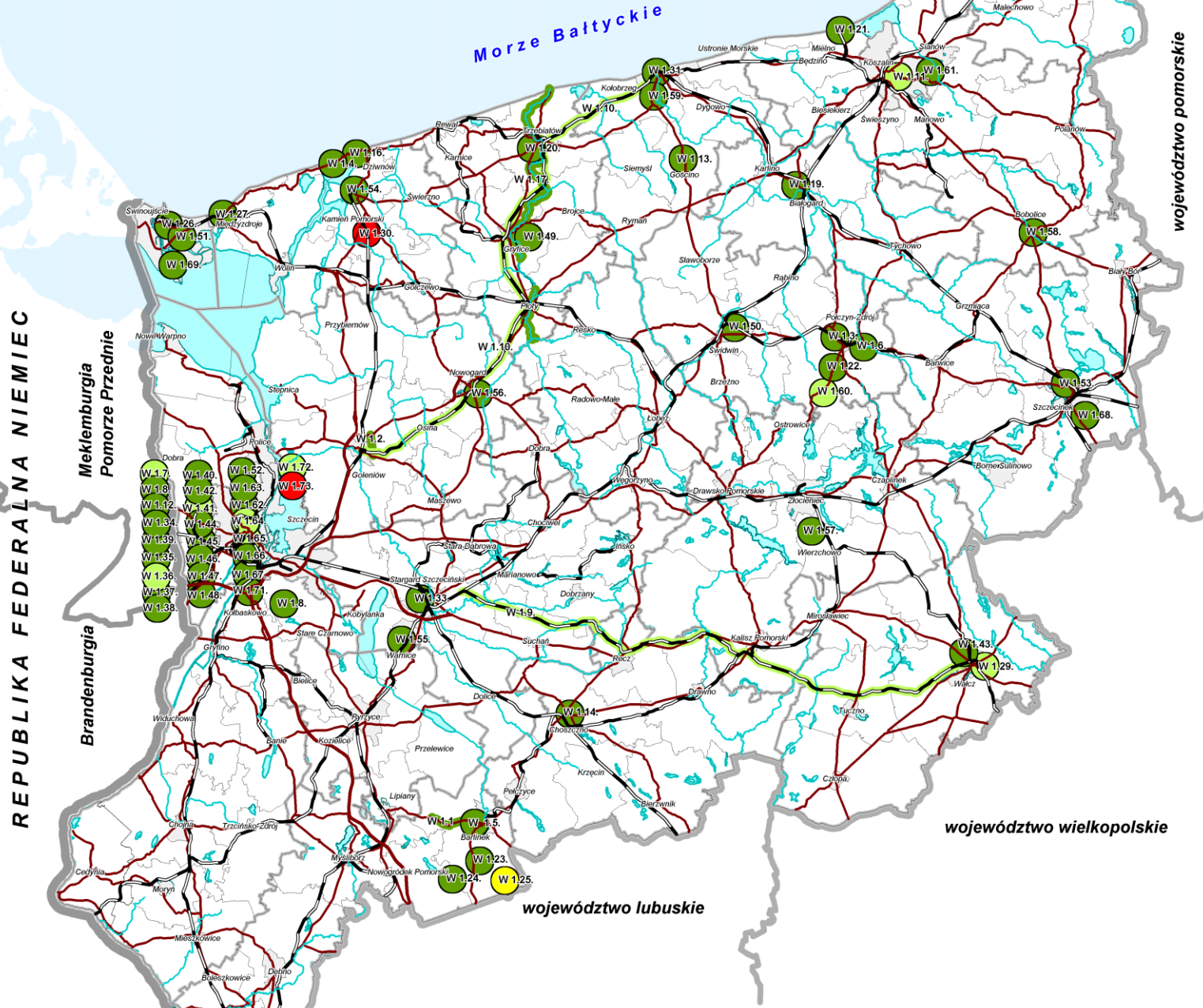
GRANICE ADMINISTRACYJNE

- gmin
- powiatów
- województw
- państwa (lądowa)

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO -
ZADANIA WOJEWÓDZKIE:

Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

0 10 20km

REPLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Meklemburgia
Pomorze Przednie

Brandenburgia

Morze Bałtyckie

województwo pomorskie

województwo wielkopolskie

województwo lubuskie

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
www.rbgp.pl, e-mail: biuro@rbgp.pl

Nr 2.3.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU
PONADLOKALNYM - WG PROGRAMÓW POZIOMU KRAJOWEGO

1.2. Identyfikator inwestycji:
1. numer programu wg wykazu
2. oznaczenie inwestycji w programie

1.1. Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013

LOKALIZACJA INWESTYCJI

- W 1.19: lokalizacja w przebiegu drogi
- W 1.19: lokalizacja w przebiegu linii kolejowej
- W 1.17: lokalizacja w biegu rzeki

SYMBOLE STANU REALIZACJI INWESTYCJI

- W 1.6: inwestycja zrealizowana
- W 1.29: inwestycja w trakcie realizacji
- W 1.25: prace wstępne
- W 1.80: inwestycja nie realizowana

GRANICE ADMINISTRACYJNE

- gmin
- powiatów
- województw
- państwa (lądowa)

